

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

MANDAT

VII

IZREDNA
SEJA

18

SEJNI ZAPISI DRŽAVNEGA ZBORA 18. IZREDNA SEJA

(16. september 2015)

SLOVENIJA JE DEMOKRATIČNA REPUBLIKA. SLOVENIJA JE PRAVNA IN SOCIALNA DRŽAVA.
SLOVENIJA JE DRŽAVA VSEH SVOJIH DRŽAVLJANOK IN DRŽAVLJANOV, KI TERJEJETA NA TRAJNI IN NEODTUJBLJIVI PRAVICI SLOVENSKEGA NARODA DO SAMODOLČNE.
V SLOVENIJI IMA OBLAST LJUDSTVO DRŽAVLJANKE IN DRŽAVLJANOV, IZVRŠILNO IN SODNO.
PO NAČELU BELTVE OBLASTI NA ZAKONODAVNO, IZVRŠILNO IN SODNO.

UVOD

Državni zbor kot najvišja predstavniška in zakonodajna institucija v Republiki Sloveniji, ki opravlja tudi vse ostale funkcije sodobnega parlamenta, izvaja večji del svojih pristojnosti na rednih in izrednih sejah. Seje javnost lahko spremlja v dvorani ali preko televizijskih in spletnih prenosov.

Vsebina sej pa postane pregledno dostopna v obliki sejnih zapisov.

Državni zbor vsako sejo zvočno posname. Simultano ob zvočnem zajemanju nastaja besedilo, ki je na spletu dostopno s približno polurnim zamikom. V uredništvu sejnih zapisov se ob poslušanju zvočnega posnetka preveri avtentičnost zapisanega, besedilo pa se uredi v skladu s strokovnimi merili prenosa govorjene besede v zapisano. Takšno preverjeno in jezikovno urejeno besedilo na spletnem naslovu zamenja prvi zapis.

Besedilo celotne seje se izda tudi v publikaciji Sejni zapisi Državnega zbora. Sejni zapisi vsebuje dnevni red, sprejet na seji Državnega zbora, kazalo, iz katerega je razviden potek seje in v katerem so točke dnevnega reda in govorniki, osrednji del je besedilo seje, zapisano v prvi osebi, na koncu pa je dodan še indeks govornikov.

Sejni zapisi so zgodovinski dokument in vir za preučevanje parlamentarne zgodovine, tradicije, predstavniške demokracije in jezikovne kulture.

Sejni zapisi Državnega zbora. 18. izredna seja (16. september 2015)

ISSN 2385-9490

Pripravi: Dokumentacijsko-knjižnični oddelek

Urednici: Tatjana Mirt Kavšek, dr. Vesna Moličnik

Izdajatelj: Državni zbor

Naslov: Šubičeva 4, 1102 Ljubljana

Telefon: +386 1 478 94 00

Leto izida publikacije: 2016

www.dz-rs.si

DNEVNI RED 18. IZREDNE SEJE

1. točka dnevnega reda: PREDLOG PRIPOROČILA V ZVEZI Z UGOTOVITVAMI EVROPSKEGA SODIŠČA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE O KRŠITVAH ČLOVEKOVIH PRAVIC IZ PREGLEDA DELA V LETIH 1959-2014 ZA REPUBLIKO SLOVENIJO, EPA 707-VII

2. točka dnevnega reda: PREDLOG ZAKONA O OMEJEVANJU ALI PREPOVEDI PRIDELAVE GENSKO SPREMENJENIH RASTLIN (ZOPPGSR), DRUGA OBRAVNAVA, EPA 614-VII

3. točka dnevnega reda: MANDATNO-VOLILNE ZADEVE

Sklep o ugotovitvi prenehanja funkcije predsednika Odbora za obrambo, EPA 737-VII

Sklep o ugotovitvi prenehanja funkcije predsednice Odbora za izobraževanje, znanost, šport in mladino, EPA 738-VII

VSEBINA

Določitev dnevnega reda	6
1. točka dnevnega reda: PREDLOG PRIPOROČILA V ZVEZI Z UGOTOVITVAMI EVROPSKEGA SODIŠČA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE O KRŠITVAH ČLOVEKOVIH PRAVIC IZ PREGLEDA DELA V LETIH 1959-2014 ZA REPUBLIKO SLOVENIJO, EPA 707-VII	6
EVA IRGL	6
MATJAŽ NEMEC	8
TINA BRECELJ	9
DR. VINKO GORENAK	11
JOŽE TANKO	14
JOŽE TANKO	14
MARJANA KOTNIK POROPAT	14
MATJAŽ NEMEC	15
MIHA KORDIŠ	16
IVA DIMIC	17
DR. BOJAN DOBOVŠEK	18
DR. JASNA MURGEL	20
EVA IRGL	21
MAG. BOJANA MURŠIČ	21
EVA IRGL	21
MAG. BOJANA MURŠIČ	21
EVA IRGL	21
MAG. BOJANA MURŠIČ	21
EVA IRGL	21
MAG. BOJANA MURŠIČ	25
FRANC BREZNIK	25
MAG. BOJANA MURŠIČ	28
TINA BRECELJ	28
MAG. BOJANA MURŠIČ	30
MARJANA KOTNIK POROPAT	30
MAG. BOJANA MURŠIČ	31
EVA IRGL	31
MAG. BOJANA MURŠIČ	32
MARJANA KOTNIK POROPAT	32
MAG. BOJANA MURŠIČ	32
MARJANA KOTNIK POROPAT	32
MAG. BOJANA MURŠIČ	32
EVA IRGL	32
MAG. BOJANA MURŠIČ	32
JOŽEF HORVAT	32
MAG. BOJANA MURŠIČ	33
DR. LÁSZLÓ GÖNCZ	33
MAG. BOJANA MURŠIČ	34
JOŽE TANKO	34
MAG. BOJANA MURŠIČ	36
ŽAN MAHNIČ	36
KSENIJA KORENJAK KRAMAR	37
JERNEJ VRTOVEC	38
MARIJAN POJBIC	39
IGOR ZORČIČ	40
JAN ŠKOBERNE	41
DR. VINKO GORENAK	43
JANKO VEBER	43
MAG. LILIJANA KOZLOVIČ	44

DR. JASNA MURGEL	45
DR. BOJAN DOBOVŠEK	45
MAG. BOJANA MURŠIČ	45
DR. VINKO GORENAK	46
IGOR ZORČIČ	47
TINA BRECELJ	47
EVA IRGL	48
DR. JASNA MURGEL	50
PRIMOŽ HAINZ	50
DR. VINKO GORENAK	51
2. točka dnevnega reda: PREDLOG ZAKONA O OMEJEVANJU ALI PREPOVEDI PRIDELAVE GENSKO SPREMENJENIH RASTLIN (ZOPPGSR), DRUGA OBRAVNAVA, EPA 614-VII	51
MAG. TANJA STRNIŠA	51
IVA DIMIĆ	52
BENEDIKT KOPMAJER	53
JANKO VEBER	53
MIHA KORDIŠ	54
JOŽEF HORVAT	54
VESNA VERVEGA	55
ZVONKO LAH	56
3. točka dnevnega reda: MANDATNO-VOLILNE ZADEVE	56
Sklep o ugotovitvi prenehanja funkcije predsednika Odbora za obrambo, EPA 737-VII	56
Sklep o ugotovitvi prenehanja funkcije predsednice Odbora za izobraževanje, znanost, šport in mladino, EPA 738-VII	56

Državni zbor VII. mandat

18. izredna seja
16. september 2015

Predsedujoči: dr. Milan Brglez.....predsednik Državnega zbora
Primož Hainz.....podpredsednik Državnega zbora

Seja se je začela 16. septembra 2015 ob 9.01.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ:
Spoštovani kolegice poslanke in kolegi poslanci,
gospo in gospodje!

Začenjam 18. izredno sejo Državnega zbora, ki sem jo sklical na podlagi prvega in drugega odstavka 58. člena in drugega odstavka 60. člena Poslovnika Državnega zbora.

Obveščam vas, da je umrl gospod Jože Možgan, poslanec Državnega zbora v mandatnem obdobju 1996–2000. Prosim za minuto molka v njegov spomin.

/ minuta molka/
Slava mu!

Obveščen sem, da se današnje seje ne morejo udeležiti naslednji poslanke in poslanci: Marija Bačič, Anja Bah Žibert, Violeta Tomič od 12. ure dalje, Ljudmila Novak, Iva Dimić od 15.30 dalje, dr. Milan Brglez do 12. ure, mag. Aleksander Kavčič, Franc Laj, Dušan Radič, mag. Dušan Verbič, Roberto Battelli, dr. Matej Tašner Vatovec, mag. Branko Grims, Branko Zorman do 15. ure, mag. Matej Tonin od 13.30 dalje.

Na sejo sem vabil predstavnike Vlade. Vse prisotne lepo pozdravljam.

Preden preidemo na določitev dnevnega reda seje, mi dovolite še pojasnilo v zvezi z dopisom generalne sekretarke glede poteka prenove konferenčnega glasovalnega sistema v veliki dvorani, ki ste ga prejeli dne 15. 9. 2015. Zaradi omenjene prenove v jesenskem obdobju ne bo v popolnosti delovala parlamentarna ura in običajen način prijave k razpravi o amandmajih in pri delitvi preostanka časa, zato vse razpravljavce in ostale udeležence seje prosim za razumevanje.

Prehajamo na **določitev dnevnega reda** 18. izredne seje Državnega zbora. Predlog dnevnega reda seje ste prejeli v petek, 11. septembra 2015 s sklicem seje. O predlogu dnevnega reda bomo odločali v skladu s prvim odstavkom 64. člena Poslovnika Državnega zbora.

Predloga za umik točke dnevnega reda oziroma predloga za širitev dnevnega nisem

prejel. Zboru predlagam, da za današnjo sejo določi dnevni red, kot ste ga prejeli s sklicem.

Prehajamo na odločanje. Poslanke in poslance prosim, da preverite delovanje glasovalnih naprav, prižgati se mora rumena lučka.

Glasujemo. Navzočih je 61 poslank in poslancev, za je glasovalo 61, proti nihče.

(Za je glasovalo 61.) (Proti nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red 18. izredne seje Državnega zbora določen.

Prehajamo na **1. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA OBRAVNAVO PREDLOGA PRIPOROČILA V ZVEZI Z UGOTOVITVAMI EVROPSKEGA SODIŠČA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE O KRŠITVAH ČLOVEKOVIH PRAVIC IZ PREGLEDA DELA V LETIH 1959–2014 ZA REPUBLIKO SLOVENIJO.**

Predlog priporočila je v obravnavo zboru predložila skupina 21 poslank in poslancev s prvopodpisanim gospodom Jožetom Tankom. V zvezi s tem predlogom priporočila je skupina 21 poslank in poslancev s prvopodpisanim gospodom Jožetom Tankom zahtevala, da Državni zbor opravi splošno razpravo.

Za dopolnitev obrazložitve predloga priporočila dajem besedo predstavnici predlagatelja gospe Evi Irgl.

EVA IRGL (PS SDS): Hvala za besedo. Spoštovane poslanke, spoštovani poslanci, spoštovana državna sekretarka!

V Poslanski skupini Slovenske demokratske stranke smo predlagali priporočilo glede ugotovitev Evropskega sodišča za človekove pravice o kršitvah človekovih pravic za Republiko Slovenijo. Zakaj? Zadnji dogodki povezani z objavo podatkov Evropskega sodišča za človekove pravice o kršitvah človekovih pravic namreč kažejo, da se je Slovenija 148 kršitvami na milijon prebivalcev znašla v samem evropskem vrhu po številu kršitev človekovih pravic, kar na prvem mestu. Objavljeni podatki so nadzorno pokazali realnost stanja na področju pravosodja v Sloveniji z vidika zagotavljanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin v sodnih postopkih. Pokazalo se je še nekaj drugega, to, na kar že vrsto let v Slovenski

demokratski stranki opozarjamo, da je potrebna nujna reforma pravosodnega sistema. Treba je vzpostaviti odgovornost v sodstvu, odpraviti okoliščine, ki zbujaajo videz pristranskosti, dvom v neodvisnost sodstva in poštenost sodnih postopkov ter dvigniti zaupanje ljudi oziroma javnosti v sodstvo oziroma celotno pravosodje.

Tukaj mi dovolite, da uvodoma opozorim na to, kar je povedal in že leta 2003 ugotovil nemški sodnik Norman Doukoff, svetovalec v naših predpristopnih pogajanjih. Že leta 2003 je namreč ugotovil, da je sodstvo v Sloveniji neučinkovito oziroma bistveno premalo učinkovito. Pred zaključkom svojega mandata pa je na novinarski konferenci ugotovil, da ni bilo prav nikakršne spremembe pri mentaliteti slovenskih sodnikov. Na to v SDS opozarjamo že zelo dolgo, pa se praktično nič ne zgodi na tem področju. Ocenil je, da se sodniki pri nas ukvarjajo bolj s ščitenjem svojih privilegijev in plačil. Stanje na tem področju pa se od takrat do danes ni izboljšalo, še več, trdimo, da se je celo poslabšalo.

Temu pritrjuje tudi dokument Evropske komisije iz leta 2013, ki je v mnogih pogledih za našo državo zaskrbljujoč. Evropska komisija namreč v omenjenem dokumentu poudarja, da so v Evropi zaradi finančne in gospodarske krize nastale korenite spremembe, ki zahtevajo spremembe tudi v sistemu pravosodja. Evropska komisija namreč vidi v procesu reform in vrnitvi zaupanja ter ponovni gospodarski rasti bistveno vlogo prav v pravičnih, pravosodnih sistemih držav članic, zato tudi poudarja, da je nujni dostop do učinkovitega pravosodnega sistema in da je ob enem treba zagotoviti izboljšanje njegove kakovosti in tudi neodvisnosti. Mi se zadnje čase, zlasti odkar je na tem mestu minister za pravosodje gospod Klemenčič, ukvarjamo zgolj s kozmetičnimi popravki pravosodne zakonodaje, ne pa z reformnimi ukrepi. Evropska komisija je marca letos sprejela tudi Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2014, in sicer vse z namenom za učinkovitejše pravosodne sisteme. Iz pregleda je razvidno, da ima Slovenija eno najnižjih stopenj zaznane neodvisnosti pravosodja v EU. Za njo so samo še Grčija, Hrvaška, Romunija, Bolgarija in Slovaška, pri čemer pa je treba vedeti, da imajo vse te naštetе države naraščajoč trend stopnje neodvisnosti v primerjavi s preteklim letom, Slovenija pa žal padajočega.

Kot sem že dejala, je zaupanje v pravosodni sistem v Sloveniji trenutno najnižje med članicami Evropske unije. Učinkovitost pravosodja je bistveno nižja od povprečja držav EU. Številni sodniki pri nas žal zbujaajo videz pristranskosti in dvom v neodvisnost in poštenost sodnih postopkov. Spomnimo samo na primer Patria, ampak o tem zagotovo tudi več kasneje v nadaljevanju, v razpravah. Sodni svet pa navadno teh zadev ne obravnava. Iz tretjega vmesnega poročila raziskave prof. dr. Lovra Šturma prav o kršitvah človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki so jih povzročili slovenski

sodniki in sodišča v Sloveniji, izhaja, da je kar 801 sodni sestav slovenskih sodišč in po zadržani oceni najmanj 2 tisoč 254 slovenskih sodnikov v obdobju od leta 1995 ali bolj natančneje od januarja 1995 pa vključno do aprila 2015 kršilo človekove pravice in temeljne svoboščine. Vsekakor alarmantni podatki, ki pa se ministrstva prav nič ne primejo, pa tudi koalicije očitno ne.

Vsi ti podatki in analiza stanj, zlasti tisti, ki prihajajo iz tujine – tukaj namreč moramo vedeti, da nam je tujina pokazala zrcalo, ne samo, da na to v večini opozarjamo v Slovenski demokratski stranki, ampak nam je tudi tujina nastavila zrcalo – in po našem mnenju vsi ti podatki, ki so bili zdaj predstavljeni, pa še več jih je v nadaljevanju, ogrožajo vladavino prava in stabilnost družbene ureditve ter kažejo na to, da stanje na področju zagotavljanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin v sodnih postopkih ni zadovoljivo. Za izboljšanje stanja v zvezi z zagotavljanjem človekovih pravic in temeljnih svoboščin v sodnih postopkih pa smo v Slovenski demokratski stranki v svojih priporočilih Državnemu zboru že lani predlagali sprejem priporočil, ki pa jih koalicija, tako kot vedno, ni sprejela, pa čeprav je šlo za konkretne in zelo pomembne predloge, ki bi izboljšali zagotovo stanje na področju pravosodja. Morda danes ne bi imeli takšnih rezultatov na področju Evropskega sodišča za človekove pravice. Gre torej za to, da je treba uskladiti prizadevanje vseh treh vej oblasti, da se izboljša stanje na področju pravosodja. Treba je uvesti, da se sodstvo zaveda svoje odgovornosti, sprejeti takšne ukrepe, to smo že večkrat povedali, pa naleteli na gluha ušesa. Sodni svet mora tekoče ocenjevati delo sodnikov in sodišč ter da Vlada, Ministrstvo za pravosodje, Vrhovno sodišče in Sodni svet preučijo in pripravijo zakonske rešitve s ciljem po večji preglednosti dela sodstva, učinkovitosti, skrajšanju postopkov, preprečitvi zlorabe sodnega sistema, povrnitvi zaupanja in vzpostavitvi personalne odgovornosti sodnikov oziroma nosilcev funkcij v pravosodju. Skratka, da se ne gremo neki kozmetičnih popravkov, ampak, še enkrat, celovito reformo pravosodja. Evropsko sodišče za človekove pravice ugotavlja, da je Slovenija na vrhu glede ugotovljenih kršitev človekovih pravic na število prebivalcev med članicami Evropskega sodišča za človekove pravice. Ugotavlja, da je Republika Slovenija s 148 primeri ugotovljenih kršitev človekovih pravic na milijon prebivalcev na prvem mestu. Slovenija, ki je članica tega sodišča že vse od leta 1993, je izgubila kar 94 % vseh primerov in po tej statistiki smo nekako primerljivi z Rusijo. Ob tem velja poudariti, da je stanje glede na omenjene podatke za Slovenijo v primerjavi s podatki za države nekdanje SFRJ še bolj zaskrbljujoče. Vse države SFRJ so namreč šle skozi podoben proces razpadanja nekdanje države, nekatere seveda še bistveno bolj boleče, zato je podatek, da je Slovenija po navedeni raziskavi prva po številu kršitev

človekovih pravic na milijon prebivalcev med državami nekdanje SFRJ, še toliko bolj osupljiv. Ob tem ne moremo mimo dejstva, da je bila Slovenija izmed držav nekdanje skupne države tudi prva sprejeta v družino Evropske unije. Še najbližje po negativnosti je Hrvaška, kjer so vsaj eno kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin ugotovili v 240 primerih, kar pomeni še vedno več kot 10 % manj kot za Slovenijo. Navedena statistika pa bi bila za Slovenijo zagotovo še bolj zaskrbljujoča, če v mandatu 2004–2008, ko je delovala Janševa vlada in tedanji minister za pravosodje dr. Lovro Šturm, vlada in ministrstvo takrat ne bi uvedla projekta Lukenda in druge zakonodaje, zlasti Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja, tako pa smo vendarle takrat prispevali k temu, da se je zmanjšalo število kršitev človekovih pravic do sojenja v razumnem roku.

Evropsko sodišče za človekove pravice je torej leta 2014 prejelo več kot 8 tisoč 400 tožb iz Slovenije. Zdaj pa ključni podatki. Razsodilo je v 323 primerih, v 304 primerih pa je ugotovilo vsaj eno kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Glede na število prebivalcev je Slovenija prva po številu ugotovljenih kršitev med 47 članicami Sveta Evrope. Vsekakor skrb vzbujajoč podatek za Slovenijo, ki pa nalaga dolžnost odgovornih za ukrepanje, da bi se vsaj bistveno zmanjšalo, če že ne odpravilo, kršitve človekovih pravic v sodnih postopkih. V pregledu dela Evropskega sodišča za človekove pravice v letih 1959 do 2014, se pravi, ko je bila v tem obdobju objavljena ta analiza, o kateri bomo danes največ govorili in je bila objavljena maja letos, ESČP ugotavlja vsaj eno kršitev v 304 primerih, v treh primerih pa sta se potem strani poravnali. Največ ugotovljenih kršitev se nanaša na pravico do sojenja v razumnem roku, kar 256-krat je bila kršena ta pravica, potem pa na pravico do učinkovitega pravnega sredstva, 262-krat, ki pa seveda omogočata tudi uresničevanje drugih pravic. Tako je očitno, da gre pri teh najštevilnejših kršitvah za sistemsko vprašanje dolgotrajnosti sodnih postopkov, ki je bilo v Sloveniji dolga leta nerešeno in je spodbudilo veliko število pritožb na Evropsko sodišče za človekove pravice.

Ob koncu mi kot predlagateljici te točke dnevnega reda dovolite, da preberem še, kaj je povedal dr. Jurij Toplak v zvezi z objavljenimi kršitvami človekovih pravic, ki jih je objavilo poročilo Evropskega sodišča za človekove pravice. Poudaril je, da je bilo v preteklosti pred Evropskim sodiščem za človekove pravice veliko obsodb Slovenije zaradi počasnega sojenja. V zadnjih letih pa prevladujejo vsebinske kršitve. Kršitev pravice do poštenega sojenja in pravice do učinkovitega sodnega varstva. Takole pravi dr. Jure Toplak: "Ljudje se obrnejo na sodišče takrat, ko ne vidijo več drugega izhoda za rešitev spora, a sodišče te zavrne na način, da ti sploh ne da možnosti za popravilo krivice. Najpogosteje tako, da se izreče za nepristojno

ali pa ti postavi pogoje, ki jih ni mogoče izpolniti. Namesto da bi posamezniku pomagalo, išče načine, kako bi ga zavrnilo. Tudi kadar pot do rešitve vprašanje v zakonu obstaja, zakon sodniki razlagajo tako, kot da ne obstaja." Dr. Jurij Toplak je tudi prepričan, da kršitev ne bi smeli pripisovati državi, ampak posameznim sodnikom, ki imajo ime in priimek. To pravimo tudi mi, ker gre tukaj za preglednost in transparentnost postopkov. Dr. Jurij Toplak pravi: "Ve se, kdo so ti sodniki. Številni sodniki so odlični, nekateri pa pravice kršijo. Prav je, da se analizira, kje se pojavljajo kršitve, in se tiste, ki ne poznajo prava človekovih pravic, izobrazijo. Če ne bomo naredili ničesar, bomo še naprej država z največ kršitvami."

Sodstvo oziroma pravosodje v širšem pomenu besede predstavlja steber pravne države. Glede na navedeno, so po našem mnenju potrebni nujni, hitri, zlasti pa učinkoviti in ustrezni ukrepi, ki jih tudi predlagamo v priporočilu. Več o kršitvah človekovih pravic in o samih priporočilih pa kot predlagateljica točke v nadaljevanju, po končanih stališčih poslanskih skupin. Najlepša hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Predlog priporočil je 9. septembra obravnaval Odbor za pravosodje. Ker po končani razpravi odbor ni sprejel točk predloga priporočila, je predsednik odbora ugotovil, da je obravnava predloga priporočila na seji delovnega telesa končana. Za predstavitev priporočila odbora dajem besedo predsedniku gospodu Matjažu Nemcu.

MATJAŽ NEMEC (PS SD): Hvala, predsedujoči. Spoštovane kolegice, dragi kolegi, predstavniki ministrstva!

Odbor za pravosodje je na 10. nujni seji 9. septembra 2015 kot matično delovno telo obravnaval Predlog priporočila v zvezi z ugotovitvami Evropskega sodišča za človekove pravice o kršitvah človekovih pravic iz pregleda dela v letih 1959–2014 za Republiko Slovenijo, ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim Jožetom Tankom in je objavljen na spletni strani Državnega zbora v Poročevalcu z dne 25. avgust 2015.

Odbor je bil predhodno seznanjen z mnenjem Zakonodajno-pravne službe in z mnenjem Vlade.

Dopolnilno obrazložitev je v imenu predlagatelja podal poslanec dr. Vinko Gorenak. Uvodoma je povedal, da ugotovitve Evropskega sodišča za človekove pravice o kršitvah človekovih pravic iz pregleda dela v letih 1959–2014 kažejo, da je Republika Slovenija s 148 kršitvami na milijon prebivalcev znašla v evropskem vrhu po številu kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin v sodnih postopkih glede na število prebivalcev. Največ ugotovljenih kršitev se nanaša na

pravici do sojenja v razumnem roku in učinkovitega pravnega sredstva.

V razpravi so opozicijski poslanci izrazili zaskrbljenost nad ugotovitvami Evropskega sodišča za človekove pravice o kršitvah človekovih pravic v slovenskih sodnih postopkih ter pozvali k podpori predlaganemu priporočilu. Korenite spremembe slovenskega pravosodja so s sodelovanju vseh treh vej oblasti nujno potrebne. Tako bi se izboljšalo njegovo delovanje in povrnilo zaupanje državljanov.

Po mnenju koalicijskih poslancev Republika Slovenija glede na ugotovitve Evropskega sodišča za človekove pravice ni sistemska kršiteljica človekovih pravic, kot to želi prikazati predlagatelj. Strinjali pa so se, da bi bilo dobro opraviti široko razpravo o stanju v slovenskem pravosodju, ki bi temeljila na poglobljeni sistemski analizi celotnega sistema.

Predstavljeno je bilo tudi pisno mnenje Vlade, ki zavrača trditve predlagatelja o množičnem kršenju človekovih pravic in temeljnih svoboščin v sodnih postopkih. Predlagano priporočilo je po mnenju Vlade zato deloma neustrezno, deloma pa nepotrebno. Vlada je k vsaki predlagani točki podala obsežna vsebinska stališča, podkrepjena s statističnimi podatki, ki obravnavane podatke Evropskega sodišča za človekove pravice dodobra analizirajo. Iz priloge so razvidne primerjave držav po kršitvah posameznih določb Konvencije Sveta Evrope o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin tudi glede na statistiko iz letnega poročila sodišča za leto 2014. Vlada se zaveda problematike obsodb Republike Slovenije s strani sodišča, pri tem pa opozarja, da ne gre več za problematiko sodnih zaostankov, temveč predvsem za problematiko stanja v zaporih, izbrisanih ter varčevalcev Ljubljanske banke, za kar je s svojimi preteklimi odločitvami v prvi vrsti odgovorna politika.

Glavnina ugotovljenih kršitev navedene konvencije, ki jih je Evropsko sodišče za človekove pravice ugotovilo za Republiko Slovenije v letih 1994, ko je Republika Slovenija konvencijo podpisala, do konca 2014 se nanaša na obdobje pred letom 2006, ko je Državni zbor na podlagi pilotne sodbe Lukenda sprejel Zakon o varstvu pravic do sojenja brez nepotrebne odlašanja in s tem vzpostavil učinkovito varstvo te pravice v okviru slovenskega pravnega reda.

Odbor je zato na predlog koalicijskih poslanskih skupin sprejel sklepe, s katerimi predlaga Ministrstvu za pravosodje vzpostavitev sistema, ki bo omogočal redno spremljanje statistike sodb Evropskega sodišča za človekove pravice, ki se nanašajo na Republiko Slovenijo, ter priporoča Vladi, da nadaljuje z ukrepi, ki bodo okrepili koordinacijo izvrševanja sodb Evropskega sodišča za človekove pravice in učinkovito zastopanje Republike Slovenije pred tem sodiščem, pa tudi izobraževanje in obveščanje pravosodja na področju judikature tega sodišča.

V nadaljevanju odbor ni sprejel amandmaja Poslanske skupine SDS k 1. točki. Nato je v skladu s 128. in 171. členom Poslovnika Državnega zbora glasoval o vseh točkah predloga priporočila skupaj in jih ni sprejel.

Na podlagi razlage Komisije za poslovnik v zvezi z drugim odstavkom 61. člena Poslovnika Državnega zbora sem kot predsednik odbora ugotovil, da je obravnava Predloga priporočila v zvezi z ugotovitvami Evropskega sodišča za človekove pravice o kršitvah človekovih pravic iz pregleda dela 1959–2014 za Republiko Slovenijo na matičnem delovnem telesu končana. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Za uvodno obrazložitev mnenja dajem besedo predstavnici Vlade, gospe mag. Tini Brecelj, državni sekretarki.

TINA BRECELJ: Hvala lepa, predsedujoči. Spoštovani poslanke in poslanci!

Danes govorimo o razmerju med slovenskim sodstvom in Evropskim sodiščem za človekove pravice oziroma se natančneje, glede na vsebino predlaganega priporočila, sprašujemo, ali sta slovenska država in njeno sodstvo na vrhu držav v Evropi, v Svetu Evrope, glede kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Slovenija je bolehala za kronično problematiko sodnih zaostankov, ki pa se v zadnjih letih pomembno izboljšuje. Priporočila, ki jih dobivamo iz Evrope, so kvečjemu v tem, da moramo z uspešnimi praksami in ukrepi nadaljevati. To ste lahko razbrali tudi iz obravnave Justice Scoreboard Evropske komisije letos maja. To ste lahko razbrali iz priporočil Evropske komisije v okviru evropskega semestra, saj se letos le eno priporočilo nanaša na sodstvo. Trditve, da obstaja strukturni, sistemski problem v slovenskem sodstvu, je na podlagi podatkov in primerjalnega pogleda treba odločno zavrniti. Naj omenim, da je sodstvo v pretežnem delu tudi doseglo cilje zaveze, ki je bila podpisana v prejšnjem mandatu. Verjetno kaže prisluhniti tudi oceni sodnika na Evropskem sodišču za človekove pravice dr. Boštjana M. Zupančiča, ki je v povezavi s povodom današnje razprave 19. avgusta letos povedal med drugim naslednje, da Slovenija absolutno ne velja za veliko ali resno kršiteljico, ni nobene primerjave ne z Ukrajino na eni strani, pa seveda tudi ne z Nemčijo na drugi strani. Slovenija torej ne velja za veliko kršiteljico s samega vidika števila zadev, ne za resno glede pomembnosti vsebine zadev, njihovega vpliva ali nedopustnega poseganja v človekove pravice in temeljne svoboščine.

Priporočilo, ki ga obravnavate danes, po vsebini dejansko izhaja iz raziskave nevladne organizacije RightsInfo s 14. avgusta letos in ne izhaja iz same statistike Evropskega sodišča za

človekove pravice, kjer je bila statistika za leto 2004 objavljena že marca letos. Večina statistike iz raziskave se glede Slovenije pretežno nanaša na obdobje od leta 2005 do leta 2007, namreč na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah ter pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena iste konvencije. Državni zbor se je v sklicu 2004–2008 tega problema jasno zavedal. Sprejet je bil Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, ki se uporablja od 1. januarja 2007. Nekateri iz tega sklica ste v letu 2015 še vedno v poslanskih klopeh.

Podobno velja glede odločitev sodišča, vezanih na pogoje bivanja zapornikov v slovenskih zaporih. Gre namreč za ponavljajoče se zadeve od leta 2011 dalje, sicer neprimerljive s številom zadev glede sojenja v razumnem roku. Se pa to število uspešnih pritožb zaradi ustreznih organizacijskih ukrepov na področju zaporov zmanjšuje. Ravno tega problema ste se poslanke in poslanci delno lotili julija letos, ko ste precej spremenili Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij in izkazali posluh glede očitkov sodb Evropskega sodišča za človekove pravice, vezanih na bivanje in pogoje bivanja v slovenskih zaporih.

Želim izpostaviti tudi dejstvo, ki doslej ni bilo dovolj jasno predstavljeno. Nevladna organizacija RightsInfo v svoji raziskavi iz avgusta letos ni bila dosledna v svoji metodologiji obdelave statistike sodišča glede držav Sveta Evrope, saj se je osredotočila na primerjavo z Združenim Kraljestvom Velike Britanije in severne Irske, izpustila pa kar nekaj manjših držav članic Sveta Evrope, ki so tudi pod pristojnostjo sodišča. Tak primer je San Marino, ki bi bil po metodologiji te organizacije država, ki je prva kršiteljica človekovih pravic iz Evropske konvencije. Pa menda vsi v tej dvorani vemo, da temu ne more biti tako. Na kratko povedano, metodologija države z najnižjim številom prebivalcev postavlja z enostavnim izračunom na prvo mesto.

V imenu Vlade bi želela poudariti še naslednje. Menimo, da je predlaganemu priporočilu v nekem delu vendarle treba pritegniti, in sicer bo treba vzpostaviti jasen sistem, ki bo transparentno in metodološko nesporno predstavljal sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice, izboljšal koordinacijo glede izvrševanja teh sodb in torej njihove vsebine tudi ustrezno predstavljal. Aprila in maja letos smo že imeli podobno razpravo v Državnem zboru, ko je Državni zbor ugotovil znatno izboljšanje delovanja slovenskega sodstva in je pozval sodstvo in Vlado, da naj z uveljavljenimi ukrepi in dobrimi praksami nadaljujeta ter jih po potrebi preiščljeno nadgrajujeta. Tak sklep, če se spomnite, je bil sprejet ob obravnavi Justice Scoreboard Evropske komisije za leto 2014. Slovenijo je kot primer dobre prakse, ko je govora o sodstvu, posebej izpostavila tudi komisarka Jourova. Vlada si želi, če je to

sprejemljivo za poslanke in poslance, v prihodnosti sama odpreti vprašanja učinkovitosti in uspešnosti slovenskega sodstva z drugih vidikov, vsebinskih, ki bodo gotovo ustrežneje prikazala dejansko stanje glede sodstva v Sloveniji in vse bolj priznanega napredka neodvisnega delovanja sodstva.

Naj dodam še tole. Vlada se lahko tudi le strinja s priporočili Odbora za pravosodje z dne 9. septembra letos, ko je bilo ugotovljeno, da Slovenija glede na statistiko samega sodišča, torej Evropskega sodišča za človekove pravice, ni sistemska kršiteljica človekovih pravic. Bomo si pa prizadevali, kot sem že omenila, za vzpostavitev sistema, ki bo pomagal pri predstavitvi sodb Evropskega sodišča in izboljšal koordinacijo glede njihovega izvrševanja. Priporočila je odbor preoblikoval tudi v svoje sklepe in Vlada te sklepe podpira.

Naj za zaključek omenim še poročilo Odbora za pravne zadeve in človekove pravice parlamentarne skupščine sveta Evrope z dne 9. septembra letos glede implementacije sodb Evropskega sodišča za človekove pravice. V poročilu je odbor opredelil bistvene probleme in izpostavil devet držav z največjim številom neizvršenih sodb Evropskega sodišča za človekove pravice. Te države so Italija, Turčija, Ruska federacija, Ukrajina, Romunija, Grčija, Poljska, Madžarska in Bolgarija. Problemi vključujejo trajanje sodnih postopkov, nezakonito pridržanje v priporu, neizvršitev domačih sodnih odločb, povzročitev smrti ali grdo ravnanje s strani organov pregona in pomanjkanje učinkovite preiskave ter poleg tega tudi slabe razmere v prostorih za pridržanje. Slovenije torej med neštetimi državami ni in je Odbor Sveta Evrope ne obravnava kot problematično. Odbor pa med drugim vsem državam priporoča takojšnjo implementacijo sodb ter vzpostavitev učinkovitih domačih pravnih sredstev.

Pred piko pa še tole. Nam, verjamem pa, da tudi vsem vam, državljani vse pogosteje sporočajo, da si ne želijo oblastnikov, ki bi po dolgem in počez venomer le kritizirali in sejali negativizem. Ali bomo, ko bomo vsi do zadnjega prepričani, da nobeden od naših sistemov ne deluje in da so vsi resorji slabi, živeli bolje in srečnejše? Sodstvu v prid govorijo številke. Sodstvu v prid govorijo pohvale naših dobrih praks iz tujine, med drugim konkretno nazadnje nemškega sodstva, ki želi, da Vrhovno sodišče Republike Slovenije predstavi nemškemu sodstvu uspešen projekt elektronske zemljiške knjige. To so dejstva. / oglašanje iz dvorane/ Prosim za tišino! Smer je torej prava, hitrost potovanja pa, se strinjamo, še rabi pospeške. Bolj kot izredne seje bi tak pospešek pomenili dobri zakonodajni predlogi in konstruktivna razprava ob njihovem sprejemanju. Najlepša hvala.

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Prehajamo na predstavitev stališč poslanskih skupin.

Dr. Vinko Gorenak bo predstavil stališče Poslanske skupine Slovenske demokratske stranke.

DR. VINKO GORENAK (PS SDS): Hvala lepa.

Po takšnem lapanju, ki smo ga do zdaj slišali, pa mora človek res kaj ponovno poudariti. Za začetek naj takoj povem naslednje. Dokumenti so dokumenti in gre za dokumente Evropskega sodišča za človekove pravice in nobene nevladne organizacije ali karkoli je že govorila državna sekretarka. Jaz imam vedno problem, kadar me poučujejo ljudje, ki prihajajo iz sodišča, stopijo v politiko in potem odidejo nazaj na sodišče, kot je gospa Kociper ali pa vi, državna sekretarka. Logično je, da svoj ceh zagovarjate, ampak da pa pri tem uporabljate napačne podatke, netočne podatke in da zavajate, je pa drugo vprašanje. Ampak pojdemo k temi.

SDS na stanje v pravosodju ne opozarja od leta 2008, kot želijo nekateri prikazati, ampak že dolgo, dolgo časa pred tem. Sam se spomnim, da je SDS na stanje v pravosodju opozarjala že leta 1999 in vseskozi naprej. Ko govorimo o človekovih pravicah – to je naša tema, ne pa zemljiška knjiga –, je treba povedati naslednjo zadevo. Mi smo že imeli eno od sej tega državnega zbora ali delovnega telesa, torej Odbora za pravosodje, ko je dr. Šturm predstavil svojo raziskavo. Mi danes namreč govorimo o kršitvah človekovih pravic, ugotovljenih s strani Evropskega sodišča za človekove pravice, ne govorimo pa o kršitvah človekovih pravic, ki so bile ugotovljene tukaj v Sloveniji. To pa je še eno poglavje poleg tistega, o katerem danes govorimo. Kot vam je znano, to je treba še enkrat poudariti, je dr. Šturm naštel v času po letu 1995 v svoji raziskavi kar 2 tisoč 254 sodnikov, ki so sodelovali v različnih senatih, mnogi seveda večkrat, ki so pri svojem delu kršili človekove pravice. To so ugotavljale različne sestave Vrhovnega sodišča kot tudi Ustavno sodišče. Ponovno poudarjam, da je to poleg tistega, kar smo dobili zdaj s strani Evropskega sodišča za človekove pravice. Pa vendarle lansko leto študent Klemenčič, študent v smislu dr. Šturma, zaslužnega profesorja Pravne fakultete v Ljubljani, seveda ni priznal te raziskave. Gospod Klemenčič je bil bolj pameten, baje so bile metodološke napake in ne vem kaj vse, danes se dogaja nekaj podobnega, ko državna sekretarka prodaja številke, ki ne obstajajo. Lansko leto smo torej na to opozarjali. Zgodilo se ni nič, kot veste.

Treba je povedati še naslednjo zadevo. Nekaj števil kot takšnih. Seveda je Slovenija deležna uslug Evropskega sodišča za človekove pravice od leta 1994. Kakšno stanje bi pa bilo, če bi bile številke za nazaj, do leta 1959., tako kot pri tej raziskavi, si lahko samo predstavljamo. 8 tisoč 400 primerov je prišlo na Evropsko sodišče za človekove pravice. 8 tisoč 400. Sodišče jih je

vzelo v obdelavo in že razsodilo v 323 primerih, kot je povedala kolegica Irgl, in od tega v 304 primerih našlo najmanj eno kršitev človekovih pravic. To pomeni, da ima slovenski državljan, če njegova zadeva pride na mizo Evropskega sodišča za človekove pravice, kar 94 % možnosti, da bo uspel. Kakšno je potem to naše pravosodje, je povsem jasna slika, ki je danes tukaj pred nami.

Slovenija je v 148 primerih na milijon prebivalcev kršila človekove pravice. Kršila človekove pravice. Državna sekretarka je govorila o tem, da je to v glavnem zaradi sojenja v nerazumno dolgih rokih in tako dalje, vendar to ne drži, ker je bilo kar 262 primerov na račun pravice do učinkovitega pravnega sredstva. Govorili ste o izbrisanih na odboru in tako dalje. Gospe in gospodje, kar je bilo sprejeto okoli izbrisanih, si lahko pripiše leva politična opcija kot zaslug za to, da imamo stanje na tem področju takšno, kakršno imamo. Zakaj? Ker to, kar je bilo sprejeto, je pravzaprav skoraj identično ustavnemu zakonu, ki je bil na mizi tam nekje leta 2000. Če bi vaši predhodniki to sprejeli takrat, potem te zgodbe ne bi bilo. Treba je opozoriti še na eno zadevo. Razlaščenca iz leta 1999 ESČP vodi kot en primer, pa gre za tisoče ljudi, čeprav bo to eden primer na koncu.

Državna sekretarka je govorila tudi o naslednji temi. Še enkrat ponavljam, originalni dokument imam tam na mizi, ga lahko dobite in ni od nobene nevladne organizacije. Gospod Klemenčič je našel strašno napako predlagatelj, da je San Marino namreč hujši kršitelj. San Marino je hujši kršitelj, vendar je s svojim 27 tisoč prebivalci neka žepna država bolj podobna kakšni krajevni skupnosti v Ljubljani. To primerjati z neko resno državo članico EU je seveda, milo rečeno, potegnjeno iz naftalina. Situacija je popolnoma jasna. Gospod Klemenčič in vladno gradivo – državna sekretarka bo to sigurno še citirala danes, pa imate napačne številke, vam bom povedal zakaj. Gospod Klemenčič je rekel, da imamo pri varstvu premoženja samo dva primera. Pri pravici do zasebnega in družinskega življenja imamo osem primerčkov, torej smo kar v redu. Pravica do svobode in varnosti – šest primerov, pravica do življenja – nič primerov za Slovenijo. A nismo dobri? Prepoved mučenja – nič primerov, kako smo dobri. To je bilo izvajanje gospoda Klemenčiča. Pazite, rekel je in v vladnem gradivu tudi piše, da je pri pravici do življenja nič primerov. Laž, Vlada, laž, državna sekretarka, in laž, gospod Klemenčič. Primer Šilih, gre za tistega fanta iz leta 1993, ki je umrl v bolnici star 20 let. Starša nista našla v slovenskem prostoru nobene možnosti, vsa sodišča so jih zavrnili. Na Evropskem sodišču za človekove pravice pa ne. Prav na postavki 6/2 – pravica do življenja – je bila Slovenija obsojena v zadevi Šilih. Na to so me opozorili starši, zato jih tudi omenjam z imenom in priimkom. Vladno gradivo, državna sekretarka, lahko torej odnesete domov. Vsaj nas ni treba

zavajati z številkami, ki niso resnične in nam očitati, da gradimo našo zahtevo na neki nevladni organizaciji, ki naj bi te številke pripravila. Ni res, dokument je originalen. Res pa je, vladni dokument in gospod Klemenčič – državna sekretarka bo ponavljala danes to – da imamo kar 19 primerov nečloveškega in ponižujočega ravnanja. Ne govoriti o izbrisanih pa tovrstnih štosih. To ne drži, to preprosto ne drži. 19 primerov, tega pa v vladnem gradivu ni. Zakaj, ve Vlada oziroma tisti, ki so to pripravljali, ki so prišli iz sodišča, pa bodo spet šli nazaj na sodišče. Ostaja tudi dejstvo, da je 148 primerov na milijonov prebivalcev, konec. Tu nimamo kaj, če je to komurkoli med sodniki vseh ali pa jim ni vseč, to je dejstvo. Slovenija je torej šele od 1994 članica. Že prej sem vprašal, kaj bi bilo, če bi še kakšne druge številke za nazaj prišle sem notri. Boljši od nas so Bolgari, ki imajo 68 primerov na milijon prebivalcev, Hrvatje s 65 primerov, Romuni s 50 primerov, mi imamo pa 148. Še nekaj je treba povedati, da so vse države nekdanje Jugoslavije, kot je rekla kolegica Irgl, čeprav jih imamo za pogosto tako ali drugače, boljše od nas na področju kršitev človekovih pravic, ki jih ugotavlja Evropsko sodišče za človekove pravice, imajo torej manj kršitev kot Slovenija. Mi že dolgo časa opozarjamo, da so potrebni ukrepi, ne sajenje rožic okoli sodišča in podobne zadeve, kot jih počne Vlada oziroma minister Klemenčič s svojimi spremembami zakonov. Pravosodje skrbi zase in za svoje privilegije, je rekel nemški sodnik Doukoff, ki ga je omenjala tudi kolegica Irgl.

Treba je poudariti še eno zadevo. Leta 2013 je Evropska komisija že ugotavljala, da so številne države Evrope reagirale ob začetku krize. Zakaj ob začetku krize? Zato, ker so se zavedale, da so potrebne reforme v pravosodju zaradi hitrejšega in učinkovitejšega izhoda iz gospodarsko finančne krize. Kaj smo mi naredili od leta 2013 na področju pravosodja? Kakšen etični kodeks, kakšen dogovor, ki ga potem pravosodje ni spoštovalo, in tako dalje. Kaj resnega ne. Evropska komisija je leta 2014 zelo jasno povedala, da imamo eno najnižjih stopenj zaznane neodvisnosti pravosodja. Eni bodo rekli, da seveda, ko pa tam pred sodišči uprizarjate to in to. To sem slišal tudi na odboru, vendar kolikor jaz vem ljudje, ki vodijo Odbor 2014 sploh niso naši člani. Nekdo mi je na odboru očital, da mi uprizarjamo te zadeve. Kar se tiče te zaznane neodvisnosti pravosodja, pravosodje pogosto reče: Seveda, ker nas kritizirate, ker nas blatite in tako dalje. Gospodje sodniki bi morali vedeti, da ljudje tako ocenjujejo na podlagi lastnih izkušenj s pravosodjem. Kaj pa drugega? Imamo tudi eno najnižjih stopenj zaupanja v pravosodje. Verjetno si gospod Masleša predstavlja, da bo spisal kakšno okrožnico in bo zaupanje večje. Ne, delati bo treba odnosno v njegovem primeru oditi s tistega delovnega mesta.

Zaveza 2013, zaveza državljanom. Državna sekretarka jo je omenjala in je rekla, da je bila v pretežni meri izpolnjena. Ne, ni res, državna sekretarka, ni res. Vi ste to podpisali leta 2014. 1. julija 2014 ste točno določili, kako je ciljno stanje glede števila sodnikov in drugega sodnega osebja in jasno je, da ste dali denar, gospod Masleša pa ni izpolnil svojih obveznosti do roka, torej 1. julija 2014. Števila sodnikov ni znižal na tisto število, kot se je zavezal v zavezi z državljanom. To se pravi, da predsednik Vrhovnega sodišča pač ignorira to, kar se sam zaveže državljanom. To je naredil. Za pravosodje mi še vedno damo 86 evrov po prebivalcu na leto. Zakaj dajo Nemci 42, zakaj dajo Švedi 23? Zato, ker tam delajo. Pri nas temu ni tako. Tudi znotraj pravosodja je čedalje več nekih glasov, ki poudarjajo, da je nekaj hudo narobe. Nenazadnje ste lahko januarja letos videli dopis ene od sodnic, zakaj zaposlujete sodnike, zakaj imenujete sodnike, če pa mi nimamo kaj delati, ki smo že sodniki. Jaz upam, da je ta gospa še sodnica. Saj to vam je napisala, vsi ste dobili to na mail januarja letos. Mag. Ivan Robnik, vrhovni sodnik, jasno pove, da se ne moremo izogniti odgovornosti za kršitve človekovih pravic. Mi smo za to odgovorni. Pa je vrhovni sodnik. Državna sekretarka pa pravi, da ne. Zanimivo. Glede dr. Toplaka je bilo že povedano. Treba je še nekaj reči, da je Jan Zlobec, ustavni sodnik, opozoril na politiko v pravosodju. Gospod Masleša pogosto govori o tem, kako politika pritiska na njih in tako dalje, seveda misli verjetno desno politiko. Verjetno, ne? Če mu nastavljamo ogledalo, to še ne pomeni, da pritiskamo na njega. Janez Zlobec je pa rekel takole, da je politika v pravosodju vedno bila. Zakaj govorite, da politike v pravosodju ni? Politika v pravosodju je. Tista, ki je bila pred letom 1990, je tam tudi ostala, sploh ni šla ven. S tem je utemeljil jasno povezavo med levo politično opcijo in sodstvom. Če to reče ustavni sodnik, ki je tam preživel celo delovno dobo v sodstvu, potem bi mu jaz verjel. Tudi jaz sem na ta način utemeljil to povezavo, če bi temu tako rekel, med levo politično opcijo in sodstvom. Za to obstaja še en dokaz. Povezanost leve politične opcije s pravosodjem. Mi smo leta 2010 imenovali predsednika Vrhovnega sodišča v Državnem zboru. Pred tem pa je Darja Lavtižar Bebler postavila politične standarde, kdo je sploh lahko predsednik Vrhovnega sodišča. Rekla je, da kandidat Marko Šorli ne more biti kandidat za predsednika Vrhovnega sodišča, ker je sodeloval v nekem sodnem senatu, ki je oprostil Pavla Ruparja. Mogoče je Marko Šorli glasoval za to, da se ga ne oprostijo, ne vemo. S tem so bili postavljeni politični temelji, kdo lahko postane predsednik Vrhovnega sodišča in to se je potem tudi zgodilo. Postal je gospod Masleša, kako pa je šlo naprej, pa vemo. 8. člena Zakona o sodiščih gospe in gospode sodniki nikoli niso spoštovali. To pa pomeni, da ne morejo biti imenovani v trajni mandat, če so pri svojem delu kršili

človekove pravice. Mi imamo pa na vrhu piramide gospoda Maslešo, ki je to počel masovno, tam pa gospoda Fišerja, ki je pa še koruptiven zraven. Pa še kar tam sedi. Vi ste bili seveda za to, da tam sedi, nič niste ukrenili.

Povezanost politike s pravosodjem. Še pred nedavnim so na sodniške dneve hodili politiki, recimo šlosar gospod Anderlič. Ampak ne šlosar v slabšem pomenu besede, ker on je bil doktor, vsaj za poslovnik, pa še kaj. Ampak on predava vrhovnemu sodstvu. Tam je predaval tudi gospod Sajovic. Kaj ima tam za početi? Zakaj pa mene ne povabijo? Saj imam doktorat, bi jim mogoče še jaz kaj povedal. Ne, mene pa ne povabijo. Je pa tam zelo primeren kakšen levi politik. Tako to je.

Mimo zadeve Patria tokrat ne bom šel, ne morem iti mimo tega, ker je zadeva pač končana. Mislim, da za to govornico o Patrii nisem nikoli govoril. Danes bom. Čisti montiran politični proces. Kršitev človekovih pravic, dejstvo. Kje je to ugotovljeno? Na Ustavnem sodišču. Ta zadeva niti ne more priti na Evropsko sodišče za človekove pravice, ker je bilo že pri nas povedano vse. To, da se je to dogajalo, vsaj ključne reči, vedno pred volitvami, veste. To, da so takrat obdolženi pravzaprav bistvo obtožnega predloga pa še česa prebrali v Mladini, potem so pa po pošti dobili pošto. Torej, povezanost sodstva s politiko. Zakaj pa ni česa takega objavil kak drug časopis? Zakaj ravno Mladina, Dnevnik in Delo? V tem primeru je šlo za kršitev 28. člena ustave, to je reklo Ustavno sodišče. Kar pomeni, da "nihče ne sme biti kaznovan za dejanje, za katero ni zakon določil, da je kaznivo, in ni zanj predpisal kazni, še preden je bilo storjeno." Se pravi, slovenska sodišča so sodila za nekaj, kar ni obstajalo. To je vedela gospa Klanjškova, to je vedel Senat višjih sodnikov, še kako dobro je to vedel gospod Masleša, ki je sam sebe spravil v senat, sam sebe. Tudi tu gre torej za kršitev človekovih pravic, in to eklatantno kršitev. Eklatantno, jasno, dokazljivo danes. Vi pa meni govorite o sojenju v nerazumno dolgih rokih. Meni, državna sekretarka, tega ne morete prodajati. In potem govoriti o volitvah, neumnost. O nepoštenih volitvah, to pa ja. Pri mnogih, ki tu sedite, je vprašanje, kje bi sedeli, če ne bi imeli nepoštenih volitev. Ampak pojdemo naprej.

Gospod Masleša je na odboru rekel: "Priznavam odločitev Ustavnega sodišča." Ali si predstavljate, kaj je rekel v zadevi Patria? "Priznavam odločitev Ustavnega sodišča," je rekel. Kaj pa odgovornost? Te pa ni, kajne? To je enako, kot bi zdravnik na nekem lokalnem nivoju pacientu vbrizgal neko injekcijo, zaradi katere bi pacient skoraj umrl, pa ga v kliničnem centru rešijo, in bi lokalni zdravnik rekel, da priznava postopke kliničnega centra. Verjetno je to premalo. Gospod Masleša bi moral že zdavnaj oditi.

Čisto za zaključek pa vendarle nekaj, da ne boste niti vi niti javnost pozabili te zadeve. Mi imamo še vedno na vrhu Vrhovnega sodišča

človeka, ki je masovno kršil človekove pravice. Pustimo zgodbe o tistih streljanjih na meji. Če to odmislimo – zaradi česar nikoli ne bi smel biti niti sodnik v Kopru, kaj šele potem višji sodnik pa vrhovni sodnik, zdaj pa še celo predsednik –, on je masovno kršil človekove pravice. Gremo po vrstnem redu. 6. 3. 2003 je v vlogi vrhovnega sodnika kršil 29. člen Ustave – Pravna jamstva v kazenskem postopku, zadeva številka ta in ta, lahko tudi zadeve povem, če želite. 12. 2. 1997 je kot sodnik višjega sodišča kršil 35. in 37. člen Ustave, gre za varstvo pravic zasebnosti in osebnih pravic ter varstvo tajnosti pisem in drugih občil. 11. 12. 2002 je kršil Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic, in sicer 6.1 in 6.3, gre za pravico do poštenega sojenja in pravice v sodnem postopku, kar je ugotovilo ESČP. 13. 5. 1998 je višji sodnik v Kopru kršil 29. člen Ustave v neki zadevi kot, in sicer 29. člen – Pravno jasno v kazenskem postopku. 8. 4. 2004 je kršil 29. člen Ustave ter 6. člen Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic. 9. 9. 2004 je kot vrhovni sodnik prav tako kršil 29. člen Ustave. Potem je 21. 10. 2004 kršil 14., 19. in 20. člen Ustave, gre za enakost pred zakonom, za varstvo osebne svobode in za odreditev in trajanje pripora, nekoga je malo predolgo pustil v zaporu, verjetno je pozabil. To je bilo leta 2004. 12. 2. 2004 je prav tako kršil 22. člen Ustave. 13. 1. 2005 je v vlogi vrhovnega sodnika kršil 22. člen Ustave – Enako varstvo pravic. 4. 12. 2001 je v vlogi vrhovnega sodnika kršil celo serijo, in sicer je kršil 29. člen Ustave, potem pa je kršil tretjo točko 6. člena konvencije, pravice v kazenskem postopku, ki govori o tem. 18. 5. 2006 je kot vrhovni sodnik kršil drugi odstavek 14. člena ter prvi odstavek 19. člena Ustave, gre za enakost pred zakonom ter varstvo osebne svobode. 11. 11. 2004 je kršil 37. člen, prvi in drugi odstavek, varstvo tajnosti pisem in drugih občil. Ne vem, kaj je odpiral, kakšna pisma ali kaj. Sklep Vrhovnega sodišča, 26. 1. 2006 je kršil 29. člen Ustave. Gospe in gospodje, to je torej oseba, ki jo imamo na vrhu piramide in dokler bo ta "zlinkanost", jaz drugače temu ne morem reči, leve politične opcije, kar sem dokazal s svojim nastopom in citiranjem odgovornih ljudi, potem bomo imeli stanje takšno, kakršno imamo. / oglašanje iz dvorane/ Ja, vi se kar smejte, logično, gospa sodnica. Nekdo mi je na odboru hotel dokazovati, da če jaz govorim o "zlinkanosti" leve politične opcije s sodstvom, potem bi hipotetično lahko nam dokazovali povezave z Ustavnim sodiščem. Gospe in gospodje, to je seveda neumnost. Če bi bil Danilo Türk, nekdanji predsednik države, naš član ali pa naš fan, potem bi to še šlo. On je bil namreč predlagatelj velike velike večine sedanjih ustavnih sodnikov, zato je kaj takšnega reči milo rečeno neumno.

Gospe in gospodje, stanje je takšno, kakršno je, meni je žal, da na odboru nismo podprli predlogov, ki smo jih dali kot predlagatelji, sprejeli smo neke sklepe, s katerimi se strinja predstavica pravosodnega ministrstva, državna

sekretarka. Logično, da se bo strinjala z njimi, ker želi ohraniti nespremenjeno stanje v pravosodju, ker ji to ustreza, ker je tam bila v službi in tja bo tudi šla, ko ne bo več v politiki. Žal mi je torej, da nismo sprejeli sklepov, ki bi jih morali in žal mi je, da bo šla današnja razprava skozi brez sklepov, ker ste jih že anulirali. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod dr. Vinko Gorenak, ob vsem spoštovanju do vaših misli, z mnogimi se seveda lahko tudi strinjam ali pa tudi ne, imate pravice do njih, ampak to je bila splošna razprava. O stališču poslanske skupine lahko samo sklepamo. Nisem vas prekinjal, ampak lepo prosim, če drugič vendar ločimo ta dva dela razprave. Eno je poslanska skupina, drugo pa potem polemika s predgovorniki. Dobro. Hvala lepa.

Izvolite, gospod Tanko.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa za besedo, gospod predsedujoči.

Komentarji, ki si jih predsedujoči dovolite, in to predvsem ali izključno takrat, kadar imajo stališče ali razpravo poslanci naše poslanske skupine, so neprimerni. Če bi vi kakorkoli želeli intervenirati, potem bi morali v skladu s Poslovníkom intervenirati na točno navedbo ali kakršnokoli diskreditacijo. Kolega Gorenak je pa zelo decidirano šel čez poročilo in argumentiral s podatki. Povedal je, kateri podatki Vlade ne držijo, kar je preverljivo v poročilu, in tako naprej. Skratka, to, kar počnete tisti, ki vam kakšne teme ne pašejo, predvsem teme s področja človekovih pravic oziroma kršitve človekovih pravic, je milo rečeno neprimerno, pa naj gre to za vas, ki sedaj vodite sejo, za vašega predsednika, ki je odsoten, ali kateregakoli od namestnikov. Prosim, da spoštujete integriteto poslancev, poslanske skupine. Če nočete drugih, našo je treba, ker so razprave argumentirane in na dostojni ravni. Predlagam vam, da si tudi v današnji razpravi in tudi še kdaj naprej takih zadev, ki nimajo nobene podlage ne v Poslovníku, ne v dokazilih, ne v argumentih, ne privoščite več. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Gospod Tanko, jaz zato nisem prekinil gospoda Gorenaka, ker mi tega Poslovník res ne določa, ampak vendar neka kultura oziroma logika stvari je vendar taka, da predstaviš poslansko skupino, kasneje pa je dr. Gorenak prijavljen za razpravo. In ta razprava oziroma polemike, ki jih je že vnesel v ta svoj uvod, so bile za moj okus malce odveč. Sem pa rekel, da nisem prekinjal, ker mislim, da seveda ne krši Poslovníka v neposrednem tekstovnem smislu. Izvolite, postopkovno.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa.

Tudi moja razprava ni šla v smeri prekinjanja seje, ampak interpretacija podatkov, ki jih je v imenu poslanske skupine navedel gospod Gorenak. To stališče je stališče poslanske skupine, stoji na poročilu Evropskega sodišča za človekove pravice in drugih dosegljivih podatkih. Mimogrede, nič niste intervenirali, ko je govorila gospa državna sekretarka, ki je navajala podatke ali pa napredek pri zemljiški knjigi, ki nima nobene zveze s poročilom Evropskega sodišča za človekove pravice. Takih diskurzov si predsedujoči, ki je najbrž prebral gradivo, ki je dolžan izpeljati sejo, ne more privoščiti. Vlada je navajala cel kup podatkov, ki nimajo nobene zveze s poročilom in ste bili mrtvo hladno tiho. Gorenak je povedal podatke, ki stojijo in so iz poročila. Opozoril je tudi na vse tiste stvari, ki s stališča Vlade ne stojijo, nimajo podlage in niso točni.

Še enkrat, gospod predsedujoči, predlagam, da si na tak način ne dovolite več posegov v razpravo ali stališče ali pa tudi komentar oziroma interpretacije tistega, kar je bilo povedano v stališču. To je stvar razpravljalcev, Vlade, ki bo lahko komentirala te stvari, ali ostalih poslanskih skupin in poslancev. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospa Marjana Kotnik Poropat bo predstavila stališče Poslanske skupine Demokratične stranke upokoencev Slovenije.

MARJANA KOTNIK POROPAT (PS DeSUS):

Hvala za besedo, spoštovani podpredsednik. Spoštovana državna sekretarka gospa Tina Breclj, spoštovani kolegice in kolegi! Podala bom stališče Poslanske skupine Desus glede Predloga priporočila v zvezi z ugotovitvami Evropskega sodišča za človekove pravice o kršitvah človekovih pravic iz pregleda dela v letih 1959 do 2014 za Republiko Slovenijo.

Predlagatelji Državnemu zboru predlagajo v sprejem ugotovitev, da stanje v slovenskem pravosodju ni zadovoljivo, saj je Slovenija po številu kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin na milijon prebivalcev prva med evropskimi državami, največ sodb pa se nanaša na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku in pravice do učinkovitega pravnega sredstva. Državni zbor naj bi med drugim tudi ugotovil, da takšno stanje v sodstvu ogroža vladavino prava in stabilnost družbene ureditve.

Poslanska skupina Desus na matičnem odboru predloga priporočila ni podprla. Kot smo že večkrat poudarili, s stanjem v pravosodju seveda ne moremo biti popolnoma zadovoljni, prav tako bi bilo lahko stanje na področju varovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin bistveno boljše. Pa vendar ni vse tako črno, kot želijo prikazati predlagatelji tega priporočila. Podatki, omenjeni v predlogu, so pomanjkljivi in ne prikazujejo celotne slike. Na

določenih mestih pa so celo zavajajoči. Takšen je na primer podatek, da je Slovenija na prvem mestu po številu kršitev na milijon prebivalcev. Niso namreč omenjene nekatere druge države članice Sveta Evrope, kot sta denimo San Marino in Liechtenstein. Z vključitvijo teh dveh držav slika postane drugačna, saj vidimo, da so na prvih mestih po številu kršitev na prebivalca tudi ostale majhne države, ne le Slovenija. Sicer pa se večina sodb zoper Slovenijo nanaša na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku. Večina teh kršitev je iz obdobja pred letom 2006, ko je Državni zbor na podlagi sodbe v primeru Lukenda sprejel Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja in s tem vzpostavil učinkovito varstvo te pravice. Tako se je po letu 2006, še zlasti pa po letu 2010, število pritožb in sodb zoper Republiko Slovenijo bistveno zmanjšalo. Leta 2014 je bilo na primer Državnemu pravobranilstvu vročenih le 6 novih pritožb zoper Republiko Slovenijo, ki se nanašajo na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku.

Glede na statistične podatke lahko vidimo, da se stanje izboljšuje, še vedno pa ne moremo biti popolnoma zadovoljni. Zato smo na matičnem odboru sprejeli sklepe, s katerimi se Ministrstvu za pravosodje predlaga, da vzpostavi sistem, ki bo preko spleta omogočal redno spremljanje statistike sodb Evropskega sodišča za človekove pravice, ki se nanašajo na Republiko Slovenijo. Tako bo lahko javnost objektivno obveščena. Vladi pa se priporoča, da nadaljuje z ukrepi, ki bodo okrepili koordinacijo izvrševanja sodb Evropskega sodišča za človekove pravice in učinkovitost zastopanja Republike Slovenije pred sodiščem, pa tudi obveščanje pravosodja na področju judikature Evropskega sodišča za človekove pravice.

V Poslanski skupini Desus menimo, da s stanjem na področju varovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin torej ne moremo biti popolnoma zadovoljni, ne gre pa za tako množične kršitve, kot so jih skušali prikazati predlagatelji priporočila. Vse veje oblasti, ne samo pravosodje, ampak tudi izvršilna in zakonodajna veja, si moramo prizadevati, da bo kršenje človekovih pravic in temeljnih svoboščin čim manjše in da se stanje na tem področju v prihodnosti še izboljša. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Matjaž Nemeč bo predstavil stališče Poslanske skupine Socialnih demokratov.

Izvolite.

MATJAŽ NEMEC (PS SD): Hvala, predsedujoči. Spoštovane kolegice, dragi kolegi!

Vse več ljudi se zaveda, da se država zaradi kratenja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ne more zatekati k ignoranci problema, ampak je ob ugotovljenih kratenjih človekovih pravic pred Evropskim sodiščem

potrebno nadaljevanje korenitih sprememb in ukrepov. Tudi Republika Slovenija ni izjema.

Razlog današnje plenarne seje Državnega zbora je ravno pregled dela Evropskega sodišča za človekove pravice v letih 1959–2014, predstavljen v infografiki, datirani februar 2015. Zelo zgoščeno predstavljeno 55. letno delovanje Evropskega sodišča za človekove pravice, ki je bilo ustanovljeno leta 1959 na podlagi Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki je stopila v veljavo septembra leta 1953. Republika Slovenija je članica Sveta Evrope od leta 1993, Konvencijo o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah pa je ratificirala 28. junija 1994. Iz tega zgoščenega teksta so predlagatelji izluščili predvsem, da je Republika Slovenija v družbi držav članic Sveta Evrope najslabša država in je s 148 primeri ugotovljenih kršitev človekovih pravic na milijon prebivalcev na prvem mestu. Od leta 1993, ko je postala članica sodišča, je izgubila v kar 94 % primerov. Sodišče je v 304 le-teh ugotovilo vsaj eno kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin. 256-krat je bila ugotovljena kršitev pravice do sojenja v razumnem roku in 262-krat kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva.

Socialni demokrati se zavedamo, da so bile predvsem v preteklosti storjene napake, ki so rezultirale v kratenju človekovih pravic, predvsem izbrisanim, najemnikom denacionaliziranih stanovanj, varčevalcem Ljubljanske banke, ljudem, ki so predolgo čakali na odločitev sodišč, zapornikom in drugim. In prav zaradi preteklih dejanj v naši državi danes ni verjetno nikogar, ki bi bil ponosen na te kršitve. Tudi zato ne, ker ugotovljene kršitve za državo pomenijo finančne posledice, predvsem pa sramoto.

Niti finančnih in niti sramote izbrisa iz evidence stalnega prebivališča pa žal niso videli tisti, ki so nenehno vztrajali pri tem, da izbrisanih ni bilo in so si prizadevali celo za izvedbo referendum na to temo. Republika Slovenija mora zdaj na podlagi odločbe Evropskega sodišča za človekove pravice izbrisanim povrniti odškodnino zaradi kršitev človekovih pravic in to ne le zaradi izbrisa, ampak tudi zaradi dolžine postopka reševanja tega problema. Predlagatelj v gradivu piše, da bi bila statistika še bistveno slabša, če ne bi v mandatu 2004–2008 s projektom Lukenda in drugo zakonodajo, predvsem Zakonom o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja, znatno prispevalo k temu, da se je zmanjšalo kršenje človekovih pravic do sojenja v razumnem roku. Lukenda je bil projekt, na podlagi katerega se je težilo k povečanju števila sodnikov z namenom, da so se zmanjšali sodni zaostanki. Paradoksalno pa predlagatelj, ki v gradivu sicer hvali projekt Lukenda, zadnjih 5 let sodni veji očita predvsem preveliko število sodnikov na 100 tisoč prebivalcev. Sodno vejo oblasti ali pa kar pravosodje v celoti tako nenehno prikazuje kot

politično motivirano, nesposobno in neodgovorno.

Socialni demokrati ocenjujemo, da je bila razprava na nujni seji Odbora za pravosodje dobra, da so predstavniki ministrstva, Vrhovnega sodišča, Sodnega sveta in drugi predstavili širši pogled na situacijo ter poudarili, da se zaposleni in odgovorni v sodstvu in pravosodju zavedajo pomanjkljivosti, da z vso odgovornostjo rešujejo zaznane odmike od dobre prakse, ne-le na posameznem primeru, ampak tudi na sistemski ravni, ter da bodo v tej smeri tudi nadaljevali. Seznanjeni smo bili tudi z aktivnostmi, posvečenimi prav sodelovanju med ministrstvi ter Državnim pravobranilstvom v primerih, ko so zadeve na Evropskem sodišču za človekove pravice in se pravobranilstvo v imenu države zagovarja, ter kasneje, ko so odločbe sodišča že izdane.

Spoštovani! V temeljni ustavni listini o samostojni in neodvisni Republiki Sloveniji je zapisano, da Republika Slovenija zagotavlja varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin vsem osebam na ozemlju Republike Slovenije, ne glede na njihovo narodno pripadnost, brez sleherne diskriminacije, skladno z Ustavo Republike Slovenije in z veljavnimi mednarodnimi pogodbami. Zato Socialni demokrati menimo, da si moramo prizadevati dosledno uresničevati 14. člen Ustave, kar pomeni, da so vsakomur zagotovljene enake pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katero drugo osebno okoliščino.

Socialni demokrati ne pristanemo na trditve predlagatelja, da je Republika Slovenija največja kršiteljica človekovih pravic, še posebej ne na podlagi zgoščene infografike, ki prikazuje 55-letno delovanje Evropskega sodišča za človekove pravice, ter še posebej ne na podlagi nedorečene metodologije zbiranja in obdelovanja podatkov. Zavedamo pa se, da je v sodstvu treba še mnogo postoriti, da se bodo zadeve izboljšale. Vsako ugotovljeno kršitev Evropskega sodišča za človekove pravice Republike Slovenije je treba obravnavati z vso resnostjo in sprejemati ukrepe, ki bodo kršenje človekovih pravic preprečevale. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Miha Kordiš bo predstavil stališče Poslanske skupine Združena levica.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Lep pozdrav vsem!

Na začetku moram povedati, da v Združeni levici pozdravljamo vsako razpravo o človekovih pravicah in o težavah, ki jih imamo prebivalci in prebivalke Republike Slovenije z njihovimi kršitvami. Da te težave dejansko obstoje, je lepo razvidno tudi iz letnih poročil varuha človekovih pravic, prav iz slednjih pa je razvidno tudi, da se nekatera opozorila

ponavljajo praktično vsako leto in odpravljanje teh problemov bi moralo postati naša prioriteta. Tovrstne razprave torej podpiramo.

Imamo pa težave s tem, da se tematika praktično vsak mesec pojavi na seji Državnega zbora, vsakokrat pa je zbrana okoli enega samega primera in enega samega posameznika. Vsakič znova se poskuša prikazati stanje v sodstvu kot katastrofalno, vsakič znova se ta en primer tako zelo zdramatizira, da je po mnenju predlagateljev zaradi njega ogrožena vladavina prava. Tudi tokrat je na žalost tako. Predlog, ki je danes pred nami, je namreč preprosto zavajajoč, in sicer v več točkah.

V predlogu priporočil predlagatelji poberejo število vseh uspešno rešenih pritožb zoper Slovenijo pred Evropskih sodiščem za človekove pravice ter iz te številke, prikazane na milijon prebivalcev, zaključijo, da slovensko sodstvo sistematično krši človekove pravice. Takšno sklepanje je tako pavšalno kot sofistično. Dejansko stanje ni tako drastično kot ga prikazujejo predlagatelji, bi pa vsekakor lahko bilo in bi moralo biti boljše. Če želimo resnično govoriti o težavah na področju človekovih pravic ter kršitvah le-njih v Sloveniji, moramo najprej pogledati vsebino in strukturo uspešnih tožb proti Sloveniji pred Evropskih sodiščem za človekove pravice. Največji del teh kršitev se nanaša na obdobje nekje do leta 2006 in na pilotno sodbo v primeru Lukenda, ki se je nanašala na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku. Samo tistega leta je bila Slovenija zaradi kršitve te pravice obsojena kar 152-krat. Slovenija se je na to odzvala s projektom Lukenda ter sprejetjem Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja. Za ta dejstva predlagatelji dobro vedo, saj sta bila oba projekta sprejeta v času ministra Šturma. Če torej vzamemo informacijo, da je Slovenija s 148 kršitvami na milijon prebivalcev na prvem mestu, smo razlog za več kot polovico že našli, problem pa je bil več ali manj odpravljen. Poglejmo si sedaj podatke še enkrat. Leta 2006 je bilo zoper Slovenijo vloženih skupno 1340 pritožb, izrečenih sodb pa je bilo skupno 189. S tem smo si skupno negativno statistiko zagotovili za vsa leta do danes in še kakšno leto naprej.

Ali socialisti menimo, da so lahko slovenska sodišča v zvezi s trajanjem sodnih postopkov boljša? Vsekakor. Skrajšanje sodnih postopkov bi moralo postati ena izmed prioritet ministra za pravosodje. Sodni postopki morajo biti čim krajši in bolj učinkoviti, zgodbe o zastaranju pa praktično ne bi smeli videti. Vendar pa je število kršitev pravice do sojenja v razumnem roku ne glede na težave, ki obstajajo po letu 2006, hitro upadlo.

Poglejmo še statistiko Evropskega sodišča za človekove pravice zadnjih 8 let. Iz nje je jasno razvidno, da ima Slovenija predvsem težave, na katere varuh človekovih pravic opozarja praktično vsako leto. Zaustavimo se samo ob

podatkih za leto 2014. Slovenija je bila lansko leto od skupno 29 obsodb kar 13-krat obsojena zaradi razmer v Zavodu za prestajanje kazni zapora Ljubljana zaradi nehumanega ravnanja z zaporniki. Za obsodbe pred Evropskim sodiščem za človekove pravice torej niso kriva le sodišča, kot to prikazujejo predlagatelji. Kar se tiče obsodb zaradi nehumanega ravnanja, je razlog pravzaprav na strani vsakokratnih vlad, ki zaradi nenehnega varčevanja v slovenskih zaporih niso zagotovile vzdržnih razmer.

Ne glede na to, da je po letu 2006 število obsodb izjemno padlo in se giblje med 6 in 29 so izboljšave vsekakor ne samo možne, pač pa tudi več kot potrebne in nujne. Vendar pa se je za iskanje konkretnih rešitev potrebno v podatke Evropskega sodišča za človekove pravice malce bolj poglobiti in poiskati dejanske krivce in vzroke za trenutno stanje. Vsekakor pa teh rešitev ne bomo našli ob obravnavi priporočil, ki jih skoraj vsak mesec vloži SDS. Po vseh priporočilih, ki smo jih v tem mandatu že obravnavali, bi bilo iluzorno pričakovati, da SDS skrbijo vse kršitve človekovih pravic. Skrbi jih seveda le za pravice enega posameznika, ki, kolikor je znano, nikoli niti ni bil stranka pred Evropskim sodiščem za človekove pravice, se pa njegovo ime pojavi v čisto vsakem predlogu SDS, ki se nanaša na pravosodje.

V zvezi s poročilom Evropskega sodišča za človekove pravice, ki je podlaga za današnjo razpravo, bi bilo v resnici ime tega posameznika treba omeniti večkrat. Vendar nikakor ne v smislu kršitve njegovih pravic, pač pa o kršitvi temeljnih človekovih pravic in svoboščin skupno 25 tisoč 671 posameznikom. 25 tisoč 671 oseb je bilo namreč 26. februarja 1992 izbranih iz registra stalnega prebivalstva Republike Slovenije. Od 25 tisoč 671 oseb jih leta 2009 13 tisoč 426 še vedno ni imelo urejenega statusa. Da so bile izbranim kršene temeljne in z ustavo zagotovljene človekove pravice ter da je šlo za samovoljo, arbitrarno odločitev takratnih oblastnikov je potrdilo tako Ustavno sodišče Republike Slovenije kot tudi Evropsko sodišče za človekove pravice. Če bi sodišče primer izbranih obravnavalo posamično, kot je to na primer pri sojenju v razumnem roku, bi bil podatek o številu kršitev človekovih pravic s strani Slovenije tako šokanten, kot ga prikazuje SDS. Vendar te kršitve ne bi bile storjene s strani sodstva, pač pa tudi s strani tega posameznika, ki mu naj bi bile kršitve človekovih pravic s strani sodstva največkrat povzročene. Ene izmed najbolj sramotnih zgodb slovenske zgodovine niti z besedo ni omenjeno v predlogu priporočil. Kot že povedano, SDS delo sodstva namreč ocenjuje zgolj in samo v zvezi z enim posameznikom, v imenu tega enega posameznika pa pridejo vedno do istega zaključka, da je sodstvo v katastrofalnem stanju, sodniki množično kršijo človekove pravice, odločitve so politično motivirane in tako dalje. Stanje, v katerem najpomembnejši in

najodmevnejši primeri zaradi postopkovnih nepravilnosti padajo pred višjimi sodnimi instancami ter v katerem so vsi največji krivci ali osumljenci korupcijskih in privatizacijskih afer še vedno sprehajajo na prostosti, seveda ugledu sodstva nikakor ne koristi. To priča o problemih, ki jih sodstvo ima, vendar smo v Združeni levici prepričani, da je to moč spremeniti, a predlogi SDS k temu ne bodo prispevali prav ničesar.

Za konec bi rad še napovedal, kako bomo v Združeni levici glasovali, vendar pa je na žalost to še ena izmed tistih razprav, kjer dejansko ni predlagane nobene rešitve, o kateri bi sploh lahko glasovali. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospa Iva Dimic bo predstavila stališče Poslanske skupine Nove Slovenije – krščanskih demokratov.

IVA DIMIC (PS NSI): Spoštovani podpredsednik, spoštovana državna sekretarka, kolegice in kolegi!

V Novi Sloveniji – krščanski demokrati smo prepričani, da potrebuje slovensko pravosodje korenite spremembe in ne le manjše kozmetične popravke. To poudarjamo v vseh svojih razpravah, tako pri obravnavah predlogov novel zakonov s področja pravosodja kot tudi pri razpravah o stanju v pravosodju. Večina ostalih evropskih držav je ob spremembi političnega sistema ob prehodu v demokracijo reformirala sodstvo. Mi tega nismo storili. Sodstvo ostaja vase zaprt sistem brez sposobnosti samorefleksije. To dokazujejo stališča, ki jih predstavlja vrh sodstva v javnih nastopih ob predstavitvi ugotovitev Evropskega sodišča za človekove pravice o kršitvah človekovih pravic v Sloveniji. Kršitev človekovih pravic mora biti alarm za sodišča in priložnost zanje, da pregledajo konkretne kršitve, ki so se zgodile, ter pripravijo načrt za odpravo takih kršitev v bodoče. Predstavniki sodišč pa v javnih nastopih zavajajo, da so te kršitve stvar preteklosti, da je sedaj vse drugače, da sojenja v nerazumnih rokih praktično ni več. Skratka, prepričujejo, da je sedaj vse v redu in da so se stvari izboljšale do te mere, da pravosodje ne potrebuje nobenih večjih sprememb. Vrh sodne oblasti si zatiska oči pred realnostjo. Varuhinja človekovih pravic v svojih letnih poročilih opozarja na vsebinsko slabe in pomanjkljivo obrazložene sodne odločbe. Gospodarstvo opozarja na nedelujočo pravno državo. Zaupanje javnosti v sodstvo je med najnižjimi v Evropi. Tudi strokovna javnost ne izkazuje potrebnega zaupanja v sodstvo.

V Novi Sloveniji smo nad ugotovitvami Evropskega sodišča za človekove pravice o kršitvah pravic močno zaskrbljeni. Dejstvo je, da so te ugotovitve ogledalo našega sodnega sistema. Za to stanje nihče ne prevzema odgovornosti, ne v sodstvu in tudi ne v politiki. In ravno tu je največji problem. V pravosodju

funkcionarji, tako sodniki kot tožilci, dejansko ne odgovarjajo za pravilnost in zakonitost svojega dela. Pri nas imajo funkcionarji težave že s prevzemanjem subjektivne odgovornosti, da ne govorimo o objektivni odgovornosti najvišjih pravosodnih funkcionarjev. Na tem področju se ne moremo primerjati z ostalimi evropskimi državami z utečeno demokracijo. Če že nimamo utečenega sistema prevzemanja odgovornosti s strani funkcionarjev, pa bi morali nosilci političnih funkcij, minister za pravosodje in celotna Vlada ukreniti vse, da bi najvišje pravosodne funkcije vedno zasedale osebe z integriteto. Zaradi neukrepanja v posamičnih primerih ugotovljenih nepravilnosti in nezakoničnosti pri delu predsednika Vrhovnega sodišča in generalnega državnega tožilca pristaja sedanja vladajoča politika na status quo v pravosodju in nosi tudi vso politično odgovornost za sedanje stanje.

Ne strinjamo se z mnenjem Vlade, ki ga je podala glede stanja ugotovljenih kršitev človekovih pravic v Sloveniji, zlasti ne z relativiziranjem tega stanja. Dejstvo je, da imamo na tem področju resne težave in da je treba v okviru pristojnosti zakonodajne in izvršilne veje oblasti pristopiti k reševanju teh težav. Zagotovitev delovanja pravne države je eden od predpogojev tudi za normalno delovanje gospodarstva, predvsem za prihod novih tujih investitorjev. Vladajoča stranka je pravno državo obljubila volivcem pred volitvami in dobila zato visoko podporo. Relativiziranje problemov zagotovo ni prava pot do pravne države.

V zvezi z ugotovljenimi kršitvami človekovih pravic s strani Evropskega sodišča za človekove pravice in delovanjem slovenskega pravosodja se odpirajo številne težave in dileme. Naj na tem mestu opozorim na nekatere izmed njih.

Poglejmo na sam začetek. Že samo kandidiranje na sodniška mesta je vsa leta doslej potekalo brez vnaprej določenih jasnih, preverljivih in javno objavljenih kriterijev. Kriteriji za izbiro med kandidati na zakonski ravni so bili uveljavljeni šele letos, in sicer z zadnjo novelo Zakona o sodniški službi. Sodni svet oziroma njegovi člani, ki imajo pristojnosti na tem področju, ne odgovarjajo za sprejete odločitve, ne glede na izbiro kandidatov in tudi ne glede na druge zadeve, ki so v njihovi pristojnosti.

Če nadaljujem, sistem, kakršen je v sodstvu in tudi širše v pravosodju, pravzaprav ščiti slabe sodnike. Velika krivica pa se s tem dela dobrim sodnikom, ki delajo vestno, se trudijo, pa imajo popolnoma enak status, nenazadnje tudi enako plačo kot slabi sodniki. Celo več, dobri sodniki pogosto ne napredujejo na višja sodišča, čeprav imajo za to vse pogoje in boljše reference kot protikandidati. Tukaj lahko spomnim na nedavni primer, ko je bila na mesto višjega sodnika s strani Sodnega sveta predlagana zunanja kandidatka, čeprav je imela po mnenju Upravnega sodišča okrožna sodnica boljše pogoje. Prevetritev sodniških vrst je potrebna in jo je možno izvesti že z manjšimi spremembami.

Ena od njih je večja javnost in transparentnost dela sodišč in sodnikov. Od ministra za pravosodje pričakujemo, da bo izvedel že obljubljene ukrepe v tej smeri. Eden od njih je javna objava vseh sodnih odločb na spletnih straneh sodišča s podpisi sodnikov, ki so odločali v posamezni zadevi. Predlagali smo tudi javno objavo letne sodne statistike po posameznih sodiščih in sodnikih. Tako bo javnost lahko spremljala kvaliteto in kvantiteto opravljenega dela posamičnega sodišča in sodnika.

Velik primanjkljaj našega pravosodja je neenaka uporaba prava. Pogosti so primeri, ko ob praktično enakem dejanskem stanju dva sodnika ali dva različna senata odločita diametralno nasprotno. Taka praksa je pripeljala do nezaupanja v delo sodišč, saj postajajo sodni postopki loterija in so odvisni od sreče. Izid posamičnega postopka je torej najpogosteje odvisen od tega, kdo sodi konkretni zadevi, in ne od ugotovljenega dejanskega stanja.

Velik problem pri sodni praksi, zlasti v zadnjih letih, je njegova uporaba, kot najvišjega formalnega pravnega vira. Tako sodišča kot tudi upravni organi sploh ne odločajo več na podlagi zakona, pač pa le še na podlagi tako imenovane sodne prakse, torej mnenj in stališč, ki jih je zavzelo sodišče v neki drugi odločbi. Sodne odločbe torej sploh niso več oprte na zakon. Ta sodna praksa pa je, kot že rečeno, neenotna. Kako zagotoviti predvidljivost in pravno varnost državljanom ob taki sodni praksi? Pogosto pa se dogaja, da sodna praksa dobesedno povozi veljavni zakon, čeprav je ta dober in jase. Na ta način sodišča pravzaprav posegajo v zakonodajno vejo oblasti, hkrati pa ustvarjajo zmedo v sodstvu, ki je niti zakonodajalec ne more popraviti, saj Državni zbor nima orodja za spreminjanje sodne prakse. Zato poudarjamo, da mora biti sodna praksa kot pravi vir uporabljena le takrat, ko je to potrebno zaradi enotne uporabe prava ali odprave pravnih praznin, sicer pa mora biti vsaka odločba oziroma sodba utemeljena na ustavi in zakonu.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Dr. Bojan Dobovšek bo predstavil stališče Poslanske skupine nepovezanih poslancev.

DR. BOJAN DOBOVŠEK (PS NeP): Hvala. Spoštovani vsi, ki spremljate to sejo!

Skupina nepovezanih poslancev je ocenila, da je glede na stanje v sodstvu primerno, da o tem razpravljamo, zaskrbnjujoče pa je to, da tukaj med nami ni predstavnikov sodne veje oblasti, ki bi zadeve morali slišati in se na te zadeve primerno odzvati.

Jaz bom v tem svojem izjavljanju izpostavil par problemov, ki so v bistvu vzrok za posledico kršenja človekovih pravic. Mi se ukvarjamo s posledicami, ne pa z vzroki. Dokler v pravosodju ne bodo priznali, da obstajajo

napaka, kar je tisti prvi korak, ne bomo prišli do pravih rešitev.

Eno je ugled sodstva. Iz javnomnenjskih raziskav, statistik in vsega, kar je bilo že slišati – podrobno analizo bom podal kasneje –, izhaja, da obstaja videz pristranskosti, da gre za dvom o neodvisnosti. To lahko odpravijo le sodniki sami, znotraj svojih vrst. To je tisti prvi korak.

Drugo je učinkovitost sodstva. Na glavni problem, kar je bilo danes že nakazano, so opozorili že Nemci, ki so pri nas naredili pregled stanja in ugotovili, da večina sodnikov oddela delo na prvi stopnji in da je problem druga stopnja in potem stopnje naprej. Problem se kaže v tem, da druga stopnja ne odloča – seveda po statistikah odloča več, kot je v preteklosti – vendar pri res odmevnih in težkih primerih ne upajo prevzeti odgovornosti in izpeljati obravnavo ali pa odločiti glede na že dana dejstva in dano dokumentacijo. Če sodijo sodniki v obliki senatov, naj tudi prevzamejo to odgovornost, saj jih je več, kot pa en sodnik na prvi stopnji, prevzamejo odgovornost in naj razsodijo, s čimer se postopki skrajšajo. Zagovarjam, da se gre skozi sodno pot enkrat, ne pa dvakrat ali večkrat, in to zagovarjajo tudi v tujini. In to je tisti največji faktor, ki pomeni, da imamo toliko prekoračenih rokov.

Tretja zadeva je kadrovanje in napredovanje. S tem smo se večkrat srečali na Mandatno-volilni komisiji in bili opozorjeni, da napadamo sodno vejo oblasti. Večkrat smo opozorili, da gre le za to, da želimo transparentna merila in da opozarjamo na napake. Vloga sodnega sveta je v tem, da res po teh kriterijih transparentno odloča. Kako jaz vidim to odločanje? Mi dobimo le vrh leden gore v materialih za Mandatno-volilno komisijo. Iz kvalitativnih raziskav izhaja, da je še več problemov takrat, kadar nihče ne preverja dela Sodnega sveta, mi smo torej tista varovalka v izjemnih primerih. Prav tako imamo možnost imenovanja sodnikov v izredno napredovanje. Menim, da če nek sodnik pride v izredno napredovanje, je to vrh tega sodniškega poklica in mora biti kot takšen prepoznaven v družbi in njegova dela prepoznavna v družbi, da mi sploh ni treba prebrati gradiva, ki ga dobim, kajti tega sodnika in njegovo delo pozna celotna družba kot takšnega, in potem nimam nobenega problema, da dvignem roko za takšnega človeka, kajti gre za vrh neke stroke.

Četrta zadeva je uprava. Uprava sodišč je dobila nove funkcije, vendar je s tem prevzela tudi odgovornost. Ključno je, da uprava, ki vodi sodišče, zna razporediti sodnike. Vemo, kot je kolega dr. Gorenak omenil, da nekatera sodišča nimajo dela, druga pa se utapljajo v delu. Delo uprave je, da pravično razdeli to delo, obremeni sodnike, glede na to pa tudi oceni delo tistih, ki niso zmožni narediti svojega dela, in tistih, ki pa prekomerno delajo in so dobri pri svojem poklicu. Ravno tako je treba enakomerno

obremeniti vsa sodišča, regijsko kot tudi po samih predmetih.

Če rečem tisto glavno zadevo, ki jo je izpostavil tudi minister Klemenčič, kar se tiče izobraževanja in podobno. Zavzemam se za to, in to je ključno pri človekovih pravicah, da naj sodniki sodijo. Priča smo pojavu, ko vedno več sodnikov beži od sojenja v neka druga dela: administrativna dela, svetovalna dela in podobno. Zato imamo veliko število sodnikov. S tem bi lahko uravnotežili število sodnikov, da bi jih bilo manj in ugled bi seveda posledično zrasel. Kar se tiče izobraževanja, imamo dva problema. Seveda sem za to, da se sodniki bolje in kvalitetneje izobražujejo, vendar je problem v tem, da sodniki poleg svojega dela opravljajo tudi izobraževalno delo. To je bilo mišljeno izjemoma za sodnike, ki pomagajo na fakultetah ali pa izobražujejo svoje kolege. Cel sistem se je pač sprevrgel v kapitalistično pridobivanje denarja in sodniki izobražujejo za privatne organizacije, kar posledično pomeni, da so v konfliktu interesov ali pa, da delujejo koruptivno širše, kot je korupcija v širšem smislu.

Drug problem je, kdo in kako izobražuje sodnike. Vidimo, da na nekaterih izobraževanjih sodelujejo ljudje, ki so sami v kazenskih postopkih ali pa pritiskajo s svojimi mnenji na odločitve sodnikov. To je v zadnjem času vse bolj pogost problem.

Problem sodnikov in izobraževanja, kar se tiče izobraževanja iz tujine. Seveda podpiram izobraževanje in goste iz tujine, vendar moramo imeti v mislih, da je naš pravni sistem vezan na nemški pravni sistem, gospodarstvo, vsaj kar se tiče finančne kriminalitete in gospodarske kriminalitete, pa smo vzeli iz Amerike. Tukaj se torej strižeta dva sistema, ameriški in nemški, zato takšno izobraževanje ne prinese zelenih uspehov. Razmisliti moramo torej v tej smeri, kdo bo izobraževal naše sodnike in na kakšen način, da ne bo prihajalo do anomalij.

Za konec tega mojega prvega izvajanja bi pa opozoril še na dejstvo, da so kršene človekove pravice tudi znotraj sodstva, in sicer tistim sodnikom, kot je bilo že omenjeno s strani kolegice iz Nove Slovenije, ki dobro delajo, pa ne napredujejo in imajo zaradi tega probleme. Se pravi, tudi znotraj sodstva prihaja do kršenja človekovih pravic, pa se ti sodniki ne upajo izpostaviti ali pritožiti, ker se bojijo, da bo s tem ogrožena njihova kariera, če se bodo izpostavili, kajti na koncu vedno pridejo na Sodni svet, ki odloča o njihovih napredovanjih.

To je samo nekaj izmed problemov, ki jih mora sodstvo odpraviti, kajti to so vzroki za kršenje človekovih pravic. Ko bodo priznali te napake in ko jih bodo začeli odpravljati, potem bodo tudi bolj uspešni in bo manj kršenja človekovih pravic. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Dr. Jasna Murgel bo predstavila stališče Poslanske skupine Stranke modernega centra.
Izvolite.

DR. JASNA MURGEL (PS SMC): Spoštovani!

V Poslanski skupini Stranke modernega centra nas seveda veseli, da smo se spet imeli in se imamo priložnost pogovarjati o človekovih pravicah. Sodelovali bomo tudi pri vsaki razpravi, ki bo zadevala človekove pravice. Ampak odločno nasprotujemo trditvi, da je stanje v Republiki Sloveniji, kar zadeva človekove pravice, porazno in da so za stanje, ki sicer ni idealno, izključno odgovorna redna sodišča. Kaj lahko ugotovimo v zvezi s predlogom priporočila predlagatelja? Ta je formalno nepopoln. Če pogledamo pod priloge, je priloga predloga samo predlog. Ja, sklicuje se na letno poročilo Evropskega sodišča za človekove pravice in na skrajšano verzijo, ampak ta ni priloga. Lahko jo poiščemo na internetu in smo si jo tudi našli. Ugotovitve, ki pa so izpeljane iz letnega poročila, so pa iz neke spletne strani nevladne organizacije, ki jih je sprejela tako, kot je bilo njen ustrezno oziroma kot je potrebovala.

V Stranki modernega centra smo glasovali proti priporočilu, ker ne želimo, da bi se ugotovilo, da je edini in izključni krivec za kršitve človekovih pravic samo sodstvo. Kot so razložili že minister in tudi predstavniki pravosodja na Odboru za pravosodje – spoštovani kolega Dobovšek na tem odboru ni bil prisoten in se ni mogel z njimi o tem pogovoriti – tega ni mogoče sklepati na podlagi podatkov, ki so v poročilu Evropskega sodišča za človekove pravice, in tudi samo sodišče ne izpostavlja Slovenije kot množične kršiteljice človekovih pravic. Stanje ni idealno, ni idealno, daleč od tega. Tudi sama sem, kot mi velikokrat očita kolega Gorenak, prišla iz sodstva, ampak da opozorim na napake v sodstvu. Lahko se opozori na napake, če se na sistem spoznaš in če to želiš, o tem ne bom zdaj debatirala.

Torej, nikakor, še enkrat ponavljamo, nikakor ni mogoče izključnega krivca iskati v rednem sodstvu. Zakaj? Povedano je že bilo, na odboru in tudi danes, da se pri številkah, ki se navajajo v poročilu Evropskega sodišča za človekove pravice, večina kršitev nanaša na pravico do sojenja v razumnem roku in s tem povezano pravico do učinkovitega varstva in da gre za kršitve, do katerih je prišlo pred sprejetjem zakona o zagotavljanju sojenja v razumnem roku in pred sprejetjem programa Lukenda. Mimogrede, strinjam se, da je program Lukenda pomagal in ima svoje učinke, ampak v času pred sprejetjem programa Lukenda so bili na sodiščih razpisani za po 21 sodnikov, v času po sprejetju pa se je bistveno povečalo število sodnikov na sodiščih, zato pa jih imamo zdaj toliko. Zdaj se jih ne da kar odrezati in odpustiti iz službe, kot bi se nekemu zdelo, ker obstaja tudi zakonodaja, ki vse to ureja.

Drugi razlog. Ostali, ki so odgovorni za stanje, ki ni idealno, na katere se lahko obrnemo in jih vprašamo tudi po odgovornosti, prvi in osnovni, so v politiki. V politiki, v tem državnem zboru. Do 2006 v Republiki Sloveniji nismo imeli učinkovitega pravnega sredstva, če je bila nekomu kršena pravica do sojenja v razumnem roku. Zato je tudi Evropsko sodišče za človekove pravice – poglejte si, preberite si sodbo v primeru Lukenda, ki je vzorčni primer –, ugotovilo, da se lahko oseba, ki zatrjuje, da ji je bila kršena človekova pravica v primeru, kadar gre za sojenje v nerazumnem roku, izjemoma obrne na Evropsko sodišče, kljub temu, da se ni obrnila na Ustavno sodišče Republike Slovenije. To je torej izjema, ki jo je takrat tudi upoštevalo Evropsko sodišče za človekove pravice, ki ni upoštevalo navedbe Republike Slovenije, da je Slovenija, da niso bila izčrpana vsa pravna sredstva. V vseh ostalih primerih pa morajo pritožniki, ki se obrnejo na Evropsko sodišče za človekove pravice, izčrpati vsa notranja pravna sredstva, ki so učinkovita, pri nas je to torej Ustavno sodišče. Poleg politike lahko torej ugotovljamo tudi, kakšna je odgovornost Ustavnega sodišča Republike Slovenije, ki je zadnja instanca, zadnja stopnja, na katero se morajo obrniti vlagatelji pritožb, ki zatrjujejo, da so jim bile v Republiki Sloveniji kršene človekove pravice. Imamo torej več dejavnikov. Ne stojimo na stališču, da je treba za vsako ceno zagovarjati sodišča, ampak tudi ni za vsako ceno treba iskati krivca in pribijati na križ rednih sodišč in sodnikov. Obstajajo tudi drugi dejavniki, zato če poznaš in če želiš poznati sistem, potem lahko to tudi ugotoviš in urejaš tisto, kar je potrebno. V primeru izbrisanih družbenikov kapitalskih družb, o katerem je Ustavno sodišče že večkrat odločilo in je zdaj zadeva pred Evropskim sodiščem za človekove pravice, bomo imeli priložnost ugotoviti, ali je imelo Ustavno sodišče prav.

Tudi varuhinja za človekove pravice je sicer ugotovila, da stanje seveda ni idealno, o tem se strinjamo vsi, ampak je tudi v svojem članku na IUS-INFO ugotovila, da stanje nikakor ni porazno in da je po njenem mnenju potreben nacionalni program varstva človekovih pravic. Še kar nekaj ukrepov bi se tudi našlo, za katere se bomo tudi prizadevali, da se izvedejo.

Na koncu. Sedanji slovenski sodnik Evropskega sodišča za človekove pravice, dr. Boštjan M. Zupančič, je večkrat povedal, da ni naklonjen oziroma nima izredno dobrega mnenja o rednem sodišču. Njegovo mnenje vsi cenimo in ne vidim razumnega razloga, da ga ne bi cenili, kadar gre za človekove pravice, saj je nedvoumno strokovnjak na tem področju in dela že vrsto let na Evropskem sodišču za človekove pravice. Povedal je, da take ugotovitve, ki izhajajo iz tolmačenja poročila te nevladne organizacije, niso točne. Enostavno niso točne.

Zato Poslanska skupina Stranke Modernega centra ni želela sodelovati v potrditvi priporočil, ki bi tako trditev potrdile, in še več, naložile

breme krivde samo sodstvu, zato tudi teh priporočil nismo sprejeli. Smo pa seveda za to, da pogledamo stanje na področju človekovih pravic in sprejmemo ukrepe, ki so potrebni za boljše reševanje varstva človekovih pravic tudi na področju sodstva in pravosodja. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Dr. Jasna Murgel, da ne bo nesporazuma, ker je bila poslovniško razprava danes na Državnem zboru popolnoma upravičena. Skupina poslank in poslancev je zbrala podpise in dodala material, ki ga danes obravnavamo. Hvala lepa.

Končali smo s predstavitvijo stališč poslanskih skupin.

Prehajamo na splošno razpravo poslank in poslancev o predlogu priporočila. Besedo ima gospa Eva Irgl, predstavnica predlagateljca.

EVA IRGL (PS SDS): Hvala za besedo, še enkrat, spoštovani gospod podpredsednik!

Najprej naj rečem, da sem pričakovala, da bo na tako pomembni seji, ko govorimo o kršitvah človekovih pravic v pravosodju, prisoten minister za pravosodje in ne samo državna sekretarka. Res bi pričakovala pojasnilo, zakaj ministra danes ni med nami.

Kar pa zadeva stališča poslanskih skupin, sem jih zelo pozorno poslušala, stališča do omenjene tematike, ki je bistveno širša od samega poročila Evropskega sodišča za človekove pravice, ki je med drugim ugotovilo, da smo med državami članicami Evropske unije po kršitvah človekovih pravic v pravosodju na prvem mestu. Moram povedati, da me vsa ta stališča, ki so bila zdaj predstavljena, zlasti s strani levih političnih strank, pravzaprav niso v ničemer presenetile. Šlo je za opravičevanje tega, kar se je zgodilo na Evropskem sodišču za človekove pravice, in zlasti je šlo ponovno za ščitenje pravosodnega sistema. Jaz se zavedam, da gospod minister ni odgovoren za te kršitve na Evropskem sodišču za človekove pravice, vendar pa je minister za pravosodje tisti, ki mora spodbuditi najprej razpravo o ukrepih, ki bi izboljšali tako stanje, in potem dejansko v ta prostor pripeljati take zakone, ki bodo naredili pravosodni sistem bolj učinkovit, zlasti pa bolj transparenten in pregleden pri delovanju sodstva. Danes gospoda ministra ni med nami. Veliko je bilo relativiziranja v teh stališčih. Nekaj pavšalnih trditev. Sploh se ni govorilo o kršitvah človekovih pravic.

Spoštovana državna sekretarka je na primer govorila o zemljiški knjigi. Jaz vem natančno, zakaj je gospa državna sekretarka omenila zemljiško knjigo. Zaradi tega, ker obstaja dejstvo, da projekt, mislim, da se je takrat imenoval Herkules, če se ne motim, v prvi fazi ni bil uspešen pri zaježitvi sodnih zaostankov, potem pa je bil v drugi fazi, ko se je izvajal na področju zemljiške knjige, uspešen. Tukaj ni nobene dileme, da temu ni tako, vendar pa mi danes, gospa državna sekretarka, govorimo o

drugih kršitvah človekovih pravic in na te bi morali biti vsi skupaj pozorni.

Prav se mi zdi, da na začetku razprave glede področja, ki je izjemno občutljivo, ker govorimo tudi o integriteti posameznikov, ki so jim bile kršene človekove pravice v pravosodnih sistemih oziroma v pravosodju, opozorim na ne dobro stanje v našem pravosodju in na to, da to potrjujejo tudi institucije v tujini.

Vendar naj najprej spomnim naslednje: spoštovanje človekovih pravic in njihovo pravno varstvo je bilo pravzaprav povod za nastanek naše nove države. Zdi se mi, da se zadnje čase tega premalo zavedamo. Tako smo lahko zametke tega duha nove ustavnosti v luči spoštovanja človekovih pravic najprej zaznali že v tako imenovani pisateljski ustavi iz leta 1988, naslednje leto pa še v Majniški deklaraciji. Potem smo pa leta 1990 oziroma 1991 dobili še tisti najvišji pravni akt, to je Ustava Republike Slovenije, ki je utemeljena na spoštovanju človekovih pravic. Ampak danes, kako paradoksalno, govorimo o tem, da se v Sloveniji kot članici Evropske unije – ki se je na začetku, preden je postala članica Evropske unije, tudi odločila, da bo spoštovala Deklaracijo o spoštovanju temeljnih konvencij Sveta Evrope in se s tem zavezala, da bo spoštovala pogoje, da lahko to deklaracijo sprejme, se pravi, da bo spoštovala človekove pravice in da bo zagotovila vladavino prava –, danes, kot lahko vidimo, precej odmikamo od teh osnovnih demokratičnih postulatov. / izklop mikrofona/

PODPRESEDNICA MAG. BOJANA MURŠIČ:

Gospa Eva Irgl, samo minutko, pomotoma sem vam izklopila mikrofon. Lepo prosim, da ga ponovno vklopite. Se opravičujem. Hvala lepa.

EVA IRGL (PS SDS): Se me zdaj sliši?

PODPRESEDNICA MAG. BOJANA MURŠIČ:

Sliši se. Hvala.

EVA IRGL (PS SDS): Upam, da se me je tudi prej slišalo, da ste me samo ponesreči izključili.

PODPRESEDNICA MAG. BOJANA MURŠIČ:

Slabo. Če lahko ponovite tista zadnja dva stavka, lepo prosim. Hvala. Se opravičujem še enkrat.

EVA IRGL (PS SDS): Najlepša hvala, gospa predsedujoča.

Torej, v preambuli navedene deklaracije, o kateri sem prej govorila, smo takrat zapisali tudi naslednje: "Zavedajoč se določil, da so konvencije Sveta Evrope o človekovih pravicah odprte za pristop le državam, ki dejansko zagotavljajo uresničevanje z njimi priznanih človekovih pravic, Skupščina Republike Slovenije izraža prepričanje, da so v Republiki Sloveniji dejansko izpolnjeni pogoji, ki jih za države članice postavljajo konvencije Sveta Evrope." Seveda pa je velik pomen vloge

človekovih pravic v našem ustavnopravnem redu podalo tudi Ustavno sodišče leta 1997 v svoji odločbi. In takrat je zapisalo naslednje, kjer gre za zelo pomembno argumentacijo, kajti danes se od tega odmikamo: "Človekove pravice so kot izhodiščni in osrednji del ustavne ureditve, ki upravičujejo opredelitev Slovenije kot demokratične in pravne države, tako ključnega pomena, da Ustava, poleg tega, da jih izčrpano navaja, zagotavlja tudi njihovo neposredno uresničevanje. Temeljna vrednota Ustave, iz katere moramo izhajati, je namreč varstvo posameznika pred posegi v njegovo integriteto." Ampak tukaj, spoštovane kolegice in kolegi, ravno na tej točki smo kot država padli. Evropsko sodišče za človekove pravice nam je postavilo jasno ogledalo. ESČP je do konca leta 2014 prejelo več kot 8 tisoč 400 tožb iz Republike Slovenije, razsodilo je v 323 primerih. Ampak v 304 primerih je ugotovilo vsaj eno kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Torej, naša država, ko je nastajala, se je zaobljubila z raznimi dokumenti in tudi preko Ustave Republike Slovenije, da bo izpolnjevala pogoje konvencije Sveta Evrope, danes pa očitno temu več ni tako, vsaj ne v takšni meri, kot bi pričakovali.

Vse od objave poročila Evropskega sodišča za človekove pravice se skuša v slovenskem prostoru zmanjšati težu ugotovitev te raziskave. In to žal počnejo različne institucije. To počne tako varuhinja človekovih pravic, ker zelo pavšalno govori o teh kršitvah človekovih pravic, ki pa so jasne in tudi natančno definirane. To počne Ministrstvo za pravosodje. Vedno znova opravičuje, zakaj je prišlo do tega, ne zahteva pa nobene odgovornosti, nobene. Niti ne pripravlja nikakršne podlage za to, da bi sodniki kakorkoli sprejeli odgovornost za postopke, v katerih so posameznikom posegli v njihovo integriteto in dostojanstvo, pa čeprav je to pravica, ki jim pripada tudi po Ustavi, ne samo po človeški plati. Skratka, nihče v tej državi za evidentne kršitve človekovih pravic, ki nas postavljajo na prvo mesto med državami članicami Evropske unije, ni nikoli odgovarjal in tudi očitno nikoli ne bo, vsaj zakonodaje v tej smeri ni. Čeprav do zdaj že imamo kazensko določbo, ki jasno pravi, da je treba terjati odgovornost za napake od sodnikov. Ampak veste, kaj je najbolj zanimivo, ta določba še nikoli do zdaj ni bila uporabljena. Pa verjetno ne boste rekli, da je tako zato, ker sodniki in sodnice perfektno delajo. Jaz verjamem, da je velika večina sodnikov in sodnic dobrih in da se trudijo delati pošteno in odgovorno. Vendar pa je veliko takšnih, ki pa so, nekateri morda tudi zavestno, kršili človekove pravice. Ampak njim se ne zgodi nič.

Eden izmed takih celo vodi Vrhovno sodišče. Gospod Branko Masleša je v različnih sodnih sestavih več kot 14-krat kršil človekove pravice. Da ne govorim o tem, da je bil že v prejšnjem režimu, totalitarnem režimu, pomemben funkcionar v Kopru in že tam kršil človekove

pravice. Ampak gospod je mirno, brez razmisleka o tem, kaj to prinaša za demokracijo, se ne samo obdržal na položaju, ampak bil še celo povišan, verjetno za nagrado, ker je tako dobro čez pripeljal proces Patria. Takemu človeku je seveda treba zaupati, ker bo vedno poskrbel za naše. In to je problem tega pravosodja.

Tako kot je povedal že nemški sodnik Doukoff, je problem slovenskega pravosodja v tem, da še do sedaj niso uspeli spremeniti miselnosti. Še vedno so neke druge globoke okosteneli in zato se nič ne premakne. Zato se nič ne premakne. Imamo pa veliko mladih pravnikov, usposobljenih pravnikov, ki pa opozarjajo točno na to, vendar se jih ne sliši dovolj. Izoblikovani so recimo v Društvu Evropska Slovenija, vendar pa se njihova argumentacija ne sliši tako močno, kot se sliši kakšna druga. Jaz to vidim kot problem.

Problem vidim tudi v tem, da stranke koalicije vedno znova ščitite napake, ki se zgodijo v pravosodnem sistemu, namesto da bi jasno obsodile to, kar se zgodi. Ostro reagiranje bi bilo v takšnih primerih pričakovano. Namesto tega, da bi zaščitili integriteto posameznikov, ki so jim bile kršene človekove pravice, raje ščitite tiste, ki so te kršitve povzročili. Mi smo tukaj ravno zato, da opozarjamo na napake in da jih skušamo odpraviti, skupaj z vami. Zato v nadaljevanju seveda pričakujem bolj konstruktivno razpravo, tudi v smislu predlogov, kot pa so bila predstavljena stališča poslanskih skupin.

Ostro reagiranje na analizo Evropskega sodišča za človekove pravice sem osebno pričakovala tudi od varuhinje človekovih pravic. Zlasti če vemo, da je varuh neformalna oblika varstva pravic posameznikov v razmerju do nosilcev oblasti. To pomeni, da je varuh prvi, ki mora reagirati in povzdigniti svoj glas, ko gre za zaščito posameznikov napram oblastnim organom. To je cilj varuha človekovih pravic. Ni cilj varuha človekovih pravic, da kakorkoli paktira, bodisi s pravosodno vejo oblasti na eni strani ali pa z izvršilno vejo oblasti na drugi strani. Varuh človekovih pravic mora zagotoviti, da bodo varovane človekove pravice posameznikov, se pravi državljanek in državljanov v Republiki Sloveniji. V tem primeru sem osebno, tudi kot predsednica Komisije za človekove pravice v Državnem zboru, resnično pričakovala, da se Urad varuha ne bo odzval tako medlo na te izjave in zlasti da bo jasno povedal, da je treba sprejeti ukrepe na tem področju, da naslednjič ne bomo več zasedali prvega mesta pri kršitvah človekovih pravic na Evropskem sodišču za človekove pravice. S strani varuhinje smo tako doživeli nekakšno pokritje teh kršitev človekovih pravic v pravosodju, in sicer z argumentom, da gre zgolj za kršitve človekovih pravic zaradi dolgotrajnosti postopkov. In to poslušamo tudi danes v tem državnem zboru s strani tako državne sekretarke kot koalicijskih poslanskih skupin. Kakšno

sprenevedanje! Vsi vemo, kaj pomeni pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. To je ustavna pravica, ki je določena v 23. členu Ustave Republike Slovenije. Vsi vemo, kaj to pomeni. Če ta ustavna pravica odpove, seveda odpovejo tudi vse ostale človekove pravice. Zato argumentirati na način, da gre za neko nepomembno kršitev človekovih pravic, je absurdno. Ne samo absurdno, je navadno sprenevedanje.

Tisti, ki bolj poznate področje varovanja in spoštovanja človekovih pravic, nenazadnje veste, da tudi 6. člen Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic govori prav o tej ključni pravici, pravici do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, drugače tega sploh ne bi imeli. Teh mehanizmov ne bi imeli, jih ne bi vzpostavljali. Ampak smo jih, zato ker kršitev te pravice rodi kršitve vseh ostalih pravic.

Zdaj pa bi želela uvodoma pojasniti, da se kršitve človekovih pravic seveda začnejo na slovenskih tleh, to je jasno. Za to so odgovorne sodnice in sodniki. Na kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki so jih povzročili sodniki in sodišča v Sloveniji kot del pravosodja, najbolj nazorno pokaže tretje vmesno poročilo, ki ga je naredil dr. Lovro Šturm. Veliko se je govorilo o teh raziskavah, ampak to je prva raziskava, ki je bila narejena na tem področju. Lahko nam ni všeč, ker so podatki pač takšni. Ne moremo pa omalovažujoče govoriti o tistem, ki je takšno raziskavo pripravil. Prav je, da jo je pripravil. Kajti ta raziskava daje, vsaj zame, alarmantne podatke, na katere bi moralo Ministrstvo za pravosodje reagirati. Ampak Ministrstvo za pravosodje se ukvarja s kozmetičnimi popravki, bolj malo pa se zanima za neko pravo in kvalitetno reformo pravosodja. Ampak da ne bom govorila na pamet, ker koalicija vedno znova pravi, da mečemo podatke ven selektivno, da relativiziramo in tako naprej, bom šla konkretno v kršitve človekovih pravic, ki so jih povzročili nekateri sodniki.

Sodnik Bojan Dolenc je pri kršenju Ustave Republike Slovenije in človekovih pravic sodeloval kar 15-krat, od tega trikrat v vlogi predsednika senata. Zdaj se vprašam, če je ta sodnik, pa ne govorim o njegovem siceršnjem delu, kdaj odgovarjal za kršitve. Je bila kakšna sankcija za kršitve? Ali je lahko mirno naprej opravljal svoje delo? Gre za to, da je treba dojeti, da če se dela napake, je treba potem tudi prevzeti neko odgovornost za to. Pa saj to ni samo v pravosodju. Zdaj ravno gospoda Gantarja gledam, tudi v zdravstvu je podobno. Treba je prevzeti odgovornost in potem seveda delati naprej, boljše in še bolj učinkovito. Že prej sem rekla, da od leta 2008 obstaja kazenska določba glede odgovornosti sodnikov, ki pa doslej nikoli ni bila uporabljena. Zakaj ni bila uporabljena? Spoštovana državna sekretarka, meni je žal, da ni tukaj gospoda Klemenčiča, midva se še kar razumeva. Saj se tudi z vami, ampak bi pa pričakovala, da odgovorite na kakšno vprašanje v nadaljevanju. Zakaj se do

sedaj še nikoli ni uporabila kazenska določba, ki je vpeljana že od leta 2008? Zakaj ni nobenega primera.

Potem imamo sodnico Martino Lippai. Pri kršenju Ustave in človekovih pravic je sodelovala 25-krat, od tega se je osemkrat pojavila v vlogi predsednice senata. Smo kdaj slišali, da je kdo v tem primeru odgovarjal za kršitve? Pa to ne pomeni, da ne sme opravljati svojega dela, ampak samo, da se uporabi določba, ki že obstaja. Samo o tem govorim.

Sodnica Irena Badovinac-Bijelič je pri kršenju ustave in s tem človekovih pravic sodelovala 16-krat, od tega je bila dvakrat v vlogi predsednice senata. Me zanima konkretno, ali je tudi ta sodnica kdaj odgovarjala po tej kazenski določbi, ki obstaja iz leta 2008. Neke sankcije so verjetno definirane, boste lahko potem vi pojasnili več.

Potem imamo sodnika, sedaj še predsednika Vrhovnega sodišča, gospoda Branka Maslešo, ki je pri kršenju ustave in človekovih pravic sodeloval 14-krat, od tega je bil trikrat v vlogi predsednika senata. Enkrat se je celo sam vključil v to, da bo v senatu, ki bo razpravljalo o procesu Patria. Res zanimivo. Ti momenti so zelo zanimivi. Ampak ljudje to vedo, zato tudi protestirajo pred sodiščem, ker se zavedajo, da je treba dejansko vzpostaviti vladavino prava, ki bo temeljila na pravičnem pravosodju.

Sodnica Jasna Pogačar, zdaj ustavna sodnica, je pri kršenju Ustave in človekovih pravic sodelovala v 13 primerih. Se je tukaj kaj zgodilo? Potem recimo nekdanji sodnik Vasilij Polič, ki je 13-krat sodeloval pri kršenju človekovih pravic, trikrat je bil v vlogi predsednika senata. Kako Ministrstvo za pravosodje gledana takšne kršitve? To me konkretno zanima. Sodnica Kristina Ožbolt, 11-krat je sodelovala pri kršenju Ustave, dvakrat bila v vlogi predsednice senata. Morda je bila tukaj uporabljena kazenska določba iz leta 2008. Potem sodnica Ziba Trampuš, ki je osemkrat sodelovala, od tega enkrat v vlogi predsednice senata.

Ampak da ne boste govorili, da je to nepomembno, naj recimo povem, s čim so ti sodniki in sodnice največkrat kršili človekove pravice. Največkrat so kršili naslednja določila: enakost pred zakonom – 14. člen; varstvo osebne svobode – 19. člen; odreditev in trajanje pripora; enako varstvo pravic; pravica do pravnega sredstva, pravna jamstva v kazenskem postopku; prepoved ponovnega sojenja o isti stvari; varstvo pravic zasebnosti in osebnostnih pravic; varstvo tajnosti pisem in drugih občil; že omenjeni 6. člen Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin – pravico do poštenega sojenja.

Tukaj bom navedla še en primer, ki ga je uvodoma v stališču naše poslanske skupine omenil kolega Gorenak, pa se mi zdi pomembno nanj še enkrat opozoriti, glede na to, da se je Minister za pravosodje, ki ga danes ni z nami, evidentno zlagal na Odboru za pravosodje. Dejal

je namreč, da pri pravici do življenja, to je 2. člen konvencije in najpomembnejša konvencijska pravica, citiram: "Slovenija nima v celotnem obdobju nobene kršitve." Ali spoštovani gospod minister ne pozna dovolj dobro primerov oziroma mu strokovni sodelavci niso dovolj dobro pripravili nekega prereza stanja ali pa je preprosto sam od sebe to zamolčal? Ampak dejstvo je, da je pri primeru Šilih, ki je bil prej omenjen, prišlo ravno do kršitve 2. člena konvencije, to je pravice do življenja. ESČP, torej Evropsko sodišče za človekove pravice, je namreč soglasno razsodilo, da je Slovenija kršila 2. člen Evropske konvencije o človekovih pravicah, torej pravico do življenja, in sicer zaradi pomanjkanja učinkovitih pravnih postopkov za določitev vzroka smrti in odgovornosti. Spoštovani minister, ki vas danes ni, to vas seveda absolutno postavlja na laž. Ali ste to zavestno naredili ali ne, je drugo vprašanje, ampak dejstvo je, da vas to postavlja na laž. Ta tragedija, ki se je dogajala in se potem zaključila na Evropskem sodišču za človekove pravice, je bila dobesedna kalvarija. Več kot 20 let so se borili na različnih sodiščih. Na koncu je svoje povedalo Evropsko sodišče za človekove pravice.

Če mi dovolite, lahko pogledamo tudi nekaj kršitev človekovih pravic, ki so nastale v Republiki Sloveniji in so vezane zlasti na oblastne organe. Če pogledamo recimo sestavo prejšnje Komisije za preprečevanje korupcije, to omenjam zlasti zaradi tega, ker je bil v prejšnji sestavi predsednik te komisije gospod Goran Klemenčič, danes pa je minister za pravosodje, verjetno je dobil to mesto za nagrado, ker je takrat povzročil padec vlade. Ampak tudi v tistem primeru, ko je minister Klemenčič povzročil padec vlade in na neki način odstranil političnega tekmeča, naredil prostor za nekoga drugega, se je kršilo človekove pravice. Kršilo se je človekove pravice. Zdaj me ne čudi, da minister ne more argumentirano sodelovati pri današnji seji, ker je sam v vlogi predsednika Komisije za preprečevanje korupcije kršil človekove pravice.

V sodni veji oblasti oziroma v pravosodju poznamo tudi druge kršitve človekovih pravic, ki se odvijajo na podlagi montiranih sodnih procesov. Prej je bila že omenjena Patria, ki je bila tempirana točno na čas pred volitvami, da je bila političnim tekmečem tako onemogočena neka poštna volilna tekma. Poštena volilna tekma. Kolegice in kolegi, prav je, da se vsi skupaj zavedamo, da smo ob zadnjih predčasnih volitvah žal imeli prav to, torej nepošteno volilno tekmo, ki je pripeljala tudi do nepošteno izvoljene vlade. Dejstvo je namreč, da se liderju opozicije omogoča, to se je zdaj vleklo čez tri volitve, da lahko dobro in kvalitetno zastopa stališče stranke. Na to so opozorili tudi na evropski ravni. Naj samo spomnim na največjo stranko v Evropskem parlamentu, ki je jasno povedala, da morajo države članice Evropske unije storiti vse,

kar je v njihovi moči, da tiste države, ki tega še niso storile, končno sprejmejo lustracijske zakone. Tukaj ne govorimo o nekem maščevanju, ampak gre za to, da če želimo poštno sodstvo, pravično sodstvo potem se moramo razbremeniti neke navlake iz preteklosti, ki je ključna, da imamo danes velike težave, ne samo v pravosodju, ampak tudi na ekonomskem področju.

To je seveda samo eden do primerov, ki kaže na to, da se kršitve človekovih pravic v pravosodju dogajajo in odvijajo. Ampak naj kot predsednica Komisije za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti povem, da tudi na komisijo dobivamo precej peticij, ki so vezane prav na kršitve človekovih pravic na področju pravosodja. Gre za peticije, ki so vezane na sojenje v nerazumnem roku, na to, na kar opozarja Evropsko sodišče za človekove pravice; gre za nezaupanje v sodniške odločitve in sodstvo nasploh, tukaj ni odveč ponovno poudariti, da več kot 70 % slovenskih državljanov sploh ne zaupa v pravosodni sistem; peticije s področja kršitev pri opravljanju sodniške funkcije. Če pogledamo samo leto 2014, sem dala narediti eno tako kratko analizo s področja peticij, ki jih prejemo v Državni zbor, ki so vezane na kršenje človekovih pravic v primeru pravosodja. V letu 2014 smo dobili veliko število peticij, ki se nanašajo na neučinkovito pravosodje. Večina od teh se je nanašala na delo sodišč. Vlagatelji teh pritožb so največkrat povedali, da sodišča odločajo prepočasi in zato imamo danes rezultat ESČP, kjer v 323 razsojenih primerih sodišče ugotavlja, da se je v 304 primerih zgodila vsaj ena kršitev človekovih pravic. To so podatki, ki so po mojem zelo zaskrbljujoči in kar alarmantni. Nekaj vlog se je nanašalo tudi na Ustavno sodišče, ki zadev pač ni sprejelo v obravnavo. Nekaj vlog na delo odvetnikov, ki naj ne bi zastopali stranke v skladu s poklicno etiko, kjer smo spet seveda pri teh sankcijah, o katerih sem prej govorila. Potem so se vloge nanašale tudi na neučinkovito slabo delo tožilstva in seveda tudi na pravosodje na splošno, kjer je nek vlagatelj izražal nezadovoljstvo nad stanjem v pravosodju. Vse te peticije, ki jih dobivamo v Komisijo za človekove pravice, tudi to zadnje poročilo Evropskega sodišča za človekove pravice in tudi vsa poročila, ki jih je podala Evropska komisija, kažejo na to, kako prav imamo v Slovenski demokratični stranki. Smo pravzaprav edina stranka v tem političnem prostoru z še majhnimi izjemami, ki že vrsto let, ne samo od leta 2008, ampak že bistveno prej, opozarjamo na slabo delovanje pravosodnega sistema, na neučinkovitost in na to, kako potrebno je zagotoviti višjo integriteto pravosodnega sistema, zlasti pa povrniti zaupanje ljudi v pravosodni sistem.

Glede na raziskavo dr. Šturma v zvezi s kršitvami človekovih pravic v sodnih postopkih vidimo, da je kar 801 sodni sestav kršil človekove pravice. Zaupanje v pravosodni

sistem, kjer že prej sem povedala, da več kot 72 % državljanov ne zaupa v pravosodni sistem in tudi sicer je zaupanje v pravosodni sistem v naši državi najnižje v primerjavi z ostalimi članicami Evropske unije. Podobno je tudi pri učinkovitosti sodišč, da ne govorim o tem, da imamo med državami članicami Evropske unije največ sodnikov na 100 tisoč prebivalcev, ampak, zanimivo, storilnost na drugi strani je pa ena izmed najnižjih.

Spoštovana gospa državna sekretarka, ker ministra ne morem vprašati, mi vi prosim pojasnite, zakaj takšen razkorak. Največ sodnikov, najnižja storilnost. Zakaj takšen razkorak?

Že pred časom sem prav zaradi vseh teh segmentov, ki sem jih zdaj naštela, spoštovanega ministra za pravosodje spraševala, kako bo sistemsko, zakonsko uredil odgovornost sodnikov, ko le-ti kršijo človekove pravice v sodnih postopkih. Veste, kaj mi je spoštovani gospod minister odgovoril? "Ne morem pristati na to, da je slovensko sodstvo največji kršitelj človekovih pravic v tej državi." To je citat ministra, ki je odgovoril na moje vprašanje, kako bo zagotovil, da bodo sodniki, ki so kršili človekove pravice, za to odgovarjali. To je bil odgovor ministra, ki ga zdaj že drugič spet na laž postavlja Evropsko sodišče za človekove pravice s svojim poročilom in jasno analizo stanja.

Ne samo, da smo recimo nekje v zlati sredini po kršenju človekovih pravic, mi smo na prvem mestu po kršitvah človekovih pravic. Iz pregleda dela Evropskega sodišča za človekove pravice izhaja – že uvodoma sem pojasnila, da je bila analiza narejena od leta 1959 do 2014 –, da je bila Slovenija, ki je članica Evropskega sodišča za človekove pravice od leta 1993 naprej, obsojena v kar 94 % primerov. Lahko relativizirate številke, lahko se skrivate pred njimi, lahko opravičujete pravosodje, lahko govorite in jih ščitite, ampak številke so pa jasne. Hvala.

PODPREDSEDNICA MAG. BOJANA MURŠIČ:
Hvala lepa.

Besedo ima gospod Franc Breznik.

FRANC BREZNIK (PS SDS): Najlepša hvala, gospa podpredsednica.

Ko sem gledal nekaj dokumentacije za današnjo izredno sejo, moram priznati, sem se vedno spraševal, iz česa naj izhajam pri svoji argumentaciji, da boste vsaj kolegi in kolegice razumeli, kaj vam hočem sam v svoji razpravi povedati glede stanja v slovenskem pravosodnem sistemu in kaj vam želijo tudi moje kolegice in kolegi v Slovenski demokratični stranki, pa tudi kolega Dobovšek in številni intelektualci doma in v tujini, številni vrhunski pravniki, ki so študirali v najbolj elitnih pravnih fakultetah na svetu, povedati zadnjih nekaj let. Jaz bom izhajal iz temeljnega dokumenta. Slovenija je postala država na podlagi treh

temeljnih dokumentov 25. junija 1991 je takratna skupščina sprejela tri temeljne dokumente te države. Eden izmed teh dokumentov je Temeljna ustavna listina, potem je Deklaracija o neodvisnosti in takratni ustavni zakon. Jaz bom še enkrat poskušal vsaj citirati del enega izmed dokumenta, ki govori, da je slovenska skupščina 25. junija sprejela osamosvojitvene dokumente, s katerimi je Slovenija postala samostojna in neodvisna država. Temeljne osamosvojitvene akte je bila Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije. V tej temeljni ustavni listini, spoštovane kolegice in kolegi, piše: "Izhajajoč iz volje slovenskega naroda in prebivalcev Republike Slovenije, izražene na plebiscitu o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije dne 23. decembra 1990, upoštevaajoč dejstvo, da je bila Republika Slovenija država že po doslej veljavni ustavni ureditvi in je le del svojih suverenih pravic uresničevala v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji, ob dejstvu, da SFRJ ne deluje kot pravno urejena država in se v njej hudo kršijo človekove pravice, nacionalne pravice in pravice republik in avtonomnih pokrajin" in tako naprej. Mi smo torej postavljali to državo izhajajoč iz dejstva, da smo živeli v totalitarnem režimu, kjer so se množično kršile človekove pravice, v katerem so pobili v prvih nekaj letih več kot 650 tisoč ljudi, v katerem je šlo približno 3 milijone ljudi skozi različne procese, ki so imele politični predznak. Izhajajoč iz teh dejstev, ki so dejstva, ne govorice v neki gostilniški debati, smo Slovenijo postavili tudi kot samostojno državo. Zavedali smo se, da zmoremo Slovenci kot narod več, da nismo del te kulture, da smo del neke srednjeevropske kulture in da zmoremo mnogo več. Ravno zdaj, drugo leto namreč mineva 25 let od tega dokumenta, ugotavljamo neizpodbitna dejstva, da nam ta del ni uspel. To ugotavljajo predvsem evropske institucije.

Prva laž danes je povezana s poročilom sodišča, ki ga je prej predstavljal kolega Gorenak. Na njem piše European court of human rights, to je torej ta dokument. Na njem ne piše, da je to nevladna organizacija, piše, da je to dokument, ki ga je izdalo Evropsko sodišče za človekove pravice. Drugi del dokumenta, ki pa so ga lahko ljudje, prebivalci Slovenije in širše, zasledili včeraj, pa govori o ekonomski svobodi sveta leta 2015, kjer je Slovenija glede na ekonomsko svobodo pristala na 111. mestu, skupaj z Nigerijo in Kitajsko. Predvsem na področju neodvisnosti sodstva smo padli iz ocene 7,14, ocene so od 1 do 10, na oceno 2,83 %. To je novi dokument, ki je prišel v javnost, preden je bila v bistvu ta izredna seja sploh razpisana. Ta ekonomska svoboda govori o neodvisnosti sodstva. Pomembna pa je za državljane in državljanke zaradi tega, ker omejuje tudi ekonomsko svobodo, omejuje tuja vlaganja v Slovenijo, zaupanje v Slovenijo kot pravno državo, omejuje kvaliteto njihovega življenja, njihovih otrok v prihodnje. Omejuje

nenazadnje tudi pričakovano življenjsko dobo posameznika, saj je v državah, kjer ekonomska svoboda ni tako velika, pričakovana življenjska starost posameznika približno 63 let, v državah, ki imajo pa največjo ekonomsko svobodo, pa je pričakovana življenjska doba posameznika več kot 80 let. To se tiče vsakega posameznika naše države. Tisto, kar je pomembno poudariti, ker je šla razprava vsaj s strani predstavnikov Vlade v dve sferi, da imamo mi torej uspešne prakse v slovenskem pravosodnem sistemu, bi jaz rad izvedel, gospa državna sekretarka, katere so ravno uspešne prakse v točki, ki se tiče spoštovanja človekove pravice in temeljnih svoboščin. To je današnja točka. Ni današnja točka elektronska zemljiška knjiga, ki nima s človekovimi temeljnimi svoboščinami in pravicami nikakršne zveze.

Naslednja laž, ki je bila danes izrečena. To lahko vidimo tisti, ki smo malo več študirali, tudi tehniko, in smo imeli matematiko ena, dva in tri na višjih stopnjah, in to je statistično zavajanje. To statistično zavajanje, ki govori, da sta San Marino in Liechtenstein pred nami. Mi govorimo o državi, ki ima dva milijona prebivalcev, v Sloveniji imamo še seveda pol milijona Slovencev, ki so zaradi nespoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin odšli iz te države – marsikateri od njih, ne vsi –, torej pol milijona Slovencev živi izven te države. Imamo torej 2,5 milijona prebivalcev. Glede na to, da smo članica Evropske unije in Nata, nas primerjajo z državicama San Marino in Liechtenstein. Kot je rekel kolega Gorenak, imata obe državi imata prebivalstvo na ravni večje krajevne skupnosti, če bi nekako plastično povedal. Govorimo o državah, ki imajo 31 tisoč prebivalcev, Liechtenstein 36 tisoč prebivalcev. Primerjajo nas z državo, ki so osemkrat ali desetkrat manjše od Slovenije, ne primerjajo pa nas z neko državo, ki ima milijonsko prebivalstvo, recimo z Avstrijo, ki ima 8 milijonov, in podobnimi, Tudi s te strani gre za totalno statistično zavajanje s strani Vlade.

Naslednja zgodba je, da je treba strukturni problem slovenskega sodstva odločno zavrniti, kar je izjavila danes tudi državna sekretarka. Jaz bom s celo vrsto argumentov povedal, da imamo ravno strukturni problem, da gre za neko povezavo slovenskega izobraževalnega pravniškega sistema in sodstva, ki je zdaj nekakšna zrcalna slika. Ne govorim o današnjih pravnih vedah, govorim o vsem tem, kar se je dogajalo leta in leta. Če se ponovno zavemo dejstva, da so lahko v totalitarnem režimu po vojni sodili ljudje, ki niso imeli nobene pravne izobrazbe, da so celo vrsto sodnikov, ne samo pobili in izgnali, ampak so tisti, ki so ostali, opravljali čisto normalne pravniške poklice, ki niso imeli nobene veze s sodnim sistemom. Šlo je za totalno politični sodni sistem in mi iz tega političnega sodnega sistema nismo nikoli izšli. Nikoli.

Naslednje dejstvo, ki ga je treba poudariti, je, kot je danes rekla tudi kolegica iz

Nove Slovenije, da je sistem sodstva samozadosten, da ni nobene samorefleksije, ni izločanja slabih iz sistema, ni zmage tega, kar vidite v vsakem limonadnem ameriškem filmu, kjer na koncu vedno zmagajo dobri oziroma dobro zмага nad slabim. Ni tega, kar mora biti v vsaki instituciji. Če smo nekoč govorili, da bi želeli imeti drugo Švico, spoštovani kolegice in kolegi, kako naj imamo Švico, če nobena od institucij te države, razen Slovenske vojske, ki deluje po vseh mednarodnih standardih na najvišjem nivoju in ima tudi zaupanje ljudi na najvišjem nivoju, ne deluje kot Švica. Kako bomo mi postali Švica glede na državno, javno upravo, glede na slovenski bančni sistem ali pa slovenski glavni regulator na področju bank, glede na sodni sistem, ki je po vseh kazalcih pristal na najnižjem mestu z oceno 2,83 po tej statistiki? Kako bomo mi postali Švica, če ne naredimo reda v institucijah, ki predstavljajo državo? Kako bomo naredili red, kar se tiče sodstva, v sferi zaupanja v sodni sistem, v sferi zaupanja v pravno državo, v sferi tako imenovane svobodne ekonomske države, ki ima tudi predznak, da ji ljudje zaupajo. Ne samo Slovenke in Slovenci, ampak tudi tuji državljani, ki imajo kakršnokoli poslovno idejo, da bi investirali v taki državi – govorimo seveda o pravni varnosti. Tega torej ni, v Sloveniji tega ne poznamo. Kolegice in kolegi, vsi po malem dajete neko kritiko, ne upate pa se odpreti in povedati, da imamo katastrofalen sodni sistem. Kaj vam lahko očitam? Ambicioznost nas vseh, kot politikov, s katero moramo kazati ambicije, da želimo imeti eno najboljših majhnih držav na svetu, da res želimo drugo Švico. Jaz v Državnem zboru to ambicioznost pogrešam. Kako bodo gospodarstveniki dosegali vrhunske rezultate, kako nam bodo ljudje verjeli, če mi sami nimamo te ambicioznosti, če nimamo postavljenih nekih visokih ciljev? Sodni sistem kaže, kako nizka ambicioznost je na tem področju, na področju pravne varnosti in spoštovanja človekovih pravic.

Jaz sem eden izmed redkih, ki sem govoril o postopkih, ki so trajali zadnja leta, tudi o nepristranskosti sodnega sistema neke države. Govoril sem o tem, kar sta sveta evropskih tožilcev in sodnikov leta 2009 podpisala ravno pri nas, v Sloveniji, in sicer tako imenovano Bordojsko deklaracijo, ki govori o nepristranskosti tožilcev in sodnikov. O tem se je v procesu Patria razpisal tudi vrhunski ustavni pravnik, katerega pot je šla od pariške Sorbone do Yala, sedaj pa je na Boston College redni profesor za ustavno pravo, to je dr. Vlad Perju, dokaj neznan je Slovencem, ki se je razpisal o tej Bordojski deklaraciji. Rad bi citiral nekaj členov te Bordojske deklaracije, ki so zelo pomembni, ravno v fazi tega, kar je tudi kolega Dobovšek danes govoril, torej videza nepristranskosti slovenskega sodnega sistema. 1. člen Bordojske deklaracije pravi: "V interesu družbe je, da je vladavina prava zagotovljena s pravičnim, nepristranskim in učinkovitim

delovanjem sodnega sistema. Državni tožilci in sodniki morajo v vseh fazah postopka zagotoviti, da so zajamčene posameznikove pravice in svoboščine in je zaščiten javni red. To vključuje popolno spoštovanje pravic obdolžencev in žrtev." 36. člen: "Delovanje in obnašanje državnega tožilca in sodnika ne sme vzbujati dvoma v njuno objektivnost in nepristranskost." 40. člen: "Sodniki in državni tožilci naj se vzdržijo vsakršnega dejanja in obnašanja, ki bi lahko spodkopalo zaupanje v njihovo neodvisnost in nepristranskost. Primere, ki so jim dodeljeni, morajo obravnavati s primerno skrbnostjo, v razumnih časovnih rokih, objektivno in nepristransko." 41. člen: "Državni tožilci se morajo vzdržati javnih komentarjev in izjav v medijih, ki bi utegnili vzbuditi vtis neposrednega ali posrednega pritiska na sodišče, da sprejme določeno odločitev." 69. člen: "Za demokratično družbo je temeljnega pomena, da sodišča uživajo zaupanje javnosti." 72. člen: "Mediji kot tudi sodniki in državni tožilci morajo spoštovati temeljna načela, kot so domneva nedolžnosti in pravica do pravičnega sojenja, pravica do zasebnega življenja oseb" in tako naprej. To so temeljni členi Bordojske deklaracije, ki jo je leta 2009 podpisal Svet Evrope, evropski sodniki in tožilci, in to celo v Sloveniji, spoštovani kolegice in kolegi.

Na podlagi tega naj primerjam nepristranskost, občutek, videz nepristranskosti, predvsem videz nepristranskosti, v zadevi Patria. Če pustimo ob strani vse vsebinske vzroke, argumente in protiargumente, kaj danes mediji poročajo o Patrii? O domnevi nedolžnosti govori recimo Bordojska deklaracija. Ali to domnevo nedolžnosti danes, ko je proces zastaral, upoštevajo? Kakšne argumente ima minister, ki je celo magister prava? Kakšne argumente ima pri tem primeru? Z vsako izjavo hočejo podati neko politično obsodbo, češ da ni dokazal svoje nedolžnosti. Ne, da je ni dokazal tisti, ki ga je tožil, ampak da žrtev ni dokazala svoje nedolžnosti. Slovenski sodni sistem je iz Janeza Janše naredil nekaj posebnega, in sicer to, da je bil človek dvakratni politični zapornik. V prvem primeru leta 1988, nedvomno, v drugem primeru pa so mu status političnega zapornika v lanskem letu namenili tudi skupaj s peticijo, ki je šla v evropske institucije, en izmed največjih političnih zapornikov s področja Jugoslavije vseh časov.

Kot veste, je bil lani v Sloveniji na okrogli mizi Adem Demači, ki je bil 28 let politični zapornik, bil celo nominiran za Nobelovo nagrado za mir in dobil nagrado Saharov na področju človekovih pravic. Tukaj je bil Vice Vukojević, nekdanji ustavni sodnik, dolgoletni politični zapornik, prav tako nosilec nagrade Amnesty International kot politični zapornik vesti. Bil je tudi Vladimir Šeks, dolgoletni predsednik hrvaškega sabora, tudi politični zapornik. Tukaj je bil tudi Marko Veselica, 18 let politični zapornik, prav tako nosilec nagrade Amnesty International za zapornika vesti. Ante Kovačević, filozof, 6 let politični zapornik, prav tako nosilec nagrade

Amnesty International na področju človekovih pravic. Tukaj je bil bosanski pisatelj dr. Džemaludin Latić, kot musliman, spoštovan doktor znanosti, prav tako politični zapornik v sarajevskem političnem procesu. Da ne pozabimo omeniti akademika prof. Zvonimirja Šeparovića, ki je v bistvu nosilec tudi posebne tako imenovane svetovne veje, ki govori o viktomologiji, torej vedi o žrtvah. In tako naprej. Oglasili so se torej ljudje, ki so razumniki, ki so sami dali procese z nespoštovanjem človekovih pravic, skozi celo svoje življenjsko obdobje, in se nikoli niso revanšistično obnašali do svojih krvnikov. Vedno so obstali kot ljudje, obstali so kljub temu, da so bili žrtve, tako kot je bil pri nas nekoč Jože Pučnik. Bili so žrtve, ampak so imeli vedno svoje dostojanstvo, niso želeli tega na svoj način vrniti vsem tem krvnikom. Ampak ravno cela vrsta teh sodnikov, ne samo na področju Slovenije, ampak tudi vseh državah, je ostala na svojih položajih. Da ne omenim primera, ki smo ga našli v Arhivu Republike Slovenije iz 60. let, ko so recimo v Službi državne varnosti poročali o primeru, kjer je bil na eni strani sodnik, na drugi strani državni tožilec in na tretji strani celo odvetnik, vsi trije pa so imeli dogovorjeno, da bo odvetnik naredil pri žrtvi, ki ni bila ničesar kriva, ki je bila politična žrtev, vse napake za to, da bo zmagal tožilec na tem procesu in da bo dobila žrtev dolgoletno zaporno kazen. Hočem povedati, da v bivšem sistemu nisi imel nobenega pravnega sredstva, da se nekako rešiš tega sistema, in v Republiki Sloveniji smo ponovili to zgodbo. Danes to ni zgodba o nekem procesu Patria, danes je zgodba o teh ostalih ljudeh, ki nimajo denarja za odvetnike, ki nimajo denarja za to, da bi dokazali svojo nedolžnost, ki so izgubljali procese in za katere nam tuje institucije dokazujejo, da množično kršimo človekove pravice in temeljne svoboščine. Vi pa danes relativizirate vse to, vsaj nekateri, in govorite, da gre za minorne zadeve in da se to da popraviti z nekaj manjšimi reformami. Ne da se. Nekoč je bil tudi na študiju ekonomije predmet Organizacijska kultura. Ko imaš takšne rezultate, veš, da moraš to razstaviti. Takšne zadeve se razstavijo, zato da tja postaviš ljudi ali pustiš tam vsaj tisti del ljudi, ki so se izkazali kot dobri. Danes govorimo o tem, da moramo pomagati dobrim sodnikom in tudi dobrim tožilcem, če govorimo tudi o tožilski sferi. Zmagati mora dobro nad zlim.

Za konec lahko povem še primer, ki se recimo dogaja nekdanjemu županu Kanglerju, kjer je posebne metode in sredstva kot dežurni sodnik potrdil in podpisal človek, ki ga je Kangler v bistvu spremljal kot poslanec v Državnem zboru, ki je deloval v Sovi, pred tem deloval v nekdanji Udbi oziroma Službi državne varnosti, množično kršil človekove pravice in je danes sodnik Okrožnega sodišča v Mariboru. In ta človek je Kanglerju podpisal prisluhe, kljub temu da sta kolega Jerovšek in kolega Moge, ki nikdar ni bil velik simpatizer Slovenske demokratske stranke, javno zapriseгла in tudi podpisala pri notarju

listino, da je deloval in da bi se moral sodnik takoj izločiti, ravno z vidika nepristranskosti sodišč. In tega ni storil. Novi proces traja trenutno v Mariboru, ki je političen proces.

Naslednja zgodba. Jože Pučnik je vsaj do zdaj veljal za nekoga, ki je bil vizionar, ki je nedvomno oče te naše države. Jože Pučnik je marca leta 1994 skupaj z ostalimi podpisniki predložil amandma zakonu o sodniški službi. To je amandma 101. člena in se glasi takole: "Sodnikom, ki so sodelovali v političnih procesih, s katerimi so bile s sodbo kršene temeljne človekove pravice in svoboščine, po izteku njihovega mandata ni možno podaljšati sodniške funkcije." Potem je cela obrazložitev, list bom dal danes na Twitter, da ljudje vidijo. Jože Pučnik torej ni samo oče te države, ki je bil vizionar, ki je videl to državo, ki se kot politični zapornik ni nikoli maščeval svojim krvnikom, od danes naprej ali po vseh teh dokumentih, po vseh teh stopnjah, kjer imamo danes sodni sistem, lahko rečemo, da je bil tudi prerok. Vedel je, kaj se bo zgodilo, če ti sodniki nadaljujejo pot v neki moderni slovenski državi oziroma evropski državi kot sodniki v neki moderni državi. Ljudje, spoštovani kolegi, večkrat govorimo o razmerju med vzhodno in zahodno Nemčijo, govorimo o lustraciji vzhodnonemških sodnikov. Ne samo, da tisti, ki so bili v STASI, ne morejo biti nikoli več sodniki, nikoli ne morejo delovati v nekih političnih sferah, nekdo ki je bil pripadnik bivšega političnega organa, ne more delovati niti kot športni funkcionar v sedANJI Nemčiji. Bivši pripadniki STASI ne morejo biti niti športni funkcionarji, spoštovani kolegi in kolegice. Tu gre za neko kulturo. Tu gre za videz neke resne evropske države.

Državna sekretarka je govorila o primeru Lukenda, govorili ste o nemškem sodniku Doukoffu, ki je nekoč vsaj malo pregledal slovenski sodni sistem. Naj danes svojo razpravo nekako zaključim danes s citatom, ki je bil napisan v enem izmed judikatov ravno tega sodišča, ki je izdalo to odločbo. To sodišče je nekoč napisalo: "Vsak državljan in državljanka, ki bo v Sloveniji stopil pred slovenska sodišča, ima veliko možnost, da se mu množično kršijo človekove pravice in temeljne svoboščine." To je bilo napisano v judikatu prav tega sodišča, o poročilu katerega danes razpravljamo. Mislím, da ta stavek pove vse. V premislek vsem tistim, ki boste nadaljevali z razpravo za meno. Najlepša hvala.

PODPRESEDNICA MAG. BOJANA MURŠIČ:

Hvala lepa.

K besedi se je prijavila državna sekretarka na Ministrstvu za pravosodje gospa Tina Breclj. Izvolite.

TINA BRECELJ: Hvala lepa za besedo.

Kar nekaj stvari se mi je nabralo, vendar bom šla po vrsti in začela pri gospodu Gorenaku. Najprej ena procesna stvar, tako jo imenujem, ta vaš očitok ali izvajanje, ko je bilo rečeno, da sem

nekako navijaška, ker prihajam iz sodstva. To debato midva večkrat opraviva, drugače so najini dueli čisto konstruktivni in korektni. V zvezi s tem bi rada rekla, da nikoli nisem imela težav, kar tudi veste, ko smo v tem državnem zboru utemeljevali in zagovarjali tudi rešitve, ki sodstvu niso bile povsem povšeči. Govorim torej čisto objektivno. V svojem uvodu sem želela samo poudariti, da številke vendarle kažejo, da se stanje izboljšuje, sistemske katastrofe, če lahko tako rečem, po našem mnenju, ni več, je pa dejstvo, in to sem tudi povedala, da pospeški, tako sem jih imenovala, niso še povsod ustrezni, saj imamo še vedno nekatera izrazito kritična področja, recimo področje nepremičninske izvršbe. Stanje se torej izboljšuje, vendar ne na vseh področjih in ne povsod dovolj hitro. Samo to. Ne morem se pa strinjati, da je vse slabo in da gre še na slabše. V tem kontekstu sem omenila tudi projekt zemljiške knjige, samo kot primer prakse, ki jo je tujina priznala kot nek dober pristop. Toliko mogoče glede tega, iz katere veje oblasti prihajam.

Zdaj pa k bolj vsebinskim stvarim. Ena izmed njih je ugotovitev oziroma navedba gospoda Gorenaka, da poleg 256 zadev, kjer je bila ugotovljena kršitev 6. člena konvencije – dolžina postopka oziroma sojenje v nerazumnem roku, Slovenijo bremeni še 262 zadev, kjer pa se nam očita nezagotavljanje pravice do učinkovitega pravnega sredstva. Tukaj bi rada pojasnila, da gre to v bistvu za iste zadeve. Kadar je državi očitano da sodi predolgo, ji je hkrati dodan tudi očitok, da ni zagotovila učinkovitega pravnega sredstva. Tukaj torej ne gre za 256 plus 262, ampak je to ista množica zadev. Toliko v pojasnitev.

Zdaj pa tisto, kar je bilo v uvodni razpravi gospoda Gorenaka izpostavljeno in se mi zdi še posebej pomembno, to pa je zadeva Šilih. Na ministrstvu smo skrbno prebrali pisanje gospe Šilih, nad takšno tragedijo se človek iskreno in globoko zamisli, vendar pa bi v luči te razprave rada pojasnila naslednje. Naši podatki, torej naši grafi, ki so bili del vladnega gradiva, ki je bil obravnavan na odboru za pravosodje, niso zavajajoči in ne lažejo. Bom zdaj povedala zakaj. V zadevi Šilih je bila Sloveniji očitana, dosojena ali kakorkoli bi želeli reči, postopkovna kršitev 2. člena konvencije, to je pravica do življenja. Ugotovljeno je bilo, da ni bila zagotovljena učinkovita preiskava. Zato se ta zadeva na spletni strani ESČP vodi med zadevami neobstoja učinkovite preiskave, med tovrstnimi kršitvami, in tukaj ima Slovenija dve kršitvi. To je tudi v našem grafu številka 15, in sicer prav zadeva Šilih 2007–2009. Kaj hočem povedati? Sodišče ni ugotovilo, da je bila kršena pravica do življenja, sama pravica kot takšna. Zdaj bom en primer dala, ne bo konkretnen primer, ampak na splošno, da bi recimo kdo zaradi neustreznih pogojev umrl v zaporu, bi lahko šlo za primer takšne kršitve. Ni bil torej ugotovljen vsebinski problem, ker do te presoje sodišče sploh ni prišlo, ugotovljeno je bilo, da v

zatrjevani kršitvi pravice do življenja ni bila zagotovljena oziroma izvedena učinkovita preiskava. Zato te zadeve ni med vsebinskimi kršitvami, ni med kršitvami pravice do življenja, ampak je, kot rečeno, med zatrjevanimi neobstoji učinkovite preiskave. To se mi zdi posebej pomembno tudi, kot rečeno, zaradi pisanja gospe, ki na to zadevo konkretno opozarja. Nismo je spregledali, ampak je uvrščena, tako kot sem pojasnila.

Še v zvezi z gospodom Gorenakom in njegovo tezo, da so kršitve človekovih pravic v Sloveniji vendarle velik problem – teza je bila potem še večkrat ponovljena in je tudi osnovna rdeča nit današnje razprave –, bi rada rekla, da se na Ministrstvu za pravosodje sigurno zavedamo, da je na področju človekovih pravic v tej državi treba storiti še marsikaj, zato smo tudi intenzivno pristopili k projektu HELP Sveta Evrope. Ta projekt, v katerega je vključenih veliko držav, poskuša izobraževati tako redno sodstvo kot recimo centre za socialno delo, skratka različne družbene sisteme in podsisteme, o pomenu in izvrševanju človekovih pravic. Mi ta projekt aktivno izvajamo. V vsa sodniška izobraževanja in izobraževanja ostalih pravosodnih funkcionarjev bodo vključene in posebej poudarjene tudi teme človekovih pravic in prakse Evropskega sodišča za človekove pravice. Lahko povem, da nas je Svet Evrope že posebej pohvalil, če lahko tako rečem, prav ta naš pristop je bil nekako pozitivno ocenjen. Splet se bom navezala na tisto svojo uvodno trditev, stanje se izboljšuje, vemo pa, da še ne cveti povsod, če sem lahko tako malce pomladna, in tudi zato iščemo še druge rešitve in pristope, kako bi se stanje še izboljšalo. Eden izmed njih je tudi projekt HELP.

Gospe Irgl sicer trenutno ni, ampak jaz verjamem, da posluša, ker bom nadaljevala kar z njo. Najprej bi ji želela pojasniti, da ministra danes ni, ker je na regijskem obisku Vlade. No, je ravno vstopila. Ministra ni, ker je na regijskem obisku Vlade, zato ga zastopam jaz. Verjamem, da bi se raje pogovarjali z njim, ampak v skladu s pristojnostmi državnih sekretarjev ga lahko čisto polnokrvno zastopam. Naslednjič pa bo mogoče on tu in bom jaz lahko kje drugje. Tovrstna odsotnost je razlog, da ministra danes tukaj ni.

Gospa Irgl je veliko govorila o predsedniku Vrhovnega sodišča. Jaz se tukaj v to razpravo ne bom spuščala. Rekla bom samo, da ga imenuje Državni zbor in ne Vlada. Toliko na to temo.

Ko pa ste govorili o tistih primerih konkretnih sodnikov in o številu kršitev človekovih pravic, ki se vsakemu od njih pripisuje, bi pa vendarle rada rekla, da če sem prav poslušala in vse slišala, so bili vsi naštetih vrhovni sodniki, torej sodniki, ki sodijo v senatih. Najbrž nimamo podatka oziroma bi ga težko imeli, kako je konkretni sodnik dejansko glasoval. To izkušnjo poznate, tudi vi ste lahko preglasovani, čeprav imate o nekem predlogu lahko drugačno

mnenje. Če sodiš v senatu, si žrtev večine tega senata. Samo ta pomislek k tem vašim navedbam.

Glede primera Šilih je moj odgovor enak, kot sem ga podala gospodu Gorenaku.

Želela sem vam še nekaj povedati, gospa Irgl, glede ministrove teze. Vi ste citirali, da je minister izjavil, da največji kršitev pravic ni redno sodstvo, tako nekako. Jaz se s to tezo strinjam in mislim, da je v to smer razmišljala tudi gospa Murgel. Zdaj se bom pa tukaj malce navezala na sodnika Boštjana M. Zupančiča, ki je pred kratkim prišel na obisk na ministrstvo v zvezi z analizo, ki jo danes obravnavamo. On sam je rekel, da so edini pravi problem Slovenije pred Evropskim sodiščem izbrisani, da je bila to res velika sramota, če uporabim njegove besede. V tem smislu jaz tudi razumem ministrovo tezo, da največji kršitelj človekovih pravic niso redna sodišča, ker z zadevo izbrisanih ali varčevalcev, če hočete, niso imela nič, ampak je v tej državi za ti dve zadevi najbrž odgovoren kdo drug.

Omenili ste tudi gospoda Doukoffa, to pa kot zanimivost, ne da bi iz tega želela kaj posebej razvijati. Sodelavka, kolegica iz Ministrstva za pravosodje, ga je ravno prejšnji vikend obiskala. Mi se tudi dogovarjamo, da bo mogoče še v letošnjem letu prišel na obisk, da ponovno izmenjamo stališča in mnenja. Zanimivo je bilo, da je rekel, da vendarle mora nekaj svojih stališč za leta nazaj malce korigirati. Takrat so njegove teze izhajale iz tega, da nemško sodstvo nima sodnih zaostankov. Zdaj se je tukaj korigiral in je rekel, da je izhajal iz sebe in svojih omar, ko je odprl vrata in pogledal še po drugih sodiščih, vidi, da ima tudi nemško sodstvo probleme in sodne zaostanke.

Zdaj sem pa želela še naslednje, da ne bom samo na desno stran gledala. Ali pa bom še malo. Gospe Ive Dimic trenutno ni. Jaz se z njo strinjam. O tem sva se enkrat že pogovarjali, o vsebinsko slabih in pomanjkljivo obrazloženih sodnih odločbah. Tukaj ni kaj dodati. Jaz sem vesela, to sem vam tudi že enkrat povedala, da si je Vrhovno sodišče za letos zadalo projekt dviga kakovosti sodnih odločb, tudi v smislu, da bi bil jezik le-teh bolj ljudski in državljanom prijazen. Vem, da se ta projekt izvaja, s konkretnimi rezultati pa zaenkrat še nisem seznanjena.

Nadalje. Gospa poslanka Dimic omenja tudi javno objavo vseh odločb na spletni strani sodišča z imeni in priimki sodnikov. Tudi tukaj lahko se samo strinjam. Ministrstvo za pravosodje v sodelovanju z Institutom Jožefa Stefana vodi projekt, ki naj bi bil korak v smeri objave sodb na spletnih straneh oziroma nadaljnji korak k proaktivni odprtosti sodstva javnosti. Glede javne objave statistike dela sodišč mislim, da te objave na spletnih straneh sodstva že so in se je vsaj v tem delu, kar se tiče poslovanja sodišč kot celote oziroma poslovanja enot sodstva, vendarle že precej odprlo javnosti. Gospodu Dobovšku bi rada rekla, da se tudi z eno izmed njegovih stališč, in sicer, da bi morala

vsaka zadeva samo enkrat skozi piramido sodne veje oblasti, v celoti strinjamo. Mi smo ravno pred kratkim tudi v poslanskem odgovoru gospodu Gorenaku posebej zapisali, da se recimo na delovnem in socialnem sodišču pritožbena obravnava vendarle še premalo izvaja. Inštituti v zakonu so, pa jih višja sodišča premalo uporabljajo in se zadeve včasih neopravičeno – mogoče zdaj lahko kaj preveč rečem takole, na palec – vendarle prevečkrat vračajo na prvo stopnjo. V tej luči bomo tudi, ko bomo letos odprli Zakon o pravnem postopku, ponovno pogledali, ali bi bilo tukaj treba še kje kaj zatesniti, če lahko tako rečem, ali so zakonska orodja že povsem ustrezna, da preprečimo ta vse prevečkrat značilni in dolgotrajni ping pong med prvo in drugo stopnjo.

Toliko za enkrat. Hvala lepa za enkrat. Še kasneje, če bo treba.

PODPRESEDNICA MAG. BOJANA MURŠIČ:
Hvala lepa.

Besedo ima gospa Marjana Kotnik Poropat.

MARJANA KOTNIK POROPAT (PS DeSUS):
Hvala za besedo, spoštovana podpredsednica. Spoštovane in spoštovani!

Danes obravnavamo Predlog priporočila v zvezi z ugotovitvami Evropskega sodišča za človekove pravice o kršitvah človekovih pravic iz pregleda dela v letih 1959–2014 za Republiko Slovenijo. Treba je reči, da so podatki nekoliko netočni. Da ne rečem, da je to statistika Evropskega sodišča, ki jo je pripravila nevladna organizacija RightsInfo, in da v tej statistiki niso zajeti vsi podatki. Ugotovili smo oziroma nam je bila s strani Ministrstva za pravosodje posredovana pravilna vsebina teh podatkov in na podlagi teh točnih podatkov Slovenija ni na prvem mestu glede kršitev človekovih pravic, pač pa je to San Marino. Mi smo danes že slišali, da je San Marino majhna država in da ni primerljivo, ampak jaz mislim, da to ni najbolj utemeljen ugovor, prav zato, ker se je te podatke o kršitvah človekovih pravic vzelo na tisoč prebivalcev države. Ne glede na velikost države je potem rezultat na tisoč oseb enak. Na podlagi te analize je ugotovljeno, da je Slovenija na drugem mestu in da je na tretjem mestu Liechtenstein, kar smo danes tudi že slišali. S tem stanjem seveda nismo zadovoljni. Treba je res povedati, da naše pravosodje ne deluje tako, da bi se vsem enako ščitile človekove pravice, da bi se zmanjševali zaostanki in da ne bi bilo več treba vlagati pritožb na Evropsko sodišče. Naša državna sekretarka gospa Tina Breclj je pravkar povedala, da so podatki, da se stanje izboljšuje, in jaz sem zelo vesela, če je res tako.

V zvezi s tem priporočilom je treba povedati tudi to, da niso upoštevane negativne sodbe v tem poročilu, in sicer zavrnitve zadev ali pa zavržene zadeve, kar tudi pokaže malo drugačno situacijo. Pa poglejmo, na kaj se

nanašajo te kršitve človekovih pravic v Sloveniji, ki so tako alarmantne. Nanašajo se predvsem na pravice do sojenja v razumnem roku, ti primeri so se dogajali predvsem pred letom 2006. Tudi pravica do učinkovitega pravnega sredstva je ena od kršitev, ki je tudi zelo pogosta. Največje število kršitev človekovih pravic v Sloveniji pa se nanaša na izbrisane in devizne varčevalce Ljubljanske banke, tudi o tem smo danes že dosti slišali. Menim, da za to ni odgovorno pravosodje, pač pa je to predvsem odgovornost politike, ki je sprejemala takšne odločitve.

Kot sem že rekla, s stanjem v pravosodju seveda ne moremo biti popolnoma zadovoljni. Tudi stanje na področju varovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin bi moralo biti v naši državi na bistveno višjem nivoju oziroma bistveno boljše. Na Odboru za pravosodje smo obravnavali to priporočilo in koalicijski poslanci smo menili, da Republika Slovenija glede na ugotovitve Evropskega sodišča za človekove pravice ni sistemska kršiteljica človekovih pravic, kot to želi prikazati predlagatelj. Strinjali smo se, da bi bilo dobro opraviti široko razpravo o stanju v slovenskem sodstvu, ki bi temeljila na poglobljeni sistemski analizi celotnega sistema. Zato je odbor tudi na predlog koalicijskih poslanskih skupin sprejel sklepe, s katerimi predlaga Ministrstvu za pravosodje vzpostavitev sistema, ki bo omogočal redno spremljanje statistike sodb Evropskega sodišča za človekove pravice, ki se nanašajo na Republiko Slovenijo, ter priporoča Vladi, da nadaljuje z ukrepi, ki bodo okrepili koordinacijo izvrševanja sodb Evropskega sodišča za človekove pravice in učinkovito zastopanje Republike Slovenije pred Evropskim sodiščem za človekove pravice ter tudi izobraževanje in obveščanje pravosodja na področju judikature Evropskega sodišča za človekove pravice.

Ker je bilo danes povedano tudi nekaj v zvezi z obravnavanjem tega priporočila s strani Varuha človekovih pravic, bi povedala naslednje. Pri Varuhu človekovih pravic pravijo, da so podatki seveda zgovorni, vendar brez poglobljene analize, o čemer sem pravkar govorila, in zgolj na podlagi deleža obsodilnih sodb ni mogoče preprosto trditi, da je Slovenija med največjimi kršiteljicami temeljnih človekovih pravic in svoboščin. Menijo tudi, da je očitno, da gre pri najštevilčnejših kršitvah za sistemsko vprašanje dolgotrajnosti sodnih postopkov, ki je bilo v Sloveniji dolga leta nerešeno in je spodbudilo tudi število pritožb na Evropsko sodišče za človekove pravice. Kot dodajajo, pa smo to vprašanje v Sloveniji sistemsko rešili s sprejetjem Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. Na tej podlagi se število pritožb in sodb Evropskega sodišča za človekove pravice, ki zadevajo našo državo, pomembno znižuje, kot še pravijo pri Varuhu človekovih pravic.

Zaključila pa bom z naslednjim. Menim, da bi si morale vse veje oblasti, ne samo

pravosodna, ampak tudi izvršilna in zakonodajna, prizadevati za to, da bi bilo kršenja človekovih pravic in temeljnih svoboščin v Sloveniji čim manj. Seveda bi pa pri tem opozorila še na 14. člen Ustave Republike Slovenije, ki govori o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah oziroma enakosti pred zakonom, za katerega si želim, da bi bil dosledno spoštovan. Hvala lepa.

PODPRESEDNICA MAG. BOJANA MURŠIČ:
Besedo ima predlagateljica gospa Eva Irgl.

EVA IRGL (PS SDS): Najlepša hvala za besedo. Danes očitno res nimam sreče z mikrofoni, ampak mogoče bo v nadaljevanju šlo lažje.

Zdi se mi, da je treba, zlasti glede na zadnjo razpravo gospe Marjane Kotnik Poropat in prejšnjo razpravo državne sekretarke, obnoviti nekatere podatke, ki se jih nismo izmislili v SDS, saj nismo mi pripravljali tega poročila, ampak ga je pripravilo Evropsko sodišče za človekove pravice, in sicer v obdobju od 1959 do 2014.

Tukaj je treba vedeti, da je do konca leta 2014 Evropsko sodišče, spoštovana gospa Poropat, prejelo več kot 8 tisoč 400 tožb iz Republike Slovenije. Se pravi, že v osnovi je v slovenskem pravosodju nekaj narobe. V 323 primerih je bilo potem razsojeno. Od tega so bili 304 primeri, kjer se je ugotovila vsaj ena kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Slovenija je s 148 primeri ugotovljenih kršitev človekovih pravic na milijon prebivalcev prva med evropskimi državami. Lahko si zakrivate oči pred tem, ampak to so podatki, ki so realni in so jasni. Evropsko sodišče za človekove pravice jih je izdalo v svojem posebnem poročilu. In žal, to pa moram reči, tudi meni ni prijetno, ko slišim, da je Slovenija država, ki zaseda prvo mesto med evropskimi članicami za kršitve človekovih pravic. Tudi naprej, če pogledamo, ima Republika Slovenija eno najnižjih stopenj zaznane neodvisnosti pravosodja v EU. Za njo, spoštovana gospa Poropat, so samo še Grčija, Hrvaška, Romunija, Bolgarija in Slovaška. Ampak vse te države imajo naraščajoč trend stopnje neodvisnosti, pri nas pa imamo žal padajočega.

Že prej sem omenila, da imamo na eni strani najvišje število sodnikov na 100 tisoč prebivalcev, storilnost pa eno izmed najnižjih, če ne celo najnižjo. Ampak, spoštovana državna sekretarka, na to vprašanje mi pa niste odgovorili. Odgovorili ste mi, zakaj minister ni danes tukaj prisoten, bojda zato, ker je včeraj igral košarko nekje. Tako sem slišala, niste vi to rekli, ampak slišim po informacijah, da je gospod minister včeraj nekje košarko igral, danes, ko bi pa moral biti tukaj prisoten in dejansko razpravljati o kršitvah človekovih pravic v pravosodju, pa ga ni tukaj. Na to ste mi odgovorili, niste pa mi odgovorili na to, kako je možno, da imamo največje število sodnikov na

100 tisoč prebivalcev in najnižjo storilnost. To je ključni problem. Vsebina. Vsebina. Niste mi tudi odgovorili na to, kako je možno, da do zdaj še nikoli ni bila uporabljena kazenska določba, da sodniki za napake odgovarjajo, čeprav ta kazenska določba velja že od leta 2008. Tudi na to mi niste odgovorili.

Kar pa zadeva predsednika Vrhovnega sodišča gospoda Branka Maslešo, sem govorila o tem, da je več kot 14-krat kršil človekove pravice v sedanjem demokratičnem sistemu. Kršil jih je tudi že prej, tudi to sem povedala. Povedala sem tudi, da predsednik Vrhovnega sodišča ne more biti človek, ki je v prejšnjem režimu kršil človekove pravice. Tega ne poznajo nikjer po Evropi, nikjer. To ni možno, gospa Poropat. / oglasanje iz dvorane/ Lahko se zdaj strinjate z mano, ampak zakaj tega ne poveste jasno na glas. Meni poveste, da se strinjate, ne poveste pa jasno recimo v stališču poslanske skupine, da dokler ne bomo razčistili osnovnih elementov, se pravi, da na takšnih položajih ne morejo biti posamezniki, ki so v prejšnjem sistemu grobo kršili človekove pravice, potem nismo naredili nič. Nismo se premaknili niti za milimeter. In to je problem.

Da ne govorim o generalnem državnem tožilcu, gospodu Zvonku Fišerju. Tudi on je v prejšnjem sistemu grobo kršil človekove pravice, saj je obsodil ljudi, zato ker so svečko dali na mesto, kjer so bili po nedolžnem pobiti ljudje. Ampak danes je, mogoče za nagrado, dr. Zvonko Fišer še vedno generalni državni tožilec. Še celo več, v tem demokratičnem sistemu je ravnal koruptivno, pa si minister za pravosodje, ki je največji borec proti korupciji, ne upa izreči niti tega javno in reči: Spoštovani generalni državni tožilec, skrajni čas je, da odidete s tega položaja. Jaz vem, da minister tega ne more storiti zakonsko, lahko pa ga pozove, vendar tega ni storil. Tega minister ni storil, čeprav je največji borec za korupcijo. Domnevno največji borec za korupcijo v tej državi.

Spoštovana državna sekretarka. Vprašali ste, kaj imate vi s primerom Branka Masleše, saj je Bil Državni zbor tisti, ki ga potrjuje. Ja, in kdo je bil tisti, ki ga je potrdil v tem državnem zboru? Nekdanja koalicija, tista koalicija, ki ima korenine s strankami globoko v prejšnjem sistemu in je že vedela, zakaj je potrdila tega človeka na ta položaj, čeprav smo v Slovenski demokratični stranki – še dobro se spomnim tudi nočnih sej, ki so bile do treh ponoči, tudi na Mandatno-volilni komisiji glede tega vprašanja –, jasno opozorili, da je to nesprejemljivo. Nesprejemljivo. Ampak treba je bilo iti z glavo skozi zid, in to samo zaradi tega, da se še naprej ščiti privilegije posameznikov in da se obtožuje tiste, ki so politični tekmeci, in to brez dokazov.

Še nekaj bom povedala. Za to, da je Branko Masleša postal vrhovni sodnik oziroma predsednik Vrhovnega sodišča, moramo vedeti, da ga je za kandidata za predsednika Vrhovnega sodišča predlagal nihče drug kot sedanji predsednik Vlade dr. Miro Cerar. Takrat

je bil dr. Miro Cerar namestnik predsednika Sodnega sveta in se je absolutno strinjal s tem imenovanjem. To je dejstvo, to je fakt. To je dejstvo. Je pa res, da je potem formalno to v Državni zbor vložil tedanji minister za pravosodje dr. Aleš Zalar. In zadeva je sklenjena. Potem ni pa nič čudnega, da doživimo takšne reakcije s strani premierja na zadevo Patria, ki se je odvila približno 4 dni nazaj. Nič čudnega. Vse je med seboj jasno povezano, ljudje, ki znajo sešteti, koliko je dva plus dva, lahko zelo hitro vidijo, kakšne so tu povezave.

Da ne govorim še o drugih sodnikih in sodnicah, že prej sem jih nekaj omenila. Poglejmo primer gospe Vesne Žalik. Tudi ona je v prejšnjem sistemu grobo kršila človekove pravice. Da ne omenjam zloglasnega 133. členu glede verbalnega delikta in tako naprej. Ampak ravno ta sodnica, ne boste verjeli, komu je sodila – Janezu Janši. Zanimivo. Zakaj ne nekdo, ki ni vezan na nek sistem, v katerem je kršil človekove pravice takrat? Pa ne govorim, da ti ljudje ne smejo opravljati tega dela, ampak ne morejo pa sedeti na najbolj odgovornih funkcijah v pravosodju. To je nenormalno. S tem, kakor danes slišim, se strinjajo tudi v Desusu, ampak tega ne povedo na glas. To je popolnoma nenormalno.

Gre za politično nastavljene ljudi na najvišjih položajih v pravosodju, prilagodljive in ubogljive takrat, ko je treba kaj narediti, in to prav v pravosodnem sistemu, ki bi moral biti najbolj neodvisen od politike in bi pri svojih odločitvah moral slediti izključno resnici in iskanju pravice. Hvala.

PODPREDSEDNICA MAG. BOJANA MURŠIČ:

Hvala lepa.

Replika, gospa Marjana Kotnik Poropat, izvolite.

MARJANA KOTNIK POROPAT (PS DeSUS):

Hvala lepa.

O vseh tistih podatkih ne bi govorila. Jaz sem že povedala, spoštovana gospa Eva Irgl, da je bilo največ kršitev človekovih pravic pri izbrisanih, to je bilo najbolj masovno, da pa so še druge, smo že slišali, zato ne bi ponavljala. Ampak to, kar ste zdaj govorili, da sodniki ne bi smeli več soditi, ker so kršili človekove pravice nekoč, zdaj in ne vem še, kdaj, mislim, da ko gre ... / oglašanje iz klopi/ Ja, ampak mislim, da ko gre za take zadeve, mora biti ugotovljeno, mora biti dokazano. Če mi to govorimo tukaj, je treba povedati, da je bil obsojen dne tega in tega s sodbo to in to, da vemo, da lahko ta vir pogledaš. Ne pa takole, saj je to res alarmantno in je tudi žalitev ljudi, kršitev njihove človekove pravice. Ker če nisi pravnomočno obsojen, nisi kriv, si nedolžen in je to torej treba upoštevati. Mene to pač moti. Če trdimo recimo, da Masleša ne sme biti več to pa to, in sicer zaradi tega in tega, ker je bil obsojen, ker mu je bilo dokazano ... / oglašanje iz klopi/

PODPREDSEDNICA MAG. BOJANA MURŠIČ:

Prosim za mir v dvorani.

MARJANA KOTNIK POROPAT (PS DeSUS):

Ne bi jaz zdaj o tem tukaj, ampak povedala sem, da mora biti pravnomočna sodba, ki je dokončna. Potem je jasno in potem mu lahko tudi vsak očita, da je to storil. Da pa danes mi to govorimo, čeprav nimamo podlage za to, mislim, da ni prav, da moramo to upoštevati. Hvala.

PODPREDSEDNICA MAG. BOJANA MURŠIČ:

Hvala lepa.

Besedo ima predlagateljica gospa Eva Irgl.

EVA IRGL (PS SDS): Najlepša hvala za besedo.

Samo na kratko. Spoštovana gospa Poropat, jaz sem govorila tudi o integriteti, saj je nekaj tudi integriteta posameznika, se pravi, da je pomembno, da na takšnem položaju sedi človek, ki ima neoporečno integriteto v smislu kršitev človekovih pravic od prej. Zato jaz pravim, da na takšnem položaju ne morejo sedeti posamezniki, ki so v prejšnjem režimu grobo kršili človekove pravice.

Kar pa zadeva sodbe in tako naprej, se strinjam z vami. Ampak kaj se zgodi? Nič. Gospod generalni državni tožilec je bil obsojen. Upravno sodišče je povedalo, jasno povedalo, da je ravnal koruptivno. Ali se je kaj zgodilo? Upravno sodišče je jasno povedalo, da je ravnal koruptivno. Državni tožilec je še vedno na svojem položaju. Ne govorimo o ugotovitvah Komisije za preprečevanje korupcije ali pa o drugih instancah, ki so to delale, ampak Upravno sodišče je svoje povedalo – gospod dr. Zvonko Fišer je ravnal koruptivno, vendar je še vedno na svojem položaju.

PODPREDSEDNICA MAG. BOJANA MURŠIČ:

Hvala lepa.

Besedo ima gospod Jožef Horvat, pripravi naj se mag. Alenka Bratušek.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi, spoštovana gospa državna sekretarka!

Dovolite za uvod morda nekaj osebnega. Jaz danes, sicer s stisnjenimi zobmi, podpišem opravičilo za odsotnost ministra gospoda Klemenčiča, to pa izključno zaradi tega, ker je Vlada danes v Pomurju, torej v regiji, od koder prihajam. Upam, da bo ta obisk zelo koristen. V bodoče bi bilo morda dobro, da bi bili tudi opozicijski poslanci seznanjeni z obiskom, morda tudi kam povabljeni, ampak zaradi tega ni zamere, sploh ne. Sem pa zadovoljen, ko berem v spletnih medijih, da je pravkar predsednik Vlade gospod Miro Cerar odprl veliko prometno pridobitev v Murski Soboti, to je podvoz. To je projekt, ki ga je začela naša koalicija v mandatu 2004–2008, in sicer na zelo zanimiv način, tako da je pokazala svojo širino in podprla amandma

opozicijskega poslanca dr. Mitje Slavinca iz LDS. In takrat so se začeli ti projekti tudi izvajati. Je torej neko zadovoljstvo.

Zdaj pa k tej zelo resni temi, ko govorimo o zagotavljanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, predvsem v sodnih postopkih. Kolegice in kolegi, če kdo, potem je prav Državni zbor tista institucija in tisto mesto, kjer moramo očitno večkrat razpravljati o varovanju človekovih pravic in biti tudi zelo kritični, ko žal prihaja do velikega števila primerov kršenja človekovih pravic. Zato smo tudi mi, torej poslanci Nove Slovenije, za današnjo razpravo prispevali svoje podpise, da imamo lahko danes to izredno sejo Državnega zbora. Jaz seveda upam, da nas danes in da nas bo tudi v prihodnje skrbno poslušala izvršilna veja oblasti in seveda tudi sodna veja oblasti. Me je pa kot slovenskega parlamentarca sram, da danes ne bomo sposobni – tudi odbor oziroma večina v odboru ni bila tega sposobna – sprejeti vsaj enega priporočila na podlagi pregleda dela Evropskega sodišča za človekove pravice v letih 1959–2014 za Republiko Slovenijo, iz katerega izhaja, da je bila Republika Slovenija, ki je njegova članica od leta 1993 dalje, obsojena v kar 94 % vseh primerov. 94 % vseh primerov! Zato se ne morem sprijazniti s to našo neučinkovitostjo, ko ne moremo zapisati niti ene vrstice priporočila, ga naložiti kot nalogo Vladi in tudi priporočati sodni veji oblasti.

Človekove pravice so izjemno občutljiva zadeva. To so pravice vseh ljudi. Zapisane so v Splošni deklaraciji človekovih pravic, v različnih konvencijah in tudi v Ustavi Republike Slovenije. Priporočam, da bi v naslednjem sklicu Državnega zbora vsak poslanec poleg Ustave Republike Slovenije in Poslovnika Državnega zbora dobil na mizo tudi Splošno deklaracijo človekovih pravic, saj je zelo kratka, štiri strani, morda pet, če bo večja pisava. To bi bilo po moje zelo dobro.

Priznanje prirojenega človeškega dostojanstva vseh članov človeške družbe in njihovih enakih in neodtujljivih pravic pomeni temelj svobode, pravičnosti in miru na svetu. Tudi zato je Generalna skupščina Združenih narodov 10. decembra 1948 sprejela Splošno deklaracijo človekovih pravic, ker sta zanikanje in teptanje človekovih pravic pripeljala do barbarskih dejanj, žaljivih za človeško vest, in ker je bila stvaritev sveta, v katerem bi imeli vsi ljudje svobodo govora in verovanja in v katerem ne bi živeli v strahu in pomanjkanju, spoznana za najvišje prizadevanje človeštva. Kako pomenljivo sporočilo, kako globoke besede. Mi, kolegice in kolegi, pa smo dolžni, da te besede spravimo v dejanja, da te človekove pravice varujemo.

Ker sem pač toliko star, se živo spomnim, kako je nastala Republika Slovenija. O tem je govoril kolega Breznik, zato ne bom ponavljal. Tudi sam sem si natiskal iz Uradnega lista Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti

Republike Slovenije, kar pomeni, da nas je kar nekaj v tej hiši, ki se spomnimo, da je ta hiša rojstna hiša Republike Slovenije, in da znamo vsi odgovoriti na vprašanje, zakaj je nastala Republika Slovenija ali pa, bolj točno, zakaj je med drugim nastala Republika Slovenija. Zato, ker poznamo dejstvo, da SFRJ ni delovala kot pravno urejena država in so se v njej hudo kršile človekove pravice, nacionalne pravice ter pravice republik in avtonomnih pokrajin. Ampak danes smo skorajda 25 let starejši in se sprašujemo, kje smo. Zato pravim, da bi očitno morali imeti v Državnem zboru večkrat razprave, vendar takšne z zaključki, s priporočili, sprejetimi soglasno, da natančno povemo, kaj želimo in kaj pričakujemo od sodne veje oblasti in od izvršne veje oblasti.

Ko generalno govorimo o pravni državi, bom spet spomnil na vrh gospodarstva konec leta 2012. Pred nas, pred slovensko politiko, so postavili štiri zahteve. Na prvem mestu pravna država. Seveda tudi investicija oziroma investitor potrebuje pravno varstvo. Zakaj pa bi pravzaprav tuji investitorji prihajali v Slovenijo? Zakaj? Zato, ker je lepa? To je premalo. Investitor mora imeti pravno varstvo za vsak vloženi evro, za vsak vloženi dolar.

Naj se vrnem nazaj h kršitvi človekovih pravic. Kako je, kolegice in kolegi, s kršitvijo človekovih pravic v primeru našega državljana Darka Kuzmiča, ki so mu pred časom v Bohinju porušili hišo in ga brutalno vrgli na cesto, pa tista hiša ni bila v njegovi lasti, ampak je v lasti Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport? Danes dobiva 270 evrov socialne pomoči in je na cesti. In nihče, nobena institucija v tej državi ga nič ne vpraša, se zanj enostavno ne zanima.

Ponavljam tudi vprašanje kolegice Ive Dimic, kako je s kršitvijo človekovih pravic znotraj sodnega sistema. Poslanci Nove Slovenije ne kritiziramo kar vse povprek. Danes bi se pravzaprav morali tudi opravičiti vsem, ki so naš sodni sistem in jim delamo z našimi splošnimi razpravami krivico. So tudi zelo dobri sodniki in ne moremo enostavno pristati na to, da kršitve človekovih pravic pripisujemo kar državi. Ne pristajam na kolektivizacijo odgovornosti. Ne pristajam, ker smo država mi. Odgovornost moramo pripisati ljudem, ki imajo imena in priimke in pika. Ne bo šlo drugače.

Zato mislim in zaključujem, da bi bilo dobro, ampak žal večina v odboru tega ni bila sposobna, da bi sprejeli vsaj kakšno malo priporočilo o tem, kar nam poroča Evropsko sodišče za človekove pravice. Hvala lepa.

PODPREDSEDNICA MAG. BOJANA MURŠIČ:
Hvala lepa.

Besedo ima dr. László Göncz, pripravi naj se gospod Jože Tanko.

DR. LÁSZLÓ GÖNCZ (PS IMNS):
Hvala lepa za besedo, gospa podpredsednica. Spoštovani kolegice in kolegi, gospa državna sekretarka!

Področje človekovih pravic je izredno občutljiva vsebina. Upam, da se tega vsi skupaj zavedamo. Prav iz tega konteksta nam nikakor ne more biti vseeno, kako je izzvenelo to poročilo Evropskega sodišča za človekove pravice. Jaz menim, da je kljub temu, da se lahko to poročilo v določenih segmentih tretira tudi kot izvzeto iz konteksta in se na osnovi tega postavljajo take in drugačne ocene in tudi rangiranja držav, kar verjetno do neke mere drži, to opozorilo skrajno resno in bi morali nedvoumno temu posvečati predvsem v izvršni veji oblasti še večjo pozornost.

Jaz se strinjam s tem, da se le nekaj spreminja. V zadnjih letih se le nekaj spreminja. Ne moremo reči, da temu ni tako. Tudi zakoni, ki prihajajo na to področje, pomenijo vedno kakšen korak naprej, vendar tudi v kontekstu današnjih razprav lahko ocenimo, da nekega preudarnega preoblikovanja žal še vedno ni. Zato je tudi visoka stopnja nezaupanja, tudi v pravni sistem, žal tudi v druge sisteme, ampak tudi pri pravnem sistemu je še vedno prisoten. Pravni sistem, kot je povedal tudi predgovornik, je zelo pomemben tudi iz različnih drugih vidikov, tudi s področja gospodarskega sodelovanja in dejavnosti in tako dalje. Skratka, jaz menim, da je to poročilo alarm, ki mora zazvoniti, da poskušamo še bolj preudarno ukrepati. In tu je v največji meri pristojno predvsem Ministrstvo za pravosodje, da tudi da signale, ki lahko potem poženejo to stanje nekoliko na bolje.

Veliko je sistemskih težav, veliko tega je bilo omenjeno, veliko konkretnih primerov, tudi to, da ni pravega vzora v celovitosti pristopa k reševanju tega vprašanja. Vse to drži, ampak jaz bi omenil zgolj eno zadevo, ki smo jo do neke mere morda prezrli in na to opozarja tudi Varuh človekovih pravic. Tudi v tem poročilu matičnega delovnega telesa je navedeno, da je Varuh oziroma predstavnik Varuha izrazil mnenje, da potrebujemo samostojno in neodvisno državno institucijo za človekove pravice, ki bo delovala na podlagi pariških načel, in nacionalni program, ki bo določil ukrepe za odpravo sistemskih težav in zmanjšanje števila kršitev človekovih pravic ter prispeval k uveljavljanju učinkovitih in dostopnih pravnih sredstev. Mi te stvari ugotavljamo tudi danes, opozarjamo na to, ampak vse skupaj, vsaj po moji presoji, izzveni kot razprava zaradi razprave, da to torej opravimo. Pri tem se nedvoumno strinjam s tistimi, ki pravijo, da bi vsaj nekaj zavezujočih, četudi splošnih, sklepov morali sprejeti, ker je sicer ta učinek lahko še bolj vprašljiv in sporen.

Naj zaključim. Neke dodane vrednosti verjetno težko prispevamo z našimi razpravami, ampak vsaj opozarjati moramo, da je področje človekovih pravic nedvoumno neka prva vsebina, ki mora biti pri reševanju sistemskih zagat na območju pravosodja nedvomno rešena. V tem trenutku žal menim, da temu še ni tako, kljub temu da je to poročilo do neke mere morda tudi enostransko, kar si tudi moramo priznati. Hvala lepa.

PODPREDSEDNICA MAG. BOJANA MURŠIČ:
Hvala lepa.

Besedo ima gospod Jože Tanko. Pripravi naj se gospod Žan Mahnič.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa za besedo. Spoštovani kolegi in kolegice ter predstavniki ministrstva!

Danes imamo na dnevnem redu razpravo o sistemskem problemu sodstva. Danes to ni razprava o neki posamični zadevi, ampak gre za razpravo o sistemski zadevi, ključni zadevi, kar zadeva pravosodni sistem v celoti, od političnega dela do izvedbenega dela v praksi, to se pravi do pregonov in obsodb. Žal minister za pravosodje Goran Klemenčič ni našel razloga, da bi pri tej razpravi o sistemskih problemih v pravosodju v Državnem zboru sodeloval. Tudi predsednik Vlade ne, ampak se pač izogibajo tem razpravam v Državnem zboru.

Opravičljiv razlog za odsotnost ministra je izključno mednarodna dejavnost ministra. Izključno mednarodna dejavnost je v skladu s Poslovníkom Državnega zbora. Minister Klemenčič tega opravičljivega razloga nima, ker ste povedali, da je na obisku v Pomurju, kar pomeni, da se je minister Klemenčič sistemsko izognil razpravi o tem problemu kršenja človekovih pravic v pravosodju. Kaj je razlog, ki ga je do tega pripeljal? Ali se boji razprave o tem, da bi soočili mnenja? Ali je razlog to, da je po poročilu Računskega sodišča minister Klemenčič kršil pri delu, ko je bil predsednik senata KPK, 8 zakonov? Ali je razlog sodba Vrhovnega sodišča, ki mu je razveljavila poročilo KPK o premoženjskem stanju predsednika SDS prav z razlogom kršenja človekovih pravic. Ali je razlog za njegovo odsotnost to, da je v Državni zbor predložil zakon, za katerega moramo, če ga hočemo sprejeti, najprej spremeniti ustavo, to je zakon o sistemskih preiskavah? Najprej je treba spremeniti ustavno ureditev v tej državi, če hočete v koaliciji sprejeti ta zakon. To je predlagal minister Klemenčič, sprejela pa Vlada, ki ima za predsednika ustavnopravnega strokovnjaka in si je to dovolila. Odsotnost predsednika Vlade in ministra za pravosodje pri tej točki je torej, če pogledam te razloge, na nek način pravzaprav sama po sebi umevna. Ne more o človekovih pravicah razpravljati nekdo, ki je sistemsko udeležen v teh projektih, in to s pravnomočnimi odločitvami sodišča, v mnenju Zakonodajno-pravne službe ali pa z odločbo glavne ali ključne revizijske hiše v tej državi, in sicer Računskega sodišča. To se mi zdi problem.

Razpravljamo pa o človekovih pravicah, to se pravi o poglavju iz naše ustave, ki je z naskokom daleč najboljše. Mislim, da je 51 členov od 170 ali 173 členov ustave, ki jih imamo, posvečenih človekovim pravicam. Na takšno razpravo se ignorantsko ne odzoveta pristojni minister in predsednik Vlade. To je škandal, ki si ga lahko privoščiti nekdo, ki mislim, da je to tako. Škandal je tudi zato, ker funkcijo ministra za

pravosodje opravlja ustavni pravnik, za to ga je izbral predsednik Vlade, za katerega je bilo vnaprej znano, da je obtežen s kršitvami zakonov, in kasneje je bilo znano tudi, da je obremenjen tudi s kršitvami človekovih pravic po sodbi sodišča. Predsednik Vlade niti ne trzne, da bi karkoli naredil na tem področju, to se pravi, da bi osebo, ki je kršilka zakonov, ustave in človekovih pravic zamenjal, da ne bi več opravljala te funkcije.

Drugo vprašanje, ki se mi zdi precej pomembno, je vprašanje dveh poročil, ki obravnavata stanje človekovih pravic v Republiki Sloveniji. Eno je bilo poročilo dr. Lovra Šturma, nekdanjega predsednika slovenskega Ustavnega sodišča, ki ste ga pred par meseci v Državnem zboru koalicijski poslanci diskreditirali. Isto je storil minister, ki ga je tako pospravil pod mizo, kot da gre za neko delo nekega prvošolčka, čeprav gre za vrhunskega ustavnopravnega strokovnjaka in nekdanjega predsednika Ustavnega sodišča. Ne da bi se ob tem potrudili in dokumentirali, katera trditev ali katera ugotovitev iz poročila dr. Lovra Šturma ne stoji, katera ni točna. Niti toliko se niste potrudili, ampak tako zamahnili s ta pravo levo roko, kot se temu reče. Danes razpravljamo o poročilu Evropskega sodišča za človekove pravice in razprava je precej podobna tisti, ko smo govorili o poročilu dr. Šturma. Zdaj pa sprašujem Vlado, ki relativizira ugotovitve Evropskega sodišča za človekove pravice naslednje: Ali ste poslali na Evropsko sodišče za človekove pravice kakšen ugovor zoper to poročilo in jih opozorili na to, da nekateri podatki v tem poročilu ESČP ne stojijo? Je to Vlada storila? Je to minister Klemenčič pripravil? Relevantna razprava o tem, kaj iz tega poročila ni resnično, ali pa relativiziranje podatkov iz tega poročila bi bilo smiselno, če bi se Vlada na to poročilo odzvala proti neodvisni Evropski inštituciji, ki je te ugotovitve samo sistematično zapisal, tako kot so prihajale in kot se je odločalo o njih na Evropskem sodišču za človekove pravice. Vlada tega ni storila. Ko pa zdaj mi uporabljamo podatke iz tega poročila, se takoj usuje plaz komentarjev, drugačnih ugotovitev, interpretacij in tako naprej, ki si jih privoščijo Vlada, ne da bi z enim samim stavkom opozorila Evropsko sodišče za človekove pravice, da to njihovo poročilo, kar zadeva Slovenijo, Bosno in ostale, ne drži.

Tu vsi govorite o neznanskem problemu izbrisanih. Slovenija se je iz Jugoslavije izločila oziroma odcepila na daleč najbolj demokratičen in ljudski način. Ni bilo ne pokolov, ni bilo ne pomorov, ni bilo ne požigov, ni bilo ne eksodusa. Vse ostale jugoslovanske države, ki so nastale iz nekdanje Jugoslavije, so to doživele, pa nobena niti do kolen ne seže Sloveniji, kar zadeva kršitev človekovih pravic. Vi pa govorite, da so bile te kršitve v Sloveniji posledica odcepnitve Slovenije od bivše države. Se vam zdi logično, da je v Bosni manj kršitev človekovih pravic, kar zadeva dogodke iz leta 1991, da jih je manj na Hrvaškem, v Srbiji, v Črni gori in še

kje? Se vam zdi to kredibilno? To je možno samo, če ste si izrecno prizadevali, da to poglavje pride do takih razsežnosti na tej evropski ravni. Toda Slovenija ni primerljiva z nobeno jugoslovansko balkansko državo, kar zadeva kršitve človekovih pravic, z nobeno. Vse povsod so bili n-krat, na n-to potenco višji in hujši problemi kršitve človekovih pravic, streljanj, umorov, požigov, ropanj in tako naprej. Te vaše razlage o tem so torej pravzaprav zelo, zelo čudne.

Da imajo te kršitve človekovih pravic na nek način domovinsko pravico v vladah, ki jih vodi leva opcija, se človek niti ne čudi, ker če pogledamo izjavo ministra Klemenčiča ob končevanju postopka o Patrii ali pa izjavo predsednika Vlade Mira Cerarja, je potem celo projektno vodeno in zacementirano, da se to lahko pri nekaterih na tak način ugotavlja tudi v končanih sodnih postopkih. To je pač nenormalno. Jaz moram ugotoviti, da je, kar zadeva področje pravosodja in človekovih pravic, izjemno malo možnosti, da boste v tem mandatu na tem področju storili karkoli sistemskega in korektnega v smeri izboljšave na političnem področju, to se pravi pri pripravi zakonov in pri izvedbi, torej pri zagotavljanju pravilnosti postopkov in ugotavljanju odgovornosti v teh postopkih. Ni nobenih možnosti. Celotno smo imeli pred nekaj meseci političen poskus, da se nekomu odvzame mandat in Ustavno sodišče je to zadevo ustavilo. Ampak ta postopek je v Državnem zboru potekal zavestno in z akterji, ki so zabeleženi v razpravah in pri glasovanjih, njihče zoper te kršitve pa ni potegnil nobene poteze, niti opravičila. To pomeni, da imate izredno velik problem, kar zadeva razpravo o človekovih pravicah, ker ste aktivno udeleženi v postopkih proti osebam, in to kot politiki, kot pravni strokovnjaki ali pa kot karkoli drugega. Isto velja za Vlado, ker so vladni funkcionarji v teh postopkih tudi izražali svoje mnenje, pa naj gre za predsednika Vlade, ministra za pravosodje ali koga drugega.

Žal ta koalicija z Vlado na čelu nima niti toliko samokritike, da bi podprla en benevolenten sklep, da bo Vlada storila vse, da bi se razmere na tem področju izboljšale. Celotnega sklepa, približno tako je zapisan, niste v stanju podpreti, torej ne podpirate izboljšav na področju varovanja človekovih pravic v postopkih, o katerih se odloča, to pa je na področju pravosodja.

Kolegi so povedali, da je človekova pravica tista, ki je neodtujljiva. Če Vlada na tem področju noče storiti ničesar, je to hud problem. Dodaten problem te države je pa to, da imamo Varuha človekovih pravic, ki ne brani individualne človekove pravice, ampak državne institucije, ki so povzročile kršitve človekovih pravic, in to sistemsko, praktično že od prvega oziroma skoraj prvega varuha naprej. Kakor hitro pridemo na področje, da je treba koga zaščititi pred kakšno institucijo, ki je ravnala tako, kot ne

bi smela, to se pravi, da je kršila človekove pravice, se varuhi človekovih pravic vedno postavijo v neko funkcijo, da ne vedo, da se ne odzivajo, da ne pridejo na sejo, da ne komentirajo. Če pa že, pa se postavijo v bran instituciji, ki je to povzročila, kar je nerazumljivo in nerazložljivo. Mi nimamo varuha institucij pravne države. Mi imamo Varuha človekovih pravic. In varuh človekovih pravic v tem mandatu zagotovo ne opravlja svoje vloge, tako v zvezi z odzivi, ki jih povzročata, z neodzivi oziroma z ničemer.

Žal v tej koaliciji niste v stanju, da bi katerokoli priporočilo, ki smo ga predlagali v smeri izboljšave stanja na tem področju, podprli. Mislim, da je to pravzaprav eden glavnih problemov, da se zadeva tudi na drugih področjih ne premakne popolnoma nikamor, kajti vse se presoja izključno samo tako, kot vidimo iz teh primerov. Če gre torej za naše, so ekstremne bonitete, če gre za kogarkoli drugega, ga je treba pa maksimalno potopiti, ne glede na to, kaj je zapisano v Ustavi ali zakonih. Hvala lepa.

PODPRESEDNICA MAG. BOJANA MURŠIČ:

Hvala lepa.

Besedo ima gospod Žan Mahnič, pripravi naj se gospa Ksenija Korenjak Kramar.

ŽAN MAHNIČ (PS SDS): Hvala za besedo, podpredsednica. Kolegice in kolegi!

Že John Locke je zapisal, da pravo ne pomeni niti odprave niti omejevanja svobode, ampak je pravo za to, da se svobodo ohranja in pa razširja. Mogoče to velja za neke liberalne demokratične sisteme. Zagotovo pa to ne velja za socializem, za države s socialistično ureditvijo, s tem pa imajo očitno težave tudi nekatere države, ki so vsaj na papirju iz tega socialističnega sistema izšle.

Poročilo, ki je pred nami in ki ga je seveda nepristransko pripravil ESČP, je razlog, da državljanke in državljani v naši državi, prvič, ne morejo zaupati pravosodju, drugič, tudi ne smejo zaupati pravosodju. Kako bi lahko nekdo zaupal nekemu, ki je recimo samo v enem letu 7-krat kršil človekove pravice in se mu ni zgodilo nič in je sodnik? Ali si vi predstavljate, da nekdo v enem podjetju, bom recimo izpostavil lokalno podjetje Marmor Hotavlje, kjer delajo produkte za luksuzne ladje vredne več 100 tisoč evrov, da tam en od zaposlenih recimo v enem letu uniči ali pa kakorkoli naredi napako na petih pultih, vrednih okoli 50, 100 tisoč evrov. Ali bi se mu kaj poznalo na plači? Bi še bil zaposlen? Tem ljudem, ki se pa ukvarjajo z življenji, ki se ukvarjajo s stvarmi, ki vplivajo na posameznikov življenje, pa se očitno ne zgodi nič.

Mag. Rudi Štravs, sodnik, 11-krat kršil človekove pravice. Sodnik Jože Petrič 11-krat, od tega v dveh letih 5-krat. Sodnik Peter Hauptman, 10-krat. Sodnica Irena Badovinac-Bjelič 16-krat, od tega samo v enem letu 7-krat. Da ne govorim o mag. Nini Betetto, ki je Ustavo kršila kar 5-krat.

Ampak nič se jim ne zgodi, še vedno so tam, kjer so, nikomur niso odgovorni. Morda je tudi to razlog, da v Sloveniji sojenja niso javna, da nimamo slik sodnikov, da ne vemo, kdo sodi. Sodijo v imenu ljudstva, pa kljub temu ne vemo, kdo ti ljudje so. Tudi če bi imeli njihove slike, jih verjetno na cesti nihče ne bi prepoznal, ker sem prepričan, da ob takih rezultatih in takih ugotovitvah po cestah hodijo s sklonjenimi glavami, ker jim to pač ni in ne more biti v ponos.

Zaupanja v pravosodje ne more niti vzbujati minister za pravosodje, ki ga danes ni tukaj. Mag. Goran Klemenčič, ki je s svojim poročilom glavni akter padca Janševe vlade. Zaupanja v pravosodje ne more vzbujati niti predsednik Vrhovnega sodišča Branko Masleša. Ne samo zaradi tega, ker je bilo pri notarju overjeno, da je dejal, da je treba Janeza Janšo "sfukati", medtem ko mu je sodil, ampak tudi zaradi tega, ker vemo, kaj je počel v preteklosti in kolikokrat je kršil človekove pravice tudi v Sloveniji. Niti ne more zaupanja v slovensko pravosodje vzbujati Zvonko Fišer, osumljen oziroma je zanj tudi ugotovljeno, da je očitno koruptiven. Nihče ne reče nič, rečete pač, da ne boste posegali v to, ko pa kdo naredi kakšno drugo napako, smo pa takoj glasni. Zanimiva je bila tudi oddaja, kjer je beseda nanese tudi na tožilca Ferlinca, ki je tožilec v primeru Patria. Na RTV Slovenija je v Pričevalcih njegova bivša mentorica gospa Vera Mejak rekla, da ko je bil Ferlin njen pripravnik, takega bedaka še v življenju ni videla, da ni bil sposoben ničesar narediti in to povedala na konkretnih primerih. Ampak ta gospod je pač tam tožilec.

Ravno zaradi tega smo v Slovenski demokratični stranki predlagali ta priporočila, osnovana na tem poročilu, v katerih piše, da takšno stanje v sodstvu ogroža vladavino prava, da Državni zbor ugotavlja, da politične zlorabe prava in pravosodja v celoti vplivajo na demokracijo v Republiki Sloveniji. Priča so bile zadnje volitve, ko se je s pomočjo sodstva onemogočilo kandidata ene od strank, to se pravi našega predsednika, zato da je potem zmagala druga stranka. Zame take volitve niso poštene, ko se sodstvo zlorablja na tak način. Priporočamo tudi, da "se preuči in pripravi načrt ukrepov za odpravo oziroma bistveno zmanjšanje kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin v sodnih postopkih," ampak očitno tudi za to niste. SMC je imel pred volitvami v programu moto Za pravno državo, da morajo ljudje ponovno dobiti zaupanje, in s tem ste tudi vi priznavali, da je z našo pravno državo nekaj narobe, ker ponavadi daš v politični program tiste stvari, ki jih ni, tiste stvari, ki jih želiš doseči in za katere se boš trudil, da jih uresničiš v okviru svojega mandata. Pravna država je bila vaš moto, s tem ste tudi vi priznali, da je z našo pravno državo nekaj narobe. Žal po enem letu ugotavljamo, da se stvari na tem področju niso spremenile. Upamo pa, da boste prišli s konkretnimi predlogi, ne samo z nekimi lepotnimi popravki, kot je bil

prejšnji paket treh ukrepov s strani ministrstva, in mi jih bomo tudi z veseljem podprli.

Dejstvo pa je, da te sodnice in sodniki morajo odgovarjati za to, če v privatnem sektorju vsi odgovarjajo, če naredijo kakšno napako, bodisi je zaradi tega krivdno odpuščen bodisi odgovarja s premoženjem, to se pravi, da se mu nekaj odtrga od plače. Ti ljudje pa nič. Naj se jim odtrga od plače. Osebnostno menim, da naj bi šel denar, ki ga Slovenija plačuje zaradi poprave krivic, torej za kazni, ki jih plačujemo, iz mase plač za sodnike.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospa Ksenija Korenjak Kramar.

KSENIJA KORENJAK KRAMAR (PS SMC): Hvala lepa za besedo.

Osebnostno pozdravljam današnjo razpravo, predvsem zato, ker se dotika zelo pomembne in hkrati zelo občutljive teme. Menim, da poročilo, o katerem danes razpravljamo, ne odseva realnega stanja na področju človekovih pravic, predvsem zato, ker je metodologija, na kateri to poročilo temelji, osnovana predvsem na številu kršitev v razmerju do števila prebivalcev, na čemer celotno poročilo gradi svoje rezultate. Strinjam se, da je treba na področju človekovih pravic še marsikaj postoriti in da imamo še precej izzivov pred sabo. Vendar pa za to, da se lahko temeljito lotimo razprave o tem in da lahko korektno razpravljamo, potrebujemo resnično poglobljeno analizo in analizo, ki ne bo upoštevala samo števila kršitev na število prebivalcev, ampak tudi ostale podatke, ki bo torej omogočila pridobitev statističnih podatkov in njihovo analizo za takšno korenito razpravo. Potem bomo tudi lažje govorili o rezultatih in jih primerjali. Prav o tej neustreznosti metodologije smo govorili in na njo opozorili tudi ob srečanju z evropsko komisarko za pravosodje. Opozorili smo jo na to, da je metodologija neustrezna, da ne omogoča primerjave med posameznimi državami in da je ta osnova, torej samo kršitve na število prebivalcev, premalo, da bi lahko podatke resnično korektno primerjali med seboj in prišli do nekaterih ustreznih in korektnih zaključkov.

Ko govorimo o tem poročilu, pa seveda ne moremo mimo tega, da glavnino teh kršitev, ki so zajete, predstavljajo primeri iz obdobja pred letom 2006, ki so vezani skoraj izključno na pravico do sojenja brez nepotrebne odlašanja. Popolnoma se strinjam s tem, da je imela Slovenija sistemski problem sodnih zaostankov, ki pa se jih je na nek način ustrezno lotila in se tudi z njimi ustrezno soočila takrat, ko je dejansko sprejela in se vključila v projekt Lukenda, prav zaradi zmanjševanja teh zaostankov in zagotavljanja učinkovitega sodnega varstva. In rezultat tega je bil, da se je po letu 2006 in še posebej po letu 2010 bistveno

izboljšal rezultat, prišlo je do drastičnega zmanjšanja posameznih zadev.

Da pa se ne bomo opirali samo na statistiko in neustreznosti, je resnično treba povedati tudi to, da je Slovenija v zvezi s spoštovanjem človekovih pravic in tudi v zvezi z izvrševanjem sodb v ne preveč zavidljivem položaju oziroma se na nekaterih segmentih resnično ne moremo preveč pohvaliti. Menim, da Slovenija Evropskega sodišča za človekove pravice vseeno ne jemlje dovolj resno, in sicer ga jemljemo resno takrat, ko moramo izvrševati sodbe tega sodišča, ne pa takrat, ko gre torej za izvrševanje priporočil, oziroma takrat, kadar bi bilo treba ustrezno braniti slovenske interese. Tukaj je torej predvsem poudarek na tem, da je treba stvari rešiti in da je treba na tem področju še marsikaj narediti. To se seveda nanaša na državno pravobranilstvo, ki mora vsekakor izboljšati zastopanje pred Evropskim sodiščem za človekove pravice. Izboljšati moramo tudi izobraževanje sodnikov na tem področju, ki obravnavajo posamezne zadeve, in dvigniti kvaliteto. Mislim, da moramo tukaj še veliko narediti.

Seveda pa je tudi po drugi strani treba marsikaj narediti. Tudi v razpravi sem slišala, da pravite, da nismo ničesar sistemskega naredili, da se samo pogovarjamo o tem, kaj je treba, ne naredimo pa ničesar. S tem pa se seveda ne bi mogla ravno strinjati, kajti v decembru leta 2014 je bil noveliran Zakon o državni upravi, na podlagi katerega – če smo natančnejši, na podlagi njegovega 12. člena – bo organiziran organ, ki bo organiziral izvrševanje odločb Evropskega sodišča, torej organ, ki se bo posebej ukvarjal z vprašanji človekovih pravic. Pred kratkim je bil noveliran ZIKS, pred parlamentarnimi počitnicami smo imeli kar nekaj pravosodne zakonodaje, in tudi ta novela ZIKS bo prispevala k temu, da se bodo izboljšali pogoji v zaporih, da bomo izpolnili te zahteve iz priporočil po humanem ravnanju in pa seveda v začetni fazi tudi k gradnji zapora v Ljubljani, kar bo prav tako prispevalo k izboljšanju razmer na področju spoštovanja človekovih pravic. Res pa je, da se rezultati tega dela ne morejo odražati v tem poročilu. Ti rezultati bodo vidni šele v naslednjih poročilih, ki prihajajo in ki jih bomo imeli na mizi. Tako da mislim, da moramo tukaj vseeno reči, da je bilo kar nekaj stvari narejenih. Prav tako sodelujemo v projektu, kot so že povedali tudi predstavniki ministrstva, za izboljšanje izobraževanja in kakovosti znanja na področju človekovih pravic, kar je tudi pozdravno. Želim in upam, da bodo vsi ti koraki resnično vidni potem v naslednjem poročilu in da bodo dejansko tudi prispevali k mnogo boljšim rezultatom.

Želela pa sem izpostaviti samo še eno stvar. Mnogi govorniki pred menoj so izpostavili vprašanje zaupanja. Tudi jaz se na tej točki strinjam, da je zaupanje vsekakor premajhno. Zaupanje ni takšno, kot bi si ga želeli. Ampak ob tem, ko mi govorimo o zaupanju, ne smemo

spregledati tega, da je na podlagi tega poročila prof. dr. Šturma, ki je tudi govoril o tej nizki stopnji zaupanja in mnogih kršitvah, Vrhovno sodišče na spletni strani objavilo graf, ki kaže, kako raste in kako pada zaupanje in od česa je odvisno. Pri tem je seveda treba reči to, da je zaupanje ali rezultat osnovan predvsem na percpcijskih podatkih, kar pomeni, da niso bile vedno vprašane samo osebe, ki so sodelovale v sodnih postopkih, ampak tudi vse ostale. Torej tudi tisti, ki so morda funkcionarji, ki imajo nekakšen takšen drugačen odnos do tega. Tudi pri tem bi tako lahko rekli, da je vprašanje, če smo zajemali prave podatke. Ampak ne glede na to, je rezultat tega, da na zaupanje ne vpliva samo to, kar ste govorili, ampak vpliva tudi veliko veliko drugih dejavnikov. Med njimi predvsem dejavniki, ki so izven sodstva, kar je zelo zelo pomembno. Tukaj mislim predvsem na medije. Če pogledamo tole, graf kaže tudi na to, da je bilo takrat, ko je bila učinkovitost najnižja, najslabša, to zaupanje neverjetno visoko. Takrat, ko pa se je učinkovitost sodstva povečala, je pa to zaupanje padlo. Zelo zanimivo, zgovorno. Ostaja torej vprašanje, saj vsak lahko tolmači torej graf tako ali pa drugače, seveda je stvar naše interpretacije. Resnično pa je naša naloga, da okrepimo to zaupanje in da se vsi skupaj potrudimo za to, da bo to večje. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Jernej Vrtovec.

JERNEJ VRTOVEC (PS NSi): Spoštovani kolegi in kolegice!

V bistvu sta v tej parlamentarni dvorani dva različna kontinenta, vsaj kar se tiče dojemanja ali pa razumevanja tega poročila Evropskega sodišča za človekove pravice. Eni ugotovitvam Evropskega sodišča ne verjamete oziroma se izgovarjate na metodologijo, češ da je ne gre primerjati in da ne moremo tako dobesedno navajati, drugi razmišljamo drugače. Osebno menim, da gre tovrstnim poročilom zelo verjeti in jih imeti v en velik poduk. Pred tovrstnimi poročili smo si v preteklosti namreč že zatiskali oči, posledice so bile znane, in bojim se, da si jih zatiskamo tudi danes.

Namesto tega, da tiščimo glavo v pesek, je potrebno hitro in odločno ukrepanje. Na to opozarja tudi varuhinja človekovih pravic. Neodvisni instituciji, kot je Evropsko sodišče za človekove pravice, gre namreč verjeti in kolikor je le v naši moči, moramo sprejeti ukrepe, da zavarujemo človekove pravice, kajti skozi razpravo smo lahko že dohnali probleme, ki nastajajo iz tovrstnih stvari.

Prvič, problem splošnega nezaupanja v naš pravosodni sistem. To je problem in da je to problem, da je naš pravosodni sistem problem, kaže tudi to poročilo. Interpretirati številke na dva načina žal ne gre in tudi grafov se drugače ne da interpretirati.

Drugi velik problem je tudi, da je za dobro delujoče gospodarstvo in za nova delovna mesta ključno tudi dobro delovanje sodstva. Tuj vlagatelj ne bo dal denarja v državo, kjer njegov denar ne bo varovan ali kjer se ne bo počutil varnega. Stališče Vlade do poročila je bilo zaradi te nesamokritičnosti porazno. Vsaj ščepec samokritičnosti, gospa državna sekretarka in gospod minister, ki ga žal danes ni z nami, pa ga ne obsojam, bi morali imeti. Ne bo pomagalo, da kot noji tiščimo glavo v pesek, vsaj dolgoročno ne.

Še enkrat vsem predlagam, da sprejmemo ukrepe. Predlagajte, vi ste tisti prvi, ki morate predlagati ukrepe, da se te posledice oziroma očitki, ki nam jih govori Evropsko sodišče za človekove pravice, odpravijo.

V naslednjih dveh minutah se bom skoncentriral predvsem na poročilo pravobranilstva za leto 2013. Ena izmed pravic je tudi pravica do varstva oziroma do sojenja brez nepotrebne odlašanja. O tem smo danes že veliko govorili, kljub temu da razprave še ni konec. Statistika Državnega pravobranilstva kaže, da je v letu 2013 Državno pravobranilstvo prejelo 228 zadev za pravično zadoščenje zaradi kršitev pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja. Gospe in gospodje, 228 zadev je 40 % več kot lani, kljub programu Lukenda, kljub vsemu. Učinkoviti nismo. Jaz bi tukaj državno sekretarko prosil za odgovor.

Naprej, tudi zahteve za odškodnine. Govorimo o 40 % povečanja zadev za odškodnine. Tukaj imam graf, če ne verjamete. V letu 2013 je bilo teh zahtev za odškodnine 163, letos 228. Glede na statistiko, ki jo navaja Državno pravobranilstvo v svojem poročilu, je leta 2014 Državno pravobranilstvo prejelo 68 zahtevkov za plačilo odškodnine za škodo, nastalo zaradi neupravičeno odvzete prostosti. Leta 2013 je bilo teh zahtevkov 50, letos jih je 68. Govorim o kršenju človekovih pravic, ki so se povečale napram obdobju v letu 2013. Ne smemo pa si zdaj zatiskati oči.

Če opozorim naprej na drugo sistemsko težavo, zaradi katere se tudi bojim, da bomo dobili kakšno tožbo s strani Evropskega sodišča za človekove pravice, to je nedostopnost vsakogar, da v zadevi sodi sodišče, predvsem zaradi visokih sodnih taks. Imamo 120 tisoč brezposelnih, 40 tisoč ljudi z minimalno plačo, gospe in gospodje, sodna taksa pa je nekaj tisoč evrov. Kako je tem ljudem zagotovljena, če ne morejo plačati, pravica do sodišča?

Nujna je reforma sodstva, če želimo narediti spremembe za naprej, da ne bomo bili več priča tovrstnim poročilom Evropskega sodišča za človekove pravice.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Marijan Pojbič.

MARIJAN POJBIČ (PS SDS): Hvala lepa, spoštovani gospod predsedujoči.

Najprej moram reči, da trditve, ki sem jih slišal od državne sekretarke, glede na dokazila, ki smo jih danes tukaj predložili, tudi državni sekretarki, definitivno ne držijo. Gospa pravi, da Slovenija ne velja za veliko kršiteljico človekovih pravic, to je v svojem nagovoru, v svoji razpravi tudi povedala. Če pa gledamo poročilo Evropskega sodišča za človekove pravice, pa lahko ugotavljamo, da temu ni tako. Da ne govorim o raziskavi, ki jo je pripravil prof. dr. Lovro Šturm, ki ga vsi poznamo, ustavni pravnik, predsednik Ustavnega sodišča, pravosodni minister in tako dalje. Mislim, da njemu ni možno v nobenem primeru oporekati. Ko je gospa državna sekretarka to trdila, hkrati pa ima vse te dokumente na mizi, ne vem, ali danes razpravljamo o isti stvari. Jaz imam očitno občutek, da gospa državna sekretarka še vedno živi v neki zgodbi, ki je nedotakljiva. In mislim, da je ta nedotakljivost problem in tudi del cikle delovanja pravosodnega sistema. Pravosodni sistem je živi sistem in mora biti dotakljiv. Če se stvari ne delajo v pravi smeri, je treba na njih opozarjati, potrebno pa je tudi, da zakonodajna veja oblasti na tem področju sprejme določene rešitve in odločitve, da se te stvari spremenijo oziroma popravijo.

Jaz se bom malce navezal na to študijo, ki jo je pripravil dr. Lovro Šturm, in bom citiral nekaj stvari. "Kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki so jih povzročili sodniki in sodišča v Republiki Sloveniji kot del represivne državne oblasti. Tretje vmesno poročilo. Prikaz raziskave za obdobje 1. 1. 1995 do 23. 4. 2015. Cilj raziskave je ugotoviti, kako pogosto sodniki in sodišča v Republiki Sloveniji kot izvajalci represivne državne oblasti kršijo človekove pravice in temeljne svoboščine. Nadaljnji namen raziskave je ugotoviti, katera so ta sodišča in njihovo število ter število sodnikov, ki so kot izvajalci sodniške funkcije kršili človekove pravice in temeljne svoboščine v daljšem časovnem obdobju. Pričujoča raziskava je bila opravljena za obdobje dvajset let od 1. 1. 1995 do vključno 23. 4. 2015. Rezultati raziskave napotujejo tudi na oblikovanje nekaterih predlogov za višjo raven transparentnosti in s tem tudi višjo strokovno raven sodnega odločanja." Pojdimo še na sklepne ugotovitve in preliminarne rezultate raziskave: "Slovenska sodišča in slovenski sodniki so bili v obravnavanem obdobju od 1. 1. 1995 do vključno 23. 4. 2015 udeleženi pri pogostih kršitvah človekovih pravic in temeljnih svoboščin. V obravnavnem obdobju je človekove pravice in temeljne svoboščine kršilo 801 sodni sestav slovenskih sodišč in po zadržani oceni najmanj 2 tisoč 254 slovenskih sodnikov. Do tega števila smo prišli, ko smo prvotno ugotovljeno število 2 tisoč 504 sodnikov zaradi zadržane ocene zmanjšali za številčno vrednost 250. Pri številu sodnikov smo upoštevali samo poklicne sodnike. Izvzeli smo

sodnike laike pri porotnem sojenju. Ob tem velja upoštevati, da je bilo v letu 2014 v Sloveniji po podatkih Slovenskega sodniškega društva zaposlenih 915 sodnikov. Iz navedenega je razvidno, da so nekatera ista posamezna sodišča, njihovi sodni sestavi, oziroma nekateri posamezni isti sodniki pri določenih daljših časovnih razdobjih kršili človekove pravice in temeljne svoboščine večkrat in zaporedoma."

Nadalje: "Med 804 sodišči oziroma njihovimi sodnimi sestavi, v katerih je prišlo do kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin, je moč najti številna ista sodišča (v različnih sodnih sestavih). Po številu izkazanih kršitev je v obravnavanem obdobju na prvem mestu Vrhovno sodišče – 281 kršitev; sledijo mu Višje sodišče v Ljubljani – 118 kršitev, Višje sodišče v Mariboru – 39 kršitev, Višje sodišče v Kopru – 38 kršitev, Višje sodišče v Celju – 13 kršitev. Upravno sodišče beleži 51 kršitev, Višje delovno in socialno sodišče pa 48 kršitev. Izstopa tudi Okrajno sodišče v Ljubljani, kjer je ugotovljeno 56 kršitev.

Torej, spoštovana draga državna sekretarka, zdaj pa vas sprašujem. Vi trdite, da Slovenija ne velja za veliko kršiteljico človekovih pravic, jaz pa mislim, da imate tukaj zelo nazorno pokazano in argumentirano, zakaj mi trdimo, da je temu tako. Da ne govorimo o poročilu Evropskega sodišča za človekove pravice, ki je Slovenijo postavil po kršitvah človekovih pravic na prvo mesto in mesto zastavonoše v Evropski uniji. Mislim, da to ni samo žalostno, ampak je tudi sramotno, sem prepričan, za vsakega posameznika, ki je soudeležen z imenom in priimkom in je tudi povzročil to, da so se v Sloveniji kršile človekove pravice. Tukaj imamo kar spisek tistih posameznikov in jih bom enkrat naštel, ker jih ne rabimo skrivati. Prav je, da se ve, kdo so tisti, z imenom in priimkom, ki so to počenjali, nobenega problema. Bojan Dolenc, Branko Masleša – predsednik Vrhovnega sodišča Republike Slovenije. Take ljudi imamo na pozicijah, na ključnih pozicijah. Kako lahko potem nekdo meni tukaj razlaga, da je vse okej, da vse gre v pravo smer, če imamo te ljudi na tem spisku? Sledijo Irena Badovinac-Bjelič, Janez Vlaj, Jasna Pogačar, Jože Petrič, Kristina Ožbolt, mag. Darinka Dekleva Marguč, Nina Betetto, Rudi Štravs, Martina Lippai, Pavel Dolenc, Peter Golob, Peter Hauptman, Vasilij Polič in tako dalje. Ta spisek imamo.

Bom samo naštel vse kršitve iz poročila, ki so se dogajale v letih 2013 in 2014. "Odločitev Ustavnega sodišča o razveljavitvi sodnih aktov v letu 2013. 17. 1. 2013, Razveljavitev sodnega akta: Sklep Višjega sodišča v Kopru; 23. 5. 2013, Razveljavitev sodnega akta: Sodba Vrhovnega sodišča; 9. 5., Razveljavitev sodnega akta: Sodba Okrajnega sodišča v Črnomlju; 16. 5. 2013, Razveljavitev sodnega akta: Sklep Višjega sodišča v Mariboru; Razveljavitev sodnega akta: Sodba Vrhovnega sodišča in sklep Vrhovnega sodišča; 29. 5. 2014, Sklep Vrhovnega sodišča in sklep Okrajnega sodišča v

Slovenskih Konjicah; 29. 5. 2014 Sodba Višjega sodišča v Ljubljani; 4. 6. 2014 Sklep Višjega sodišča v Ljubljani in Okrajnega sodišča v Domžalah; 17. 6., Sodba Vrhovnega sodišča; 8. 7., Sodba Vrhovnega sodišča; 4. 9., Sodba Vrhovnega sodišča; 18. 9., Sodba Vrhovnega sodišča; 25. 9., Sodba Vrhovnega sodišča; 2. 10. 2014, Sodba Vrhovnega sodišča, sodba Vrhovnega sodišča, sodba Vrhovnega sodišča in tako dalje in tako dalje. Naj potem še nekdo tukaj reče, da je na tem področju vse v redu. Kako in kdaj bomo tisti, ki smo na pozicijah zato, da neke stvari peljemo v pravo smer, v korist vseh in vsakogar sprejeli tudi odgovornost za to, kar sem jaz zdaj prebral. Saj jaz tega ne prebiram za hec, pogledajte, kakšna debela mapa je teh kršitev. Ena, dva, tri, štiri, pet, šest, sedem, osem, devet, deset, enajst. 11 map! Pogledajte, kako debel kup kršitev, in vi pravite, da je vse okej, da gre vse v pravo smer. Zdaj pa ne razumem, ali smo vsi v istem svetu ali nismo. Razložite to že enkrat. S tem, ko ste vi danes razlagali, da je vse v redu, torej ne pristajate na to, da bi bilo treba na tem področju nekaj spremeniti. Ne pristajate, očitno ne pristajate na to. Postavili ste se v bran, kot da ste mali bog. In še enkrat povem, da niste nedotakljivi. Prej, ko boste to spoznali, lažje bo v tej državi priti do skupnih rešitev in boljših rešitev, ki so še kako potrebne za državljanke in državljane Republike Slovenije.

Spoštovana gospa državna sekretarka, še enkrat lahko povem, da smo v Slovenski demokratski stranki to sejo Državnega zbora sklicali z namenom, da te stvari, ki so pomembne, razčistimo tukaj in skupaj poiščemo ustrezne rešitve, ki bodo šle po poti, kot si jo posameznik, državljanica in državljan, v tej državi zasluži. Hvala lepa.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Igor Zorčič.

IGOR ZORČIČ (PS SMC): Spoštovani podpredsednik, hvala za besedo. Spoštovani kolege in kolegi!

Tema, ki jo obravnavamo danes, je sama po sebi zelo pomembna. Me pa nekako žalosti, da poteka v tem tonu. To je v ponovnem tonu zaščite enega samega človeka, nekdanj obsojenca, predsednika ene politične stranke. Se pravi, da se ta tema vedno znova in znova obuja samo zaradi nekih političnih interesov. Pa bom povedal, zakaj.

Povod za sklic te seje je bila statistika Evropskega sodišča za človekove pravice v poročilu za leto 2014. Evropsko sodišče za človekove pravice v tem poročilu ni nikoli zapisalo ali opozorilo Slovenijo, da je karkoli narobe, pač pa je na koncu tega poročila izdalo statistiko od leta 1959 do 2014, za Slovenijo seveda veljajo podatki od leta 1993 naprej. Iz teh podatkov izhaja, kar moramo vsi vedeti in si priznati – gospodje iz SDS, ne reči, da je to laž

in zavajanje, kar ponavadi rečete –, da je od teh 300 obsodb Republike Slovenije 180 obsodb iz leta 2006, časa vlade Janeza Janše. Vam bom povedal še druge podatke. Leta 2006 185 obsodb, leta 2007 14 obsodb, leta 2008 12 obsodb, 2009 7 obsodb, 2010 6 obsodb, 2011 11 obsodb, 2012 spet višji trend, verjetno zaradi primerov z zaporniki, 20 obsodb, 24 obsodb v letu 2013 in 29 v letu 2014. Vi ste vse te podatke, od katerih se večina oziroma dve tretjini nanašata na obdobje 2004 do 2008, torej zapakirali in servirali ministru za pravosodje, češ da ne dela dobro. V tem je vaše zavajanje o temi, ki je sicer zelo pomembna in na kateri v SMC zelo trdo delamo ter verjamem, da bodo tudi rezultati vidni.

Naj grem naprej. Percepcija. Seveda percepcija, ljudje ne zaupajo sodstvu. Pogledajte primere Bavčar, Janša, Kordež, Popovič, Kangler, Balkanski bojevniki. Nihče ni obsojen na koncu. Jaz verjamem, da nekateri verjamejo v to, da bi ti ljudje morali biti obsojeni, nekateri pa v to, da so politično procesirani ali kakorkoli že. Ampak ta podatek o percepciji ima dva obraza. To je tisto, ko ljudje pravijo, da bi morali biti obsojeni, pa del tistih, ki pravijo, da ti sploh ne bi smeli biti v sodnem postopku.

Danes je bilo veliko slišati o zadevi Patria, o kršenju človekovih pravic. V tej zadevi je še vedno odprt en postopek, mislim, da zoper enega slikarja in neke druge gospode, zato mi povejte, kolegi, kako javnosti pojasniti, da je pri nabavi oklepnikov sodeloval slikar, minister za obrambo pa o tem ni nič vedel in je bil oproščen. Kako naj javnost potem zaupa, da je bilo v tem sistemu vse v redu, v tem procesiranju. Moramo pa vedeti, da ti podatki niso samo podatki o delu pravosodja, ampak podatki, ki se nanašajo na delo države nasploh. Imamo varčevalce v tej statistiki, imamo zapornike, ki imajo premajhne celice in nekatere druge zadeve, seveda zelo pomembne. Ampak največji delež pa seveda odpade na tisto obdobje 2004–2008, ki pravi, da je Slovenija kršila človekove pravice zaradi sojenja v nerazumnem roku.

Kot ste že imeli priliko slišati, smo se v naši stranki teh zadev lotili tam, kjer so bile, in jih nadaljujemo, tudi glede sojenja v nerazumnem roku s spremembo procesa, zakonodaje in tako naprej. Seveda pa nismo za to, kar si privoščite vi, da navajate kakšno statistiko, ko naj bi sodniki kršili Ustavo. Navedli ste imena nekaj vrhovnih sodnikov, ti sodniki sodijo v senatih. Saj veste, kako se v senatu glasuje, da sta na primer dva za, eden proti. Kako vi veste, kateri do teh sodnikov je kako glasoval? Povejte mi to? Ne morete mi, ker ne veste, ker je glasovanje tajno. S tem manipulirate. Manipulirate z javnostjo, češ pogledajte kršenje človekovih pravic, pogledajte, koliko senatov je kršilo človekove pravice. Zdaj pa mi še nekaj povejte. Ste zbrali tukaj statistiko, koliko poslancev na primer stranke SDS je kršilo človekove pravice, ko je potrdilo ZUJF? Ki je bil štirikrat razveljavljen na Ustavnem sodišču. Ste potegnili to statistiko?

Niste. Danes so na tapeti neki drugi, ki jih niti ni tukaj in se ne morejo zagovarjati.

Meni je žal, da je ta razprava spet šla v predvideno smer. Deležni smo bili številnih nekorektnih podatkov. Saj danes je bilo to ublaženo z vaše strani, češ da imaš 94 % možnosti, če greš za Evropsko sodišče, da uspeš. To ni res. Če je bilo vloženih 8 tisoč 100 tožb, tristo se jih je pa obravnavalo, vaša statistika ne drži. Več kot 90 % jih je zavrženih, po domače povedano v koš vrženih, ker so očitno neutemeljene. Od tistih ostalih, ki pa jih vzamejo in preberejo – preberejo vse, da se razumemo, ampak nekatere obravnavajo vsebinsko – pa je točna statistika 90 %. Ampak od 8 tisočih 300 zadev.

Jaz bi se še nekaj obrnil na kolege, ki so rekli, da nismo nobenih sklepov sprejeli. Seveda smo jih. Mi smo na odboru sprejeli sklepe, seveda ne tiste vaše drastične, ki pravzaprav nimajo zveze z ukrepi v pravosodju, ampak z ugotavljanjem nekega kritičnega stanja, ki pa je, ne pozabimo, posledica statistike od leta 2006.

Še enkrat, z drugimi besedami, če smo na prvem mestu, smo prišli na prvo mesto leta 2006. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Jan Škoberne.

JAN ŠKOBERNE (PS SD): Najlepša hvala, gospod predsedujoči. Spoštovani kolegice in kolegi, spoštovani predlagatelj!

Razprava o človekovih pravicah je takšna, da se ji ne smemo nikdar izogniti. O njej je treba govoriti čim večkrat in če se kdorkoli počuti, da so mu kršene človekove pravice, je pomembno, da to poslušamo in da se skušamo na to trezno odzvati.

Malenkost drugače je seveda pri tem, kako interpretiramo včasih celo ista dejstva in iste številke. Če je po mnenju predlagatelja mogoče interpretirati poročilo Evropskega sodišča za človekove pravice tako, da sta denimo San Marino in Republika Slovenije med največjimi, če ne največja kršitelja človekovih pravic na evropskem kontinentu, je seveda meni na drugi strani bolj logično, da v kategorijo dveh največjih kršiteljic človekovih pravic sodita Ruska federacija in Turška republika z množičnimi eksekucijami, mučenji, zapiranjem brez zapornih nalogov, s taborišči, ki so neznana, vendar se jih vidi z Google Maps, in tako naprej. Ampak seveda ima vsak predlagatelj pravico, da podatke interpretira, kakor jih želi, tako kot ima vsak režiser filma pravico, da zgodbo skupaj s scenaristom postavi tako, kot mu ustreza. Verjamem, da ste si pogledali kakšno izmed epizod – upam, da vsaj dve in tri – filmov o znamenitem agentu njenega veličanstva 007, ker je tam scenarij znan, ne glede na epizodo, in sicer dober avto za začetek, eksplozija, strašen zaplet, pojavijo se

znani zlobni liki, vemo, kdo je dober, vmes ni razlike. Ali eno ali drugo, svet v drugačni barvi ne obstaja, naši se spustijo v boj, ne glede na situacijo zmaga pogumni agent njenega veličanstva in svet je črno-bel. Do leta 1990 in še kakšno epizodo kasneje je jasno, da je zlikovec vedno iz takratne Sovjetske zveze, kasneje v nekem obdobju obvezno z Bližnjega vzhoda, zdaj bo v kakšni izmed prihodnjih epizod najverjetneje tihotapec z begunci. Ampak jasno je postavljeno – nekdo je kriv, drugi je brezmadežno nedolžen. Pa ne govorim tega zaradi tega, ker bi želel v tej točki karkoli oporekati predlagatelju, ki ima vso pravico, da to izredno sejo, kot tudi še kakšno drugo, zrežira, kakor pač želi.

Dejstvo je, da pravosodje v Republiki Sloveniji ne dosega briljantnih in odličnih rezultatov, denimo na točki pravice do ustrezno hitrega sojenja. To je zelo slabo. Temu se moramo še bolj posvetiti in to je treba še bolj intenzivno reševati. Hkrati pa je dejstvo, da se trend zaostankov ali pa sojenja v nerazumno dolgem roku zmanjšuje in da je v letošnjem letu oziroma s podatki za preteklo leto trend izrazito dober. Nesprejemljivo je, da sploh kategorija kakršnekoli kršitve človekovih pravic obstaja, ampak verjetno se vsi zavedamo, da jih zgolj z enim pravnim aktom ali pa z eno odločitvijo hkrati ne moremo odpraviti. Tisto, kar je ena izmed ključnih težav pri podobnih razpravah, je to, da se jih poskuša polarizirati levo ali desno, po principu, da v pravosodju delujejo samo ljudje z levosredinsko svetovnonazorsko orientacijo. O tem, da je bila državna tožilka tudi denimo spoštovana Barbara Brezigar, ki je kandidirala za predsednico republike kot kandidatka desnih političnih strank in je torej tudi ona delovala v tem sistemu, ali da je bil recimo tudi spoštovani bivši državni tožilec gospod Drobnič del tega sistema, se seveda ne govori, ker je vse skupaj konstrukt. Tako kot pri filmih o agentu njenega veličanstva, kjer je lahko le bipolarno in enoznačno. Na tej točki mislim, da lahko z malo racionalizacije in brez posebnih težav ugotovimo, da argument o tem, da levi branimo sodstvo zato, ker so tam pač samo naši, in da ga desni napadajo zato, ker tam pač ni nikogar z desne politične opcije, najverjetneje ne drži. Konec koncev bi bil cenjeni ustavni pravnik dr. Šturm, katerega poročilo citirate, če pravilno razumem, minister v desni vladi in predsednik strokovnega sveta pri SDS in tako naprej. Pomembno bi torej bilo, če bi od te hollywoodske percepcije kršitev človekovih pravic prešli vsaj na evropsko konstrukcijo filma, scenarija in režije, ki je bistveno bolj odprta in omogoča razmišljanje tudi onkraj dovoljene režiserske paradigme.

Ponovno, v pravosodju ni vse v redu. Začenši s tem – na tem mestu je absolutno poziv tudi državni sekretarki in ministru, da se stvari začnejo takoj urejati –, da si sistem pravosodja in sistem izobraževanja v pravosodju dovoljujeta, da so pripravniki v tem sistemu že

od leta 2006 na istem, da ne vedo niti, kaj se jim bo zgodilo, da ne vemo, ali se bo njihova situacija rešila, ali se bodo vzpostavili dodatni pogoji, ali bodo plačani ali ne bodo. Oni pač uporabijo simpatičen termin, da so sui generis, češ vse ostalo boste rešili, ampak to nam boste pa pustili kot cehu, da sami urejamo. To je narobe. Tako aroganco tudi pravosodja ljudje razumejo in percipirajo kot nekaj, kar ni prav. In to, kar je prej kolega Zorčič govoril, da se nam lahko zgodi, da imamo primere, ko na treh stopnjah pride do obsodbe, na zadnji to pade, pa to ni enkrat, je to večkrat, kar je seveda nedopustno in meče slabo luč na pravosodje. Ampak ne moremo pa govoriti, da zaradi tega prihaja do masovnih kršitev človekovih pravic, da vsi sodniki delajo slabo, da je to konstrukcija neke opcije ali pa da to celo počno namenoma – človek, ki dela, se tu in tam tudi zmoti. Verjetno je pomembno, da se doseže konsenz pri ključnih vprašanih tudi znotraj tega zbora, denimo to, da če si v postopku in si na uglednem položaju v vrhu oblasti, vsaj pošto, ki ti jo pošilja sodišče, dviguješ. In ne prispevaš k temu, da procesi padajo, ker si se pač odločil, da pošte ne boš dvigoval, ker je to sicer tvoja pravica, da te ni, da ne dvigneš pošte, da se izogibaš. Potem se pa zgodi, da pade bodisi procesno ali da zastara, potem se pa dogaja, da moramo mi živeti v enem filmu, kjer se ne moremo niti opredeliti do tega, ali je nekdo kriv ali je nedolžen, ali je kršitev bila ali je ni bilo, ker je stvar v zraku in bo ostala še naprej. Jaz bi si srčno želel, da do zastaranj in zastaranj zaradi procesnih napak in zaradi izogibanja pošte ne bi prišlo, ker bi bila stvar zaključena in bi, kot pogosto pove kolega Gorenak, lahko imeli tudi poštene volitve, fair volitve, ko nihče ne bi mogel, kot ste me enkrat opomnili, biti priklenjen na tisto kroglo, zaradi katere se ne more premikati. Jaz se moram tukaj iskreno vprašati, ali je res pravosodni sistem dotičnemu človeku, na katerega se je to nanašalo, takrat naložil, da mu avto domnevno kupi nekdo drug oziroma ne zna pojasniti, kdo ga je kupil, ne ve, zakaj ni prijavil poročila. Da ne znamo pojasniti, kako je mogoče, da jaz parcelo, ki je vredna iks, prodam za deset iks kupcu, ki ima za to najverjetneje neko motivacijo, ki je pri nobenem drugem primeru ni imel in tako naprej in tako nazaj. To k temu ne prispeva. In politična kultura odločevalskih struktur, tudi tega zbora, bi verjetno morala iti malenkost bližje tudi k samorefleksiji in vprašanju, ali mi denimo z izogibanjem dvigovanja pošte, pa da ne bo pomote, kar je pogosta tradicija tudi na tej strani zbora, res prispevamo k temu, da bi imeli pravno državo in res prispevamo k temu, da bi se tudi z zaupanjem in povrnjeno samozavestjo tistim, ki delujejo v pravosodju, vzpostavil sistem pravne države.

Ko govorimo o dotičnem poročilu, o kršitvah človekovih pravic v Sloveniji, o sojenju v nerazumnem roku, pomembno tudi v primeru družinskega nasilja, zapornikov in še česa, kar

pa so vsebinska vprašanja, ki bi jih v resnici danes morali naslavljati, pa se jim zaradi tega, ker moramo razpravljati bipolarno in o tistem, kar je v zraku, ne posveča. To, da mi še vedno, po tem, ko je padel družinski zakonik, nismo uspeli ustrezno urediti zaščite pred nasiljem v družini, zaščite žrtve – ne pa to, da imamo še vedno v veljavi sistem, po katerem se žrtev izseli, nasilnik pa ostane –, o tem danes ne govorimo. Zakaj pa nismo uspeli tega urediti? Zato, ker je ta rešitev z družinskim zakonikom padla na referendumu, ki so ga predlagatelji vložili. Zakaj? To je pomembno vprašanje za predlagatelje, upam, da se mu boste posvetili. Zaradi tega, ker nekaj kategorij državljanov in državljanov ni priznalo preproste pravice do sklenitve zakonske zveze. Ker je občutek, da moramo seveda vsi v tej državi biti enaki, ampak določenim skupinam pa lahko po malem kršimo njihove človekove pravice, recimo temeljno pravico do družine in do tega, da ljubi tistega, ki ga želi ljubiti. Ponovno imamo ustavno presojo zakona, ki v delu to rešuje. Družinski zakonik, ki je reševal bistveno širši sklop težav, denimo nasilja v družini, je na ta račun seveda padel.

Ljudje, ki spremljajo to današnjo razpravo, ki spremljajo afere naše izredne seje, predlagatelja v vlogi agenta njenega visočanstva in nas v vlogi dr. No, si verjetno mislijo svoje. Ugotavljajo pa to, kar je pravilno povzel kolega Vrtovec, da nam zaupati ne morejo. Zato, ker imajo občutek, da ko nekaj doleti njih, ki niso v soju žarometov, sistem deluje. Ko pa neka stvar doleti nekoga, ki je prepoznaven obraz v politiki, v gospodarstvu, ki si lahko privoščijo najboljše odvetnike, ki si lahko privoščijo medijsko podporo, se pa stvari čudežno zapletejo, običajno do te mere, da postanejo nerešljive in na koncu zastarajo. Mi danes seveda razpravljamo o krivicah, ki se zgodijo tem, ki jim lahko zastara, ne pa o kršitvah pravicah tistih, katerih glasu se tako rekoč ne sliši, ne o pravicah tistih, ki zaradi dolgotrajnih procesov na sodišču denimo ne morejo uresničevati prav tako ustavno zagotovljene pravice do svobodne podjetniške pobude, tistih, ki zelo dolgo časa iščejo pravico pred zaščito pred nasilniki, in denimo o pravicah tistih, ki se borijo za pravico, da bi jim bilo dovoljeno, da se v tej državi svobodno poročajo in si ustvarjajo družino. Pa še o čem drugim bi lahko govorili.

Jaz se popolnoma strinjam s predlagateljem. V Sloveniji moramo narediti nekaj na tem, da se zaupanje v pravosodni sistem povrne, da se sistem prevetri, da se tudi sodna veja oblasti zave izjemnega pomena, ki ga ima odnos same veje oblasti do ljudi in do drugih vej oblasti. Da na eni strani preneha z aroganco, ki je nesporna, in da na drugi strani mi v tem zboru in še kje izven tega razumemo tudi to, da s svojimi dejanji in tovrstnimi razpravami, vsaj po mojem mnenju, ne prispevamo k temu, da bi pravosodje v Sloveniji delovalo bolje. Ravno nasprotno, da prispevamo k temu, da ustvarjamo vtis izrednega stanja, da ustvarjamo in vršimo pritisk

na samostojno in nujno neodvisno vejo oblasti ter s tem povezano postavljamo tako tožilce kot sodnike in tudi druge, ki delujejo v pravosodju, v položaj, ko niti sami sebi, svoji strokovni presoji ali svojemu delu, ne morejo več zaupati. To pa zato, ker so stalno v strahu, da se bodo znašli na seznamih, ki se bodo javno potem objavljali, brali in arbitrarno presojali po principu, češ da je Republika Slovenija skupaj s San Marinom največja kršiteljica človekovih pravic v Evropi, četudi Rusija in Turčija hkrati izvajata eksekucije, nezakonito zapirata in kršita tako rekoč vse postulate pravne države.

Če me vprašate, ali je bila ta izredna seja danes nujna, odgovorim z gotovo. Še kakšna bo. Si pa želim, kot že rečeno, da bi potekala v režiji vsaj dveh različnih slogov, ker to, da agent njenega visočanstva v resnici ne more vedno zmagati, nam je jasno vsem. Obstaja tudi druga plat medalje. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Replika.

Izvolite, dr. Vinko Gorenak.

DR. VINKO GORENAK (PS SDS): Hvala lepa.

Gospod Škoberne, jaz sem vas že enkrat podučil in vam tudi na svojem blogu več povedal, da ni obdolženec tisti, ki dokazuje nedolžnost, ampak je sodišče tisto, ki krivdo dokaže.

Tokrat vas pa bom spet nekaj opozoril. Vi niste bili poslanec, ki bi kršili človekove pravice z odvzemom mandata, ker vas tukaj ni bilo. Nobene pravice nimate govoriti ... Pravico imate govoriti bedarije, to je res, to se strinjam. Ampak vi danes govorite o tem, da mora sodbe dvigovati in tako dalje. Če bi vi to bili, bi si lahko kupili tisto vojaško posteljo in se parkirali pred sodišče, saj vsak dan dobiš tri komade. Ali bi bilo po vaše to to? Država ima inštrumente, da vročitve opravi in jih tudi je opravila.

Druga zadeva. Govorite o 17 tisoč evrov vredni parceli in tako naprej, pojdite na našo spletno stran in boste videli, da jo je sodni cenilec ocenil na 109 tisoč. Vi pa še kar lapate o 17 tisoč in tako dalje. Naša seja ni namenjena Janezu Janši. On je nedolžen, to je jasno kot beli dan. To mu lahko vi oporekate, kolikor hočete, ampak tako je, pravno je temu tako. Naša seja je lahko namenjena tudi vsem tistim, ki so jim kršene človekove pravice. Jaz vas vabim, da pridete v četrtek ob petih in bova šla skupaj pred sodišče, kjer vam jih bom predstavil 15, 20, vsak vam bo povedal svojo zgodbo, ki jo ima s sodiščem.

Veste, gospod predsedujoči, podpredsednik Državnega zbora, da je bilo govora o družinskem zakoniku, o nasilju v družini in o vsem. Nič niste reagirali, malo ste glumili, tako ste nekaj pisali, kot da ga ne slišite, mene ste pa kar opozarjali. Bodite uravnoteženi, ker je to smisel demokracije, če ste uravnoteženi. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Janko Veber.

JANKO VEBER (PS SD): Hvala za besedo. Lep pozdrav vsem!

Tako kot je bilo danes najbrž že velikokrat povedano, je treba spregovoriti o poročilu o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Takšne razmere, kot so bile opisane v tem poročilu, bi seveda lahko dajale vtis, da v Sloveniji ne živimo v demokratični državi, ampak da je tukaj neke vrste diktatura ali avtoritarni režim. Za te države je značilno, da je kršenje človekovih pravic nekaj samoumevnega ali sestavnih del takšnega načina vladanja. Vendarle pa bi bilo ob tej situaciji treba opozoriti predvsem na to, da je v demokraciji zelo pomembno spoštovanje procedure. Če te procedure ne spoštuješ, potem prihaja do težav, ki se končajo tudi s sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice. Velikokrat smo poskušali v Sloveniji na poti gradnje samostojne države odpravljati krivice za nazaj in s sprejemanjem zakonov smo pravzaprav v nekem trenutku proceduro oblikovali tako, da smo nenazadnje povzročili potem nove krivice. Ta procedura in izvajanje ukrepov, ki se nanašajo na človekove pravice, so zelo občutljive, in tu bi morali biti zagotovo bistveno bolj previdni, kot smo v nekem trenutku bili, ker se velikokrat poskuša z nekimi ukrepi doseči prej politični cilj ali naklonjenost posamezne skupine s tem, da zanemariš potem stanje ali izpostaviš razmere pri drugi skupini ljudi, ki jih s takšnim zakonom potem prizadeneš.

Denacionalizacija je zagotovo eden od takih principov, s katerim smo poskušali odpraviti krivice za nazaj, vendar povzročili tudi nove krivice. Najemniki v denacionaliziranih stanovanjih, ki izgubijo pač stanovanjsko pravico v tem postopku, so ena od teh kategorij, ki jo poskušamo reševati že kar vrsto let, vendar kar nekako ne pridemo znotraj procedur v Sloveniji do zaključka. Zna se zgoditi, da bo tudi ta zadeva dobila epilog potem na Evropskem sodišču za človekove pravice.

Tudi hišniška stanovanja, ki jih pravzaprav v tej aktualni današnji razpravi obravnavamo, je eden od takih primerov. In tudi tukaj ne najdemo soglasje znotraj države, da je to problem, ker je bila določena kategorija najemnikov prizadeta zaradi postopka, ki je bil začel tako z Zakonom o denacionalizaciji, prav tako pa tudi vsi ostali stanovanjski zakoni, ki so bili sprejeti na to temo, tega niso ustrezno reševali. Premalo pozornosti posvečamo tem razmeram, ki nastanejo zaradi napačnih pristopov in procedur, zato imamo potem takšna poročila, s katerimi se danes srečujemo tudi tukaj na seji Državnega zbora.

Zagotovo nam niso v ponos in nam ne smejo biti v ponos izbrisani, ampak kako smo tudi to proceduro poskušali čim bolj oteževati, da je prišlo do epiloga. Varčevalci Ljubljanske

banke ravno tako. Kar ignorirali smo vse te procese. In to je nekaj, na kar moramo zagotovo zelo kritično pogledati in si postaviti zrcalo, da vse te rešitve resnično niso bile dobre. Mislim, da nas čaka tudi v nadaljevanju veliko problemov, zopet prav zaradi principa in nespoštovanja procedur, ki so značilne za demokracijo, tudi pri sanaciji bank. Tudi pri sanaciji bank smo posegli v pravice tistih, ki so se odločali za določen princip varčevanja, tudi tvegani, vendar smo posegli v te pravice na načni, da bo to, kot vse kaže, izjemno zahteven postopek tudi pred sodišči in zna se zgoditi, da bo tudi ta zgodba dobila epilog, če ne na domačih sodiščih, seveda pozneje na evropskem sodišču. Prav je, da se streznimo in pogledamo najprej, kakšne posledice naredimo posamezniku z določenim ukrepom in seveda pustimo vse druge interese, politične, pridobitne, kapitalske, ki so izjemno močni v zadnjem obdobju v Sloveniji in vsi dejansko tudi povzročajo zelo velike krivice prav posameznikom.

Mislim, da je v prihodnosti zagotovo rešitev v tem, da se v Sloveniji zavedamo procedure, ki jo moramo spoštovati v demokraciji, in da je predvsem zelo pomemben nadzor nad izvajanjem Ustave. V naši ustavi smo nekatere stvari izjemno jasno zapisali, nenazadnje tudi zadnjo spremembo Ustave, ki se nanaša tudi na pravico razpisa referendumu. Vztrajali smo pri določilu, da ni mogoče razpisati referendumu, če zakon odpravlja človekove pravice. Ampak zelo težko je bilo pravzaprav priti do te diktacije, češ da je v ustavi že to vse nekako regulirano in da ni treba dodatno še ponovno opozoriti pri postopku za razpis referendumu prav to vprašanje. Ampak uspeli smo ga spraviti tudi v to spremembo ustave. Danes pa je zelo pomemben nadzor nad izvajanjem ustave, ravno na področju človekovih pravic.

Tudi mnogi zakoni, nekatere sem že omenjal, ki smo jih sprejeli, so potrebni detajlne analize in izčiščenja pravzaprav vseh tistih diktacij, ki odpirajo možnost kršenja človekovih pravic ali pa, če hočete, odpirajo tudi možnost koruptivnih dejanj, ki dejansko pomenijo potem posledično pri nekemu seveda kršenje neke pravice ali pa poseg v status posameznika, ker je postopek zopet tekel v nasprotju z demokratičnimi načeli.

To so torej trenutki, ki jih lahko izkoristimo, predvsem v to smer, da se streznimo in prenehamo z neko prakso, ki je očitno bila v Sloveniji slaba. Pa ne samo v sodni veji oblasti, tudi zakonodajna veja oblasti, izvršilna veja oblasti, vse se morajo vprašati, ali je bilo vse narejeno dovolj optimalno ali ne, in tukaj nas čaka veliko izzivov za prihodnost. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospa mag. Lilijana Kozlovič, pripravi naj se gospod Matjaž Nemeč.

MAG. LILIJANA KOZLOVIČ (PS SMC): Hvala, predsedujoči.

Že na samem delovnem telesu smo poslanci koalicije navedbe predlagatelja ovrgli in tudi gospod Gorenak je povedal, da se strinja in da je bila razprava zelo argumentirana. Seveda se ni v celoti strinjal s sklepi, ampak je pa lepo povedal, da smo te zadeve argumentirano navedli. Prav je, da je razprava širša, prav je, da se o vsaki kršeni človekovi pravici, ki je kršena, dejansko tudi govori in razpravlja. Ampak je pa prav, da če že o njej razpravljamo, razpravljamo točno, kajti v nasprotnem primeru lahko zgrešimo bistvo.

Če uporabljamo izključno podatke, ki temeljijo na statističnih podatkih, se moramo najprej zavedati, kaj je pravzaprav statistika. Njena osnova je matematika, torej matematična statistika, v kateri je velika stopnja naključnosti in pa tudi negotovosti, statistika pa jo potem revitalizira na ta način, da v bistvu ugotovi neko stopnjo verjetnosti. Stopnja verjetnosti pa pomeni, da trditev drži ali ne drži. Ni torej nujno, da to, kar uporabljamo v statistiki, tudi drži. Še večji problem je, ker statistika velja za teorijo odločanja in tisti, ki odloča izključno na podlagi statistike in uporabi le en agregat in znotraj tega samo dva podatka, kot sem že rekla, sigurno zgreši bistvo. V našem primeru mislim, da zgreši vsebino.

Ta statistika je, tako kot jo gledamo, pokazala, da smo v vrhu kršiteljev, ampak vseeno je boljše, če smo skupaj z Liechtensteinom in San Marinom kot pa z Rusijo in Turčijo, kot je bilo povedano. Tudi današnja razprava je pokazala, da ni bil namen teh podatkov, ki so bili uporabljeni, samo ugotavljati, kakšno je trenutno stanje, ampak da se je to obdobje od leta 1959 uporabilo za tudi čisto drugačno razpravo. In zakaj se te trditve ne morejo nanašati na današnji čas? Pogovarjamo se o preteklosti, prav zaradi tega, ker je bilo leta 2006 izrečenih 190 obsodb za nespoštovanje sojenja v razumnem roku. 2014 je bilo takih primerov 7, ampak vsi so se nanašali na preteklo obdobje. In ni pošteno, ne do sodstva in ne do ostalih, da ne priznamo sprememb, ki so se zgodile in tudi trenda, ki se je pozitivno naravnal. Danes je povprečni rok, v katerem se sodi, 3,3 mesece. Mislim, da so vsi ukrepi, ki jih je pravosodje izpeljalo na področju sodišča, pripeljali do tega in jih je treba tudi pohvaliti.

Ampak mi se pogovarjamo o kršitvah človekovih pravic na sodišču. Če pa pogledamo, kdo je bil kršitelj teh človekovih pravic, ki jih je obravnavalo evropsko sodišče, bomo ugotovili, da so bila v zelo malo primerih to redna sodišča. Najpogosteje so bili to politiki in pa Ustavno sodišče, ki ni pravilno odločilo, zato je potem Evropsko sodišče za njimi ugotovilo drugače. To so izbrisani, varčevalci Ljubljanske banke, izbrisani podjetji, ki čakajo, morda mali delničarji in še kdo, seveda tudi zaporniki, kot je bilo prej omenjeno. Kot je bilo rečeno, imamo seveda med sodniki dobre sodnike in imamo slabe

sodnike. Enako je tudi v politiki. Ker je bilo rečeno, da naj razpravljamo na način, da damo konkretne predloge, je to moje konkretni predlog. Dajmo ugotoviti, kdo so tisti politiki, ki so bili odgovorni za to, da je prišlo do kršitev človekovih pravic, zberimo podatke in konkretno razpravljajmo, ne čez prste in na pamet.

Drugi predlog, ki je bil nekako tudi že omenjen, se navezuje na zlorabo človekovih pravic. Ko govorimo o človekovih pravicah in njihovem varstvu običajno govorimo o tem, da varujemo posameznika pred državo. Temu so bile tudi namenjene. Kdo pa bo varoval državo in pa tistega posameznika, ki mu nosilec temeljne človekove pravice njegovo pravico zlorabi? Dajmo narediti analizo in ugotoviti, kakšna je kolizija med sojenjem v razumnem roku in pravico do obrambe, ki je ravno tako temeljna človekova pravica. In seveda posledično analizo, da ugotovimo pravico poštenega sojenja. Zelo pogosto bomo v tem postopku ugotovili, da je pri tistih, ki uporabljajo temeljno človekovo pravico, v njej subverzija, zasleduje se nek drug cilj, da postopek v bistvu zastara, da se ne konča in da se ne ugotovi njihove krivde. In kdo bo to žrtev zaščitil? Dejansko se ta žrtev počuti ponižano in razočarano, zaradi tega pa ne zaupa v sodišče, pa je lahko še tako dober sodnik, ko se sreča s tako situacijo, ji ne more biti kos. Sploh ni čudno, da tako razočarani ljudje pogosto, ko so v sodstvu, v postopku uporabijo stari rek Ne išči device na plesišču in ne pravice na sodišču. Ampak to zaradi dejanj, ki vodijo do tega, da daje videz nepristranskosti in nepoštenosti sodstva. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima dr. Jasna Murgel.

DR. JASNA MURGEL (PS SMC): Oprostite, če lahko pripomnim. Nimamo več časa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima dr. Bojan Dobovšek, pripravi naj se Miha Kordiš.

DR. BOJAN DOBOVŠEK (PS NP): Hvala. Spoštovani, ki spremljate to sejo!

Glede na dosedanji potek ugotavljamo, da je cela vrsta razprava vezanih na podatke različnih institucij, predvsem pa sodišča za človekove pravice. Menim, da moramo preseči tovrstne podatke, in sicer se več ali manj sklicujemo na kvantitativne analize, bolj pomembno pa bi bilo, da se osredotočimo na trend, ki velja v raziskovanju tovrstnih pojavov, na kvalitativne analize. To pomeni, da gremo na analizo sodnih spisov in da gremo na usmerjene pogovore s sodniki, ki so vpleteni v tovrstne kršitve, in na podlagi tega izdelamo tiste prave parametre in izvedemo ukrepe, ki so potrebni za izboljšanje stanja. Če pogledamo izzive, s katerimi se sodstvo sooča, moramo gledati za naprej. Zdaj gledamo za nazaj, kakšno je bilo stanje, kakšne

so bile te kršitve. Če pogledamo za naprej, lahko vidimo, da so zadeve na sodiščih vedno bolj kompleksne, vedno več znanja je potrebnega, kar bo posledično pomenilo, da bodo postopki vedno daljši. Zaradi tega moramo pripraviti ukrepe, da ne bo prihajalo do zastojev v postopkih in posledično do kršenja človekovih pravic. Nove oblike kršenja človekovih pravic – pred nami so vali migracij, gre za begunce, in tudi tu bo cela vrsta nerešenih vprašanj, cela vrsta postopkov in temu bomo priče v bodoče, ne samo v Sloveniji, tudi v Evropi. In kar je še dodaten element, vedno več dejanj ima znake mednarodnih dejanj, kar bo posledično pomenilo še več možnih zlorab in kršitev človekovih pravic.

Glede na vse ostalo bi se še enkrat ozrl na tisti glavni problem v sodstvu, ta problem je kadrovanje. Če delamo analizo za več let nazaj, vemo, da je bil problem, da smo imeli premalo sodnikov, ki so kandidirali za določeno mesto. Sedaj se je piramida obrnila in imamo cel kup sodnikov, ki kandidirajo za mesta, in tu bo treba narediti pravo selekcijo glede na karierni sistem, vstop sodnikov na najnižjih nivojih in potem graditev kariere do najvišjega nivoja, kajti opazamo, da največ zastojev nastaja ravno na najvišjih nivojih sodišč, se pravi, naprej druga stopnja, pa potem odločanje v rednih in izrednih pravnih sredstvih. Se pravi, ta karierni sistem bo treba obrniti. Če samo pogledamo kadrovske strukture, lahko vidimo, da na najnižjih nivojih prevladujejo ženske, bolj kot gremo v vrh piramide, pa imamo na teh mestih samo moške. Če primerjamo s študijami nekaterih evropskih držav, ugotavljamo, da je ta pozitivna diskriminacija povsem podrti in posledično nekatere študije ugotavljajo, da tudi zaradi tega prihaja do večjega števila kršitev človekovih pravic.

Če zaključim, bi se še enkrat osredotočil na izobraževanje. V Državnem zboru sem že opozoril, da je izobraževanje temelj bodočega sodniškega dela. Tu prihaja do celega kupa zlorab. Omenil sem, da bi že lahko uredili konflikt interesov in nezdržljivost funkcije sodnikov – kajti vemo, da sodnik je funkcionar –, da naj ne bi poleg svojega dela opravljal tudi drugo dodatno delo. Seveda obstajajo izjeme, ki pa se zlorabijo. Stanja, tudi naša krivda je pri tem, nismo uredili. Zadnji odgovor je bil, da bo to uredil kodeks obnašanja sodnikov. Ne vem, če bomo do tega kodeksa prišli. Ravno tako pa kritika tudi nam, da nikakor ne zberemo moči, da bi sprejeli kodeks obnašanja poslancev. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima mag. Bojana Muršič. Pripravi naj se dr. Vinko Gorenak.

MAG. BOJANA MURŠIČ (PS SD): Hvala lepa, predsednik, za besedo.

Tudi sama pozdravljam današnjo razpravo v Državnem zboru na temo človekovih pravic in kršenja človekovih pravic. Gre za zelo

dolgo obdobje, saj v tem poročilu govorimo o obdobju 1959–2014. Moram reči, da se je marsikaj na področju sodstva v zadnjem času zgodilo, tako da le ni vse tako črno, kot je navedeno v tem poročilu. Ne morem pa tudi spregledati dejstva, da smo postali članica Sveta Evrope šele leta 1993, leta 1994 junija smo podpisali ratifikacijo o človekovih pravicah. Moram pa reči, da je treba vsakršno kršitev človekovih pravic temeljito pogledati, se zazreti v sistem in pogledati, kaj je narobe, naj se bo še tako majhna zadeva, kajti te kršitve niso dovoljene. Moram reči, da se v Sloveniji sicer dogajajo kršitve, predvsem so bile te kršitve v zvezi s pravico sojenja v razumnem roku, kjer smo zelo dobro sprejeli ukrep Lukenda, ki je zmanjšal število teh sodnih zaostankov. Vendar se nam porajala na tej strani večji problem, da imamo sedaj preveč sodnikov oziroma štejejo največje število sodnikov v Evropi.

Glede na to, da mi zmanjkuje časa, naj na koncu rečem, da bi bilo treba v sodni veji oblasti delati na ugledu, zaupanju, da se državljanke in državljani ... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Hvala, da ni bilo treba izklopiti.

Besedo ima dr. Vinko Gorenak, pripravi naj se predstavnica Vlade.

DR. VINKO GORENAK (PS SDS): Hvala lepa.

Državna sekretarka, prej sva govorila o tisti temi, kaj je bilo v zadevi Šilih. "Ogorčena sem", pravi mama, "mene ne zanima, kam ona", s tem misli vas, "šteje in arhivira posamezne sodbe, sodba jasno govori, da je kršena pravica do življenja – 2. člen Konvencije. Priporočam sekretarki, da zadevo prebere enkrat, če ne bo razumela, pa še desetkrat." Kaj za dodati? Ni. Dejstvo je tudi to, da zakonca Šilih pravice v slovenskem pravosodju nista našla, našla pa sto jo na Evropskem sodišču. Nimamo kaj dodati.

Kar kar se tiče tistih ugovorov gospe Murgel, vas in gospoda Zorčiča, vas štejem v tisti koš, predvsem kot odvetnika, ki lahko jutri postane sodnik. Tako bom rekel, da jaz nimam nobene težave, da ste bili vi sodnica, prav, da ste bili sodnica, ampak ljudstvo in tisti, ki nas gledajo, morajo vedeti, da ste pristranska, da ste navijaška. Zakaj? Zato, ker zagovarjate svoj ceh. Enako velja za vas in enako velja za gospoda Zorčiča. Vi pač zagovarjate svoj ceh in zato niste kredibilni, v tem je težava. S tem, da ste pa sodnica, pa jaz res nimam nobene težave.

Gospa Poropat res ne razume, nimam kaj za dodati, ko ji trikrat ali pa petkrat poveš, da ni nevladna organizacija pripravljala tega dokumenta, ki je osnova, ampak da ga je pripravljalo Evropsko sodišče za človekove pravice, ona še vedno goni svojo lajno, ker so ji kaseto vstavili, jaz ne vem. In potem pač ne more zamenjati, čeprav sem ji desetkrat povedal. Ampak gospod Zorčič, vi ste pa provokator v teh nastopih, temu se pa reče provokator. Jaz učim, takšen predlog, kaj lahko

provokatorji naredijo na kakšnih javnih shodih in da so nevarni. Vi trdite, da je problem v tem, da je Evropsko sodišče za človekove pravice največ teh sodb sprejelo v času Janševe vlade. Vi s tem javnosti sporočate, da je kriv Janša. To vi javnosti sporočate, svojo provokacijo. Natanko pa veste, da Evropsko sodišče za človekove pravice nima nobene veze z Vlado Republike Slovenije, ne to, tisto prej ali pa še katero nazaj, in da odloča po neki svoji dinamiki. Kršitve človekovih pravic, ki jih je prepoznalo v času od 2004 do 2008, so bile storjene verjetno še v času Drnovškove vlade ali pa Drnovškovih vlad. Verjetno. Vi seveda javnost s tem neposredno zavajate. To je nevarno, to je provokativno nevarno, tako kot tista zadnjič na odboru, češ kako smo mi povezani z Ustavnim sodiščem. Ne drži, ne bi vas pa rad imel za odvetnika s takšnimi provokacijami, ki se jih greste.

Gospodu Kordišu nima smisla odgovarjati, brez veze, rekel bi, naj sede in pride drugič na izpit, to je vse, kar je, ker neumnosti govori.

Vsem tistim, med njimi so tudi on, gospod Zorčič in še nekdo, gospod Škoberne in tako dalje, ki ste govorili o zadevi Patria. En posameznik, en poslanec. Recite Janez Janša! Vam je nerodno, vam ne gre z jezika ali kaj? Ali ne gre ta beseda z jezika? Meni gre.

Zdaj je pa kriv zato, ker je zastaralo. Zdaj pa je kriv zato, ker je zastaralo. Gospod Škoberne išče razloge, da ne dvigne pošte, pa ne vem kakšne štose vse. Posebej ponavljam, da SDS opozarja na stanje v pravosodju po mojem spominu od leta 1999. To nima nobene zadeve s Patrio, nobene veze nima s tem. Pojdite pred sodišče, kjer želi vaš minister ukiniti tiste nastope, vsaj tako vsaj kaže, daje neke izjave in se malo zlaže, potem pa na televiziji spet nazaj vzame, ker ga strah postane i tako. Tja pojdite in boste videli ogromno ljudi, ki nimajo nobene veze s stranko SDS, ampak kršene so jim bile človekove pravice, velikokrat. Velikokrat. Govoriti o nekem slikarju, mislita na slikarja Jureta Cekuto, ne? Ja, on je dobival 2400 evrov mesečne podkupnine v zadevi v zadevi Patria. Saj to veste, saj je obsojen in je že v zaporu, kakor jaz vem. Vi pa o nekem slikarju in nekem Janši. Treba se bo nekaj odločiti in zmeniti s tistimi, ki ne morete prebavljati predsednika SDS. Pojdite na volitve, tiste ta poštene. Vsakdo od vas, gospodje iz SMC, naj se vpraša, ali bi tukaj sedeli, če bi bile volitve poštene. Vprašajte se: ali bi jaz tukaj sedel, če bi bile volitve poštene? Potem pa se vprašajte še nekaj drugega. Ali vas kaj boli prst, ker ste kršili Ustavo? Ja, kršili ste mu ustavne pravice, iz parlamenta ste ga vrgli. Ja, ja. Tako je. Čas bi že bil, da prenehate z napadi na njega. Čas bi že bil. Ali niste dobili dovolj velikega porcijona od Ustavnega sodišča? A ni zadosti? Zdaj je treba Trento – a ne? Škoberne jo je že začel.

Čas bi že bil, da prepoznate, da je v slovenskem pravosodju problem, ki ga je treba reševati.

Reševati ga je treba tudi z odgovornostjo. Tudi z odgovornostjo. Kot sem že večkrat poudaril, nemškimi sodnikom v času službe in kasneje v penziji vzamejo do 30 % penziona ali plače, če počnejo to, kar počnejo naši. Vi pa še kar govorite, kako je lepo v pravosodju. Seveda je lepo, lepo bo, ko boste šli vi nazaj, ko bo šla gospa Murgel nazaj in ko bo gospod Zorčič postal kakšen sodnik, seveda bo lepo. Zakaj ne bi tega sistema zagovarjali? Kako pa bi bilo, da jaz policijo zagovarjam, pa bi se kasneje v policiji zaposlil. Se ne bom, to vam je menda jasno, da ne. Premislite. Hvala lepa.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Replika, gospod Zorčič. 22 sekund.

IGOR ZORČIČ (PS SMC): Jaz bi samo to povedal. Če pravite, da Evropsko sodišče nima nič z vlado Janeza Janše, Boruta Pahorja ali pa Mira Cerarja, potem pa ne vem, kaj je povod te vaše seje, ker govorite samo o tem. Sami s seboj ste v nasprotju. Hvala.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: 22 sekund je bilo, nič več. Toliko je bilo za repliko in to je to. Besedo ima predstavnica Vlade, državna sekretarka na Ministrstvu za pravosodje gospa Tina Breclj. Pripravi naj se predlagateljica.

TINA BRECELJ: Hvala lepa, gospod predsednik.

Najprej še enkrat k zadevi Šilih. Ne Vlada Republike Slovenije, ampak Evropsko sodišče za človekove pravice to zadevo uvršča pod Lack of effective investigation, ne v rubriko Right to life. Tukaj je bilo torej dosojeno, da je šlo za primer neučinkovite preiskave, ne pa, da je bila odvzeta pravica do življenja. Zdaj vam bo pa še iz sodbe prebrala, ki smo jo mi prebrali večkrat in jo bomo še večkrat, ker so te sodbe vedno koristen vir sodne prakse. V razlogih sodišče jasno zapiše: "Točka 4. Sodišče razsoja s 15 glasovi za in 2 proti, da je prišlo do kršitve 2. člena konvencije v njenem procesnem delu – neučinkovita preiskava." Toliko glede zadeve Šilih.

Zdaj pa še par stvari, ki so bile v razpravi izpostavljene. Zaprošena sem bila, da podam odgovor na razmerje med številom sodnikov in storilnostjo našega sodstva. Tukaj bi rada povedala naslednje. Že večkrat smo ugotovili, da je bila pač največje injekcija kadra dana v času Lukende, ali je sodstvo hotelo ali ne, so bile takrat sodniške vrste izjemno zapolnjene oziroma dopolnjene. Zdaj se to število pomembno zmanjšuje. Sodstvo si je zastavilo cilj in ta cilj je zapisan tudi v strategiji Evropa 2020 v delu, ki se nanaša na pravosodje, da bo število sodnikov leta 2020 43 na 100 tisoč prebivalcev. Ta cilj bo dosežen, glede na to, da smo sedaj pri številki 45. Torej številka se zmanjšuje in približujemo se cilju. Kar je pa tisto pomembno, kar želim tukaj povedati, je, da smo ta podatek, da ima Slovenija največ

sodnikov na 100 tisoč prebivalcev, že večkrat pojasnjevali. Gre za to, da je bila metodologija CEPEJ v tem delu pomanjkljiva, mi smo na to opozorili in nam je bilo to tudi priznано. V nekaterih državah, recimo Veliki Britaniji, določenih sodnikov, pa ne samo določenih, ampak pretežni del prvostopenjskih sodnikov, tako imenovanih magistrates judges, v te številke ne zajema, podobno v Avstriji niso zajeti azilni sodniki, podobno v skandinavskih državah niso zajeti sodniki, ki sodijo v tribunalih. Kaj je torej moja teza? Mi smo korektno poročali in dejansko dali vse številke, pri nekaterih državah pa vsi tisti, ki dejansko sodijo in rešujejo sodne zadeve, tukaj niso zajeti. Zato je bila Slovenija na prvem mestu, vsaj takrat, saj zdaj čakamo na novo poročilo. Je pa treba vedeti, da so pri nas tudi prekrškovni sodniki del rednega sodstva, spet bom rekla, ali je sodna veja to hotela ali ne, pa ni v vseh državah tako. Toliko glede števila sodnikov na 100 tisoč prebivalcev. S tem v zvezi se potem izračunava tudi storilnost.

Mislím, da je gospod Pojbič izpostavil, da vendarle smo resna kršiteljica in naj si to priznamo. Jaz bom še enkrat omenila Poročilo Odbora za pravne zadeve in človekove pravice Parlamentarne skupščine Sveta Evrope iz 9. septembra letos, ki kot največje kršiteljice oziroma najbolj problematične izpostavlja Italijo, Turčijo, Rusko federacijo, Ukrajino, Romunijo, Grčijo, Poljsko, Madžarsko in Bolgarijo. Torej lahko vprašanje obrnem nekoliko drugače. Če je po mnenju spoštovanega poslanca Slovenija tista najbolj problematična, kam bi potem on uvrstil prej naštete države? Toliko glede njegovih navedb.

Gospod Tanko me je vprašal oziroma zastavil vprašanje, lahko da je bilo retorično, pa vendarle, ali bo Vlada podala pritožbo na Evropsko sodišče za človekove pravice v zvezi s poročilom, ki je predmet razprave. Tukaj je moj odgovor negativen, ker Evropsko sodišče objavlja statistiko, to je bilo večkrat povedano. Statistika je jasna. Na poročilo nevladne organizacije RightsInfo oziroma njihovo analizo, ki je te podatke ciljno obdelala po neki lastni metodologiji, pa se Vlada ne bo odzivala, ker s tujo nevladno organizacijo ne bo na ta način polemizirala.

Zdaj pa še zaključek. Aha, saj je še nekaj časa. Mogoče še to. Nikakor ne drži, da Vlada tišči glavo v pesek. Kot že večkrat danes in še kdaj prej tudi, mi vselej rečemo, da napredek je, vendar ni še zadosten in ne na vseh področjih. Zato tukaj težko pristanem na to, da zanikamo oziroma da situacije ne vidimo ali ne želimo videti, takšne kot je. Ne strinjamo pa se s tem, da gori in da bi bilo treba gasiti, ampak menimo, da je stanje dovolj stabilno in da so trendi dovolj ugodni, da se lahko pretehtano, z dovolj premisleka in dovolj modrosti, tudi v konstruktivni razpravi z vami, odločamo, kaj je treba še storiti, katere prakse nadgraditi, kako ta graf napredka, kako to premico ali črto napredka postaviti še bolj navpično. Z namenom

napredka, tukaj imam v mislih tudi izvrševanje sodb Evropskega sodišča o človekovih pravicah in sploh boljšim spremljanjem prakse tega sodišča, nameravamo, kot sem tudi že omenila, na našem ministrstvu vzpostaviti poseben mehanizem, torej si to pristojnost nekako na novo dodajamo, če lahko tako rečem. In prav spremljanju sodb Evropskega sodišča za človekove pravice nameravamo v prihodnje nameniti še večjo težo, hkrati pa tudi podrobno spremljati izvrševanje le teh. Ko govorim o spremljanju, imam v mislih tudi detajlno analizo sodne prakse. Projekt Help sem že omenila, od katerega si tudi veliko obetamo in je povezan prav s področjem izobraževanja pravosodnih funkcionarjev in ostalih v tej državi, ki se s človekovimi pravicami srečajo in z njimi ukvarjajo.

Za zaključek naj še dodam, da intenzivno pripravljamo tudi spremembo Zakona o državnem pravobranilstvu, ker se zavedamo, da je verjetno v preteklosti nekaj problemov ali obsodb Republike Slovenije šlo mogoče tudi na račun ne najbolj učinkovito, vsebinsko ustrezno in organizacijsko organiziranega državnega pravobranilstva. Tudi odvetniki države, če jih lahko tako imenujem, lahko torej v prihodnje pričakujejo določene spremembe, vse z željo, kot sem rekla, da stanje kot je, ki je izboljšano, še nadgradimo in da so pospeški izboljšav v prihodnje še večji. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima predstavnica predlagatelja, gospa Eva Irgl.

EVA IRGL (PS SDS): Še enkrat hvala za besedo. Lepo pozdravljeni kolegice in kolegi!

Zdaj smo prišli do konca razprave o kršitvah človekovih pravic glede poročila, ki ga je izdalo Evropsko sodišče o človekovih pravicah, kjer je jasno povedalo, da je Slovenija na milijon prebivalcev največja kršiteljica človekovih pravic v pravosodju.

Če naredim en kratek prerez te razprave, zlasti koalicijskih poslancev, lahko rečem, da gre še vedno za ščitenje pravosodja za vsako ceno in pa za opravičevanje kršitev človekovih pravic, ki so bile povzročene slovenskim državljanom. Namesto da bi poslanci koalicije ščitili tiste posameznike, ki so jim bile kršene človekove pravice, raje ščitijo pravosodni sistem, ki je te kršitve povzročil.

Spoštovana državna sekretarka ni odgovorila skorajda na nobeno moje vprašanje, zlasti pa nisem dobila natančnega odgovora na večkrat zastavljeno vprašanje, kako je možno, da imamo v Sloveniji največ sodnikov na sto tisoč prebivalcev, na drugi strani pa najnižjo storilnost. Skratka, na to vprašanje še do danes nisem dobila nekega konkretnega odgovora, glede na to, da smo to vprašanje izpostavljali že večkrat tudi na drugih sejah oziroma Odbora na pravosodju.

Spoštovana gospa državna sekretarka, povedali ste tudi vmes med razpravo in tudi

ostali koalicijski poslanci so za vami vestno ponavljali, da

ne drži informacija oziroma da ne držijo podatki, ki jih je podalo Evropsko sodišče za človekove pravice, in sicer, da je Slovenija tolikokrat kršila človekove pravice. Pravite, da ti podatki ne držijo, čeprav so črno na belem zapisani v poročilu. Zdaj me zanima, ali je kdo od koalicije, ki je zadolžen za ta področja, oziroma kdo iz Ministrstva za pravosodje poslal kakšen ugovor na te ugotovitve na Evropsko sodišče za človekove pravice. Jaz upam, da bomo v doglednem času tudi ta odgovor dobili, se pravi, da se bo nekdo jasno zavzel za slovensko državo in povedal: Oprostite, ampak to ne drži, tukaj imamo podatke, ki jasno kažejo, da te zadeve, ki ste jih vi zapisali v poročilu v zvezi z ugotovitvami Evropskega sodišča za človekove pravice, preprosto ne držijo in so krivične zaradi tega, tega in tega. Ampak tega jaz osebno nisem doživela in to ni nihče tukaj pojasnil.

Danes smo ugotovili, kot že ničkolikokrat prej, da pravosodje pri nas žal ne funkcionira tako učinkovito, kot bi moralo, da ima precej anomalij znotraj samega sistema. Tudi zaradi tega so se v preteklosti izoblikovale razne civilnodružbene iniciative, ki opozarjajo na stanje v slovenskem pravosodju. Tisto, kar bi moralo početi Ministrstvo za pravosodje, so zdaj prevzele razne civilnodružbene iniciative. Na eni strani imamo recimo Društvo Evropska Slovenija, ki je sestavljeno iz eminentnih pravnikov, ki jih stanje v pravosodju resno skrbi. Na drugi strani imamo recimo Odbor 2014, ki je pomemben akter na področju varovanja človekovih pravic. In obe ti dve civilni organizaciji se strinjata, da je eden izmed glavnih vzrokov za moralno, socialno in gospodarsko krizo v Sloveniji prav pravosodje, ki žal ni doživelo lustracijske reforme. Več sem povedala že prej o tem. To pravosodje kot takšno predstavlja glavno oviro za vzpostavitev svobodne pravične in demokratične družbe.

Zato je treba tukaj povedati, da je javnost oziroma da so državljanke in državljani, ker že tako ali tako v več kot 70 % ne zaupajo v pravosodni sistem, podpisalo oziroma napisalo peticijo, v kateri zahtevajo naslednje stvari.

Prvič, javnost sodniškega dela, kar pomeni, da mora biti iz vseh javno objavljenih sodb – na primer na spletni strani sodišč – razvidno, katere sodnice oziroma sodniki so sodili v primeru kazenskih zadev in tudi katere tožilke in tožilci so sodelovali v postopkih. To moramo zagotoviti.

Drugič, preglednost sodniškega dela, to pomeni javnost glasovanja o senatih, o tem, kar je prej govoril gospod Zorčič. Jaz verjamem, da bo za takšno rešitev tudi glasoval, da se točno ve, kako je kdo glasoval v senatih, ker tukaj gre za preglednost oziroma za transparentnost.

Pregledno javno objavo sodnic in sodnikov ter tožilcev, ki so dokazano kršili temeljne človekove pravice in svoboščine, zato da ne bo sprenevedanja, da nihče ni nič vedel, takrat ko se nekoga imenuje na neko najvišjo funkcijo, kot

recimo gospoda Branka Maslešo za predsednika Vrhovnega sodišča ali pa dr. Zvonka Fišerja za generalnega državnega tožilca. Se pravi, če bomo že prej vzpostavili neke mehanizme, potem do takšnih imenovanj, spoštovani kolegice in kolegi, ne more več priti. In tudi prav bi bilo tako.

Naslednje, uvedbo postopkov ugotavljanja zlorab v pravosodju, da se natančno ugotovi, ko je prišlo do zlorab, tako kot se je zgodila politizacija in zloraba v primeru Patria.

Ključna zadeva, vzpostavitev sistema odgovornosti med funkcionarji v pravosodju. Že prej sem povedala – čeprav bi morali to določbo imeti že prej –, da imamo že od leta 2008 kazensko določbo, ki zagotavlja, da morajo sodnice in sodniki odgovarjati za nepravilnosti, ki jih storijo v postopkih, ampak do zdaj še nihče ni za to odgovarjal. Zakaj sploh sprejemamo takšne stvari, če ni nobenega efekta? Žrtvam pravosodja morajo ne le države, ampak tudi sodnice in sodniki ter tožilke in tožilci, ki so jim s sodnimi zmotami in zlorabo pravosodja povzročili krivico, osebno zagotoviti materialno in moralno zadoščenje. Naj recimo spomnim na en zelo pomemben primer, ki se je zgodil, in sicer primer Roberta Fojkarja in njegove več let trajajoče sage. Nedvomno smo v tem primeru padli na izpitu iz varovanja ali pa predvsem spoštovanja človeškega dostojanstva. Približno 15 let je tukaj trajala ta saga in to ni osamljen primer spornega ravnanja državne tožilke, ki je v njegovem primeru z vlaganjem obtožb in pritožb zoper oprostilne sodbe ravnala nestrokovno, nesmotrno in celo nezakonito. Ampak to nisem ugotovila jaz in to ni ugotovila Slovenska demokratska stranka, ampak je tako v oprostilni sodbi zapisal in opozoril okrožni sodnik. Ampak kaj se je zgodilo s takšno tožilko ali tožilcem? Nič. Je odgovarjal za napake v postopkih? Odgovornost je ključnega pomena in kjer nihče za nič ne odgovarja, pač ne moremo pričakovati izboljšanja niti transparentnosti, niti učinkovitosti, hkrati pa tudi nepoštenega sojenja. Dejstvo je, da pri nas ključni elementi v času tranzicije niso bili narejeni. Ni bila narejena lustracija in danes manko te lustracije plačujemo prav na vseh nivojih, ne samo na nivoju pravosodja, ampak na vseh družbenih nivojih. Vendar pa bi moral biti skupen cilj vseh nas, da Slovenija končno dejansko postane pravna, socialna in s tem pravična država.

Ampak če želi postati pravična država, država, ki bo dejansko spoštovala človekove pravice, ki ne bo pred Evropskim sodiščem za človekove pravice pristala na prvem mestu po kršenju človekovih pravic med vsemi evropskimi državami, potem moramo najprej vzpostaviti pravično pravosodje. Kaj pa pomeni pravično pravosodje? To pomeni, da smo vsi pred zakonom enaki, ne glede na naš status, na neko politično pripadnost, na spol ali kakšno drugo okoliščino. Pravično pravosodje in s tem, če lahko rečem, pravična država, pomeni tudi to, da

bodo recimo morali enkrat za svoje zločine, ki so bili storjeni po drugi svetovni vojni odgovarjati tisti, ki so jih zakrivali, pa četudi posthumno. To je pravično pravosodje. Do zdaj pred sodiščem ni bil procesiran niti en takšen postopek, kljub dokazom, o tem smo v tem državnem zboru že večkrat govorili. Prav tako recimo, če želimo govoriti o pravičnem pravosodju, žal še ni bil sprossen noben postopek v zvezi z umori nekdanje Službe državne varnosti. Ne čudi me, zakaj ne, saj tudi v tem državnem zboru sedijo posamezniki, ki so bili del te organizacije, ki je takrat grobo kršila človekove pravice in je še danes zelo dobro razvejana po različnih segmentih naše družbe. Seveda je potem to problem. Kako bodo tisti potem glasovali za takšne predloge, ki bi dejansko vzpostavili nek pravičen sistem v državi? Ne morejo glasovati. Ne morejo. Razen če priznajo in rečejo: Res je, ravnali smo napak, takšen je bil sistem, ampak zdaj bomo delovali drugače. Pa ne delujejo drugače, enako delujejo, samo bolj skrito oziroma se je že od takrat na vseh nivojih delalo skrito pa se tako tudi nadaljuje. Ampak avstrijsko tožilstvo pa recimo dela na tem področju. Dela na tem področju in stvari se zelo odvijajo. Po informacijah je zaradi tega precej malo spanca pri nekaterih. Malo spanca. Ampak naša sodišča in naše tožilstvo nič ne naredijo v teh primerih.

Če želimo neko pravično pravosodje pred sodiščem, bodo morali biti seveda na temelju dokazov obsojeni vsi tisti, ki so recimo odgovorni za krajo našega skupnega premoženja in prav bi bilo, da bi potem to tudi vrnili vsem nam. Ampak še vedno nič. Tudi na področju bančne luknje še vedno nič.

Skratka, znašli smo se v situaciji, ko bi morali vsaj mi v Državnem zboru skupaj pogledati na te anomalije znotraj pravosodnega sistema, Ministrstvo za pravosodje pa bi končno moralo resno pristopiti k rešitvam tega vprašanja. Ne na način, da dobivamo neke kozmetične popravke pravosodne zakonodaje, o celoviti reformi pravosodja pa ne duha ne sluha.

Državni zbor je torej opravil razpravo v zvezi s stanjem na področju zagotavljanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin v sodnih postopkih in mi smo želeli, da bi se danes glasovalo o tem, da Državni zbor ugotavlja, da stanje ni zadovoljivo, in to zaradi vseh kazalcev, ki smo jih prej pojasnili. Iz pregleda dela Evropskega sodišča za človekove pravice v letih 1959–2014 za Republiko Slovenijo namreč izhaja, naj še zadnjič ponovim, da je Slovenija s 148 primeri ugotovljenih kršitev človekovih pravic na milijon prebivalcev prva med evropskimi državami in teh podatkov se ne da skriti. Še enkrat pa sprašujem, ali bo ministrstvo vendarle napisalo kakšen dopis na Evropsko sodišče za človekove pravice, ker pravi, da ti podatki ne držijo? Najlepša hvala.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Vsi prijavljeni razpravljavci, ki ste to želeli, ste dobili besedo.

Ker čas, določen za razpravo še ni potekel, sprašujem, ali želi na podlagi prvega odstavka, 71. člena Poslovnika zbora še kdo razpravljati? Če želite razpravljati tudi predstavnici predlagatelja predloga priporočila gospa Eva Irgl in predstavnica Vlade, prosim, da se prijavita z dvigom roke. (Ne.) Pred prijavo vas želim opozoriti, da na zaslonu zaradi prenove konferenčno glasovalnega sistema ne bodo vidna imena prijavljenih k razpravi, zato bomo iz dežurne sobe v nekaj trenutnih prešli seznam prijavljenih razpravljavcev, ki ga bo sistem, tako kot do sedaj, pripravil po naključnem vrstnem redu. Prosim za prijavo.

K razpravi so se prijavili dr. Jasna Murgel, gospod Primož Hainz in dr. Vinko Gorenak. Vsak razpravljavec ima na voljo 5 minut.

Besedo ima dr. Jasna Murgel.

DR. JASNA MURGEL (PS SMC): Hvala lepa za besedo.

Glede na to, da je kolegica Eva Irgl v imenu predlagatelja povedala, da Vlada in poslanci koalicije, če sem prav razumela, trdimo, da so podatki Evropskega sodišča za človekove pravice napačni, moram povedati, da tega nismo trdili. Tega nismo trdili ne mi ne Vlada. Smo pa trdili, da je interpretacija, ki jo daje predlagatelj, napačna. To smo trdili. Ne bi si drznili govoriti, da so podatki, ki jih navaja v letnem poročilu Evropsko sodišče za človekove pravice, napačni. Je pa vprašanje, kako se jih razlaga, kako jih interpretiramo in temu smo vsi skupaj nasprotovali. Ne moremo namreč drugega kot nasprotovati razlagi, ki je zastavljena z enim drugim namenom, niti ne s tem namenom, da bi se razlagale kršitve v našem notranjem pravnem sistemu, in tudi ne želimo polemizirati – tukaj se strinjam s predstavnico Vlade – z neko nevaldno organizacijo. Ne moremo torej pristati na razlago, da poročilo Evropskega sodišča za človekove pravice pomeni to, da je Slovenija izpostavljena v tem poročilu kot kršiteljica človekovih pravic, ker tega iz tega poročila ni mogoče razbrati. Še nekaj, odbor ministrov Sveta Evrope nadzoruje izvrševanje človekovih pravic v vseh članicah Evropskega sodišča za človekove pravice, zato bi nas tudi že opozoril, če bi mi bili takšna strašna kršiteljica. Da ugotovitev, da smo kršitelji človekovih pravic, ne izhaja iz poročila Evropskega sodišča za človekove pravice do leta 2014 sta, kot smo že povedali, ugotovila tudi Varuhinja človekovih pravic in tudi sodnik, ki na tem sodišču še dela. Gre torej za interpretacijo, ki ni sprejemljiva in nikakor ne za to, da bi nasprotovali podatkom, ki jih je navedlo Evropsko sodišče za človekove pravice v svojem poročilu do leta 2014. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Primož Hainz.

PRIMOŽ HAINZ (PS DeSUS): Hvala lepa, gospod predsednik. Lep pozdrav vsem skupaj še enkrat!

Jaz seveda ne mislim, da je naše sodstvo tako, kot bi lahko bilo. Ko človek odpre časopis, seveda je vendar presenečen. Nekateri v naši družbi so kljub vsemu tudi sodno skoraj nedotakljivi. Šefi strank so nedotakljivi, osvoboditelji so nedotakljivi in seveda so nedotakljivi nesramno bogati. S tem, da moram reči, da v tem smislu smo pa res kontinuiteta. Tudi v socializmu je tako bilo, da šef stranke ni bil oziroma skoraj ni mogel biti obsojen. Tudi osvoboditelji seveda. Jaz se spomnim teh razprav, ves čas smo imeli težave s prvoborci. Dodali smo pa zdaj v kapitalizmu še seveda nesramno bogate. To gotovo ljudem ne daje najboljšega občutka, da je sodstvo tako, kot bi lahko bilo. Tukaj so potem sredstva, ki so pa zelo enostavna. Eden zbolji, potem stvar zastara, ker se pač ne dvigajo pošte, potem gre nekdo v osebni stečaj, medtem ko je vse premoženje prodal oziroma prepisal na svoje otroke ali družino. Vse to pri ljudeh gotovo ne zbuja velikega navdušenja pri oceni, kakšno je sodstvo.

Sam sem seveda prepričan, da tukaj ne gre toliko za ljudi, ki v sodstvu delajo – ne rečem, da so ljudje idealni –, ampak da gre v glavnem za sistem. Mislim, da bi bilo dobro, da bi ta reforma pravosodja počasi vendarle do neke mere prišla, delno se že dogaja, če zdaj ni v paketu, bo pač počasi. Tukaj sem na nek način tudi optimist. Ker pa mislim, da v osnovi niso problem ljudje, ki v sodstvu delajo, ampak obratno, saj poznam nekatere perfektne sodnike – tri mandate sem bil tudi porotnik, zato nekatere zelo od blizu poznam in vem, kako se znajo pripraviti, nekateri seveda tudi ne –, sem proti lustraciji. Lustracija je čisto navadna revolucija, če poenostavimo to izrazoslovje. Sam sem mogoče že prestar za revolucijo in tudi vem, da lahko revolucije poleg dobrih prinašajo udi izjemno slabe stranske ali druge učinke. Zato se mi zdi in pristajam na to, da je reforma pravosodja pomembna zadeva. Evolucijsko, ni pa treba, da revolucijsko.

Mislim pa, da je v pravosodju nekaj problemov, na katere pa moram sam opozoriti, na tisto, kar danes mogoče ni bilo dovolj omenjeno. Mislim, da je nagrajevanje dobrih sodnikov in seveda s tem kaznovanje slabih sodnikov gotovo ena prvih zadev, ampak to je problem javne uprave, to je problem sindikatov, ki živijo od uravnilovke, in v nobenem poklicu ne moremo narediti ali ustvariti neke razlike med tistimi, ki delajo dobro in tistimi, ki delajo slabo. To je seveda tisto, kar ni dobro, poudarjam, tudi v sodstvu. Zagotovo bi se dalo več narediti na javnosti dela, kar je sicer bilo omenjeno, gospa Irgl je omenila. Že desetletja nazaj smo se pogovarjali o tem, da so bili včasih porotniki tudi laiki, sedaj so samo pravniki, in se je krog ves čas zoževal na pravnike, na koncu na sodnike in se je na nek način zapiral in s tem je padala tudi javnost dela.

Mislim, da tudi ni dobro, da ko gre neka sodba na višjo instanco, višja instanca ne odloči, ampak vrne nazaj. To strahovito podaljšuje zadevo in tudi ne daje pravega rezultata. Copy-paste višjega sodišča je nekaj, kar ni dobro. Mislim, da bi naslednja višja instanca lahko odločila – kaj ji zakon omogoča, je druga stvar – in mislim, da bi se stvari poenostavile, skrajšale in tudi dale določene rezultate. Toliko mogoče. Zahvaljujem se za pozornost.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima dr. Vinko Gorenak.

DR. VINKO GORENAK (PS SDS): Hvala lepa. Malo sreče pa imam, da sem za vama, ali ne? Pri dr. Šturmu naj bi bila napačna metodologija, vendar ves svet desetih doktorjev znanosti SMC ni povedal, kaj je bilo napačnega v metodologiji. Zdaj je pa baje napačna interpretacija. Saj nimate kaj interpretirati. 148 kršitev človekovih pravic na milijon prebivalcev je največ, razen San Marina, ki ima malo več, ampak ima za krajevno skupnost ljudi. Kaj imamo tu za interpretirati? Povejte mi, kaj. To je, oprostite, že tretjič bom danes rekel, lapanje. Enkrat je metodologija, vendar ne poveste kaj, enkrat je pa interpretacija. Nimamo kaj. 148 je 148, ena, štiri, osem kršitev človekovih pravic na milijon prebivalcev. Za interpretacijo lahko vi naredite še en doktorat, ampak 148 bo 148. To je dejstvo. Ne da se narediti drugače. Nihče ni rekel, da je Slovenija izpostavljena v poročilu. To ste vi rekli. Tega jaz nisem nikoli rekel, niti nisem gospe Irgl slišal, nič. Vi ste rekli tako. Mi smo samo rekli, da je v poročilu številka 148, kar je največ med resnimi državami, če žepne odštejete.

Gospod Hainz, saj jaz z vami nimam težav, kadar nastopate, ker pač nastopate strankarsko. Kadar vodite, je problem, ker vodite strankarsko. Ampak zdaj pravite, da so šefi strank, osamosvojitelji in bogati nedotakljivi, da je to enako kot v tistem sistemu. Slovensko pravosodje mora obsoditi vsakogar, ne glede na to, kako se je pisal, tudi Janeza Janšo, Bavčarja ali kogarkoli drugega, na osnovi materialnih dokazov, ki dokazujejo, da je storil neko kaznivo dejanje. To je vse, kar je. Če pa v desetih letih tega niso bili sposobni na neznanem kraju dokazati na neznan dan na neznan način in tiste zgodbe, potem pač pade zgodba. To ni osamosvojitelj, to ni Janša, to ni nič, ampak je to eden od v postopku. Sodišča morajo biti spodobna obsoditi. Tožilci pa morajo biti sposobni dokazati, vendar naši tožilci niso sposobni. Saj smo imeli gospoda Kozino skoraj že za boga, zdaj mu je pa vse padlo. Koga pa še ima v zaporu? Nikogar več. Šrota, vse ostalo je že zunaj. Ampak kaj to pomeni? To pomeni, da tožilstvo ni dokazalo. To je problem. Nima smisla, da govorite o vročanjih in takih zgodbah. To je lari fari. Pri vseh zaposlenih na sodiščih in sodnih vročiteljih, ki jih plačujete, bodo pa ja

naši vsakega v tej državi in mu vročili. To verjetno ne bo težava. Težava je verjetno kje drugje.

Jaz se strinjam z vami, da je treba narediti reformo v pravosodju, ampak ne lustracije. Kdo govori o lustraciji? O lustraciji ne govori nihče. Ne, ne, ne, ne govori. Dajte mi en magnetogram in mi še enkrat najдите kakšen magnetogram, ko sem jaz rekel, da je treba vzeti kakšen trajni mandat. Tega nisem nikoli rekel in tega tudi nismo nikoli rekli. Nobena lustracija, samo spoštovanje 8. člena Zakona o sodiščih, to pa je treba narediti. 8. člena Zakona o sodiščih, to je tisti pri podeljevanju trajnega mandata leta 1994, niste spoštovali, ampak se ga mora spoštovati. Reformo je pa res treba narediti, ampak tisto pravo. Ne tako, kot pravi gospod Zorčič, ko je rekel, češ da ne vemo, kako je konkreten sodnik glasoval. Se strinjam, ampak treba je narediti tako situacijo, da bodo imeli vsi sodniki, ki sodijo v imenu ljudstva, ime, priimek in obraz. Pa naj se podpišejo spodaj, da bodo ljudje videli, kako je kdo sodil.

Absolutno pa soglašam z vami, ko ste rekli, da naj višja instanca odloča. To smo mi naredili že leta 2006. Potem pa je prišel najpametnejši in najlepši minister, ki se je pisal Zalar, in je seveda dal zadevo nazaj. To je problem. Mi smo pa to že naredili. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: S tem zaključujem splošno razpravo o predlogu priporočila. / oglašanje iz dvorane/ Na tej točki žal ni replike.

V skladu z razlago Komisije za poslovnik z dne 9. 12. 2009 Državni zbor ugotavlja, da je postopek obravnave predloga priporočila končna. S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Prehajamo na **2. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA DRUGO OBRAVNAVO PREDLOGA ZAKONA O OMEJEVANJU IN PREPOVEDI PRIDELAVE GENSKO SPREMENJENIH RASTLIN V OKVIRU REDNEGA POSTOPKA.**

Predlog zakona je v obravnavo zboru predložila Vlada. Za dopolnilno obrazložitev predloga zakona dajem besedo predstavnici Vlade mag. Tanji Strniša, državni sekretarki na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

MAG. TANJA STRNIŠA: Spoštovani predsednik, spoštovani poslanke in poslanci Državnega zbora!

Pred vami je Predlog zakona o omejevanju ali prepovedi pridelave gensko spremenjenih rastlin. V Evropski uniji je področje gensko spremenjenih organizmov zelo občutljivo, saj pridelava in promet z njimi odpirata številna vprašanja, zato večina držav članic, vključno s Slovenijo, ne podpira odobritve novih gensko spremenjenih organizmov za gojenje ali za dajanje na trg, prav tako pa ne

podpira gojenja gensko spremenjenih rastlin na svojem ozemlju.

Po več letih iskanja kompromisnih rešitev je bila 12. marca letošnjega leta sprejeta direktiva Evropskega parlamenta in sveta, ki daje državam članicam možnost, da na svojem ozemlju ali delu ozemlja omejijo ali prepovedo gojenje gensko spremenjenih rastlin. Direktiva velja od 2. aprila letošnjega leta. Slovenija si je že z Resolucijo o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 – Zagotovimo.si hrano za jutri, ki jo je Državni zbor sprejel na svoji seji 29. marca 2011, zastavila jasen cilj, in sicer prepoved gojenja gensko spremenjenih rastlin. Slovenija se je odločila za razvoj trajnostnega modela kmetijstva, ki ponuja pridelke z visoko kakovostjo in visoko dodano vrednostjo ter temelji na ohranjeni naravi in ohranjeni biodiverziteti.

Zato smo na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano nemudoma pristopili k pripravi zakonodaje na tem področju, da bi implementirali to direktivo. Zakonske rešitve so se oblikovale v okviru delovne skupine, ki je bila sestavljena ne samo iz predstavnikov različnih ministrstev, pač pa tudi iz predstavnikov zainteresirane javnosti in strokovnih institucij. V široki javni razpravi o osnutku zakona je prispelo 106 odzivov, od katerih je 97 odzivov izrazilo podporo predlog zakona. Po medresorskem usklajevanju je Vlada zakon sprejela 24. junija 2015. Naj pojasnim, zakaj je hitro sprejetje zakona nujno. Direktiva namreč uvaja možnost, da lahko države članice v 6-mesečnem prehodnem obdobju, ki se zaključi 3. oktobra 2015, zahtevajo geografsko izključitev za pridelavo gensko spremenjenih rastlin, ki že imajo dovoljenje Evropske unije ali so v postopku odobritve. V tem trenutku je 8 takih gensko spremenjenih rastlin. Zato je danes pred vami ta zakon, da bi Slovenija lahko pravočasno izkoristila to možnost.

Za vse gensko spremenjene rastline, ki bodo kasneje v postopku odobritve za gojenje, predlog zakona predvideva, da lahko Vlada na podlagi mnenja posebne strokovne komisije za presojo razlogov za omejitve ali prepoved pridelave teh rastlin sprejme naslednje ukrepe: zahteva geografsko izločitev iz dovoljenja za dajanje na trg ali, če te zahteve prijavitelj ne upošteva, prepoved pridelave gensko spremenjene rastline na celotnem ozemlju. Zakon omogoča omejitve ali prepoved, kadar to gojenje ne bi bilo v skladu s cilji in ukrepi kmetijske politike, okoljske politike ali politike prostorskega načrtovanja; če bi povzročilo dodatne ovire ali bremena pri izvajanju teh politik; če bi povzročilo negativne socialno-ekonomske učinke v kmetijstvu, gospodarstvu ali lokalni samoupravi; če se ugotovi, da ni mogoče izvajati učinkovitih ukrepov za preprečevanje nenamerne prisotnosti gensko spremenjenih organizmov v drugih pridelkih in, kar je še posebej ključno, če bi bilo pridelovalcem

onemogočena svobodna izbira o tem, ali gojijo gensko spremenjene organizme ali rastline, ki niso gensko spremenjene, oziroma bi imeli s tem, ko bi poskušali svojo izbiro uveljaviti, nesorazmerne stroške.

Spoštovani poslanke in poslanci! Odnos do GSO ne določa samo trenutne kmetijske in okoljske politike, pač pa imajo naša ravnanja in odločitve v zvezi s tem tudi dolgoročne posledice in določajo, kakšno kmetijstvo, kakovost hrane ter naravo in biodiverzitetu bomo imeli v prihodnosti. Zato upam, da boste zakon podprli. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Predlog zakona je obravnaval Odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano kot matično delovno telo. Za predstavitev poročila odbora dajem besedo predsednici gospe Ivi Dimic.

IVA DIMIC (PS NSi): Spoštovani predsednik, državna sekretarka, kolegice in kolegi!

Odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je Predlog zakona o omejevanju ali prepovedi pridelave gensko spremenjenih rastlin obravnaval na 10. seji 2. septembra 2015.

K predlogu zakona so amandmaje, v katerih je povzeta večina pripomb Zakonodajno-pravne službe, vložile koalicijske poslanske skupine in jih je odbor tudi sprejel.

Odbor se je seznanil tudi z mnenjem Komisije Državnega sveta, ki je predlog zakona podprla.

V skladu s 145. členom Poslovnika Državnega zbora je bil predlog zakona poslan v mnenje lokalnim skupnostim. Do izteka predpisanega roka je bilo Državnemu zboru posredovano mnenje Skupnosti občin Slovenije, ki predlog zakona podpira.

V razpravi je direktor Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije poudaril, da zbornica predlog zakona podpira, opozarja pa, da ima uporaba GSO velik vpliv na kmetijsko pridelavo tako z okoljskega kot ekonomskega vidika. Ključno načelo pri tem je pravica do odločitve, in to tistega, ki kmetuje na ekološki način, in tistega, ki kmetuje na način najnovejših znanstvenih dosežkov. Zato so potrebna neka skupna pravila.

V široki razpravi so člani odbora iz vseh poslanskih skupin predlagane rešitve predloga zakona podprli, saj pomeni korak naprej k zastavljenemu cilju o prepovedi gojenja GSO, ki je opredeljen v Resoluciji o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 – Zagotovimo.si hrano za jutri.

V okviru razprave o določbi 1. člena predloga Zakona so člani odbora predstavili predvsem svoj odnos do GSO in mnenje glede vpliva uporabe GSO na kmetijsko pridelavo tako z okoljskega kot z ekonomskega vidika. Ob tem so izrazili prepričanje, da je prihodnost slovenskega kmetijstva v integriranem, predvsem pa ekološkem kmetijstvu, ki zagotavlja proizvode z visoko dodano vrednostjo. To je še toliko bolj pomembno s stališča, da je v Sloveniji

več kot 50 % ozemlja pod različnimi režimi varovanja.

V nadaljevanju je opozorjeno, da kljub temu, da je na ozemlju celotne Evropske unije dovoljeno gojiti le eno gensko spremenjeno rastlino, Evropska unija dovoljuje uvoz več kot petdeset različnih vrst gensko spremenjenih rastlin, ki se uporabljajo večinoma kot krma za žival. To je sporno, ker morajo evropski kmetje, ki pridelujejo krmne rastline, tekmovati s ceneno gensko spremenjeno krmo iz uvoza, in tudi, ker v Evropi ni pravilnika o označevanju izdelkov iz živil, ki so bile krmljene z gensko spremenjenimi rastlinami, tako da potrošniki ne vedo, kakšno meso dejansko kupujejo. Zato bi bilo, če že prepovedujemo pridelavo gensko spremenjenih rastlin v Sloveniji, smiselno prepovedati tudi uvoz rastlin za krmo živali.

Poleg tega so gensko spremenjene rastline, ki se gojijo za prehrano ljudi in živali patentno zaščitene, kar pomeni, da morajo kmetje vsako leto na novo kupovati semena od korporacij, ki si lastijo patentne pravice. S tem se ustvarja položaj, ko peščica podjetij z agresivno uporabo različnih oblik zaščite intelektualne lastnine vse bolj nadzoruje semena in na ta način spravlja kmete v čedalje bolj podrejen položaj. Še posebej je izpostavljeno, da je ureditev področja gensko spremenjenih rastlin v tesni povezavi s sprejetjem pristoje trgovskega sporazuma med Evropsko unijo in ZDA, tako imenovanim TTIP, ki je grožnja slovenskemu kmetijstvu. Zato je nujno, če želimo povečati samooskrbo, na ta način zmanjšati odvisnost od uvoza hrane, da zavarujemo in pospešimo tako lokalno pridelavo hrane kot njeno promocijo in trčenje. Obstaja tudi bojazen, da bodo ameriški standardi na področju prehrane, ki so bistveno nižji kot v Evropski uniji, sčasoma prodrli tudi k nam, to pa bo močno vplivalo na nižjo kakovost hrane.

V zaključku razprave je poudarjeno, da so grožnje velike, zato morajo vsi deležniki na področju pridelave, vključno z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, zagotoviti pogoje za ohranitev slovenskega kmetijstva in povečanje samooskrbe.

Po končani razpravi je odbor, kot že rečeno, sprejel amandmaje koalicijskih poslanskih skupin, v skladu s 128. členom Poslovnika Državnega zbora pa je glasoval še o vseh členih predloga zakona in jih sprejel. Glede na sprejete amandmaje je na podlagi prvega odstavka 133. člena Poslovnika Državnega zbora pripravljeno besedilo dopolnjenega predloga zakona, v katerem so vključeni sprejeti amandmaji. Dopolnjen predlog zakona je sestavni del poročila odbora.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Sledi predstavitev stališč poslanskih skupin.

Besedo ima Poslanska skupina Demokratične stranke upokoencev Slovenije, zanj gospod Benedikt Kopmajer.

BENEDIKT KOPMAJER (PS DeSUS): Spoštovani gospod predsednik, spoštovana gospa državna sekretarka, kolegice in kolegi!

Stališče Poslanske skupine Desus glede predloga Zakona o omejevanju in prepovedi predelave gensko spremenjenih rastlin je naslednje: Poslanska skupina Desus bo podprla Predlog zakona o omejevanju ali prepovedi predelave gensko spremenjenih rastlin, saj z njegovim sprejetjem omogočamo pravno podlago za sprejetje ukrepov za omejitev ali prepoved pridelave takšnih rastlin na celotnem ozemlju Slovenije ali le delu ozemlja. Predlog obenem predstavlja implementacijo direktive Evropske unije, ki ureja možnost držav članic, da omejijo in prepovejo gojenje gensko spremenjenih organizmov na svojem ozemlju.

Kot že rečeno, predlog zakona predvideva, da se v Sloveniji lahko omeji ali prepove pridelava določene gensko spremenjene rastline, če bi bila njihova pridelava v nasprotju s sprejetimi cilji in ukrepi kmetijske in okoljske politike oziroma politike prostorskega načrtovanja ali če bi imela pridelava takšnih rastlin negativne socialno-ekonomske učinke na kmetijstvo, gozdarstvo ali lokalno samoupravo. V Poslanski skupini Desus menimo, da je ena od dobrih plasti zakona ta, da ne prinaša generalne prepovedi pridelave takšnih rastlin, četudi se bodo prepovedi pridelave gensko spremenjenih rastlin sprejemale za območje cele države. Kot dobro ocenjujemo predvsem dejstvo, da z omejevanjem pridelave gensko spremenjenih rastlin v kmetijstvu preprečujemo možnost absolutnega monopola nad semeni s strani peščice velikih multinacionalk, ki že zdaj obvladujejo pretežen del svetovnega trga s semeni, posejanih z gensko spremenjenimi rastlinami v Evropski uniji pa približno 100 tisoč hektarjev.

Poslanke in poslanci poslanske skupine bomo predlog zakona podprli. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Socialnih demokratov, zanj gospod Janko Veber.

JANKO VEBER (PS SD): Hvala za besedo in lep pozdrav vsem tudi v imenu Poslanske skupine Socialnih demokratov!

V poslanski skupini bomo podprli Predlog zakona o omejevanju in prepovedi pridelave gensko spremenjenih rastlin, s katerim se določajo ukrepi za omejevanje in prepoved predelave gensko spremenjenih rastlin v Sloveniji. Ob tem je pomembno, da sledimo že sprejetim odločitvam, s tem bo namreč izpolnjen tudi pomemben cilj o prepovedi gojenja gensko spremenjenih organizmov, ki smo ga opredelili že v Resoluciji o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020. Pri tem je pomembno, da upoštevamo varnost ljudi, varovanje okolja in tudi voljo velike večine prebivalcev v Sloveniji, ki terjajo, da ob vedno močnejših kapitalističnih pritiskih multinacionalk, kot

je recimo Monsanto, ter tudi ob nenazadnje negotovem končnem rezultatu trgovinskega sporazuma med Evropsko unijo in Združenimi državami, damo v Sloveniji zelo jasno sporočilo, da pri nas ne želimo pridelovati gensko spremenjenih organizmov v naravnem okolju.

Naše naravno okolje je takšno, ki je zagotovo avtentično za Slovenijo in ga ni mogoče primerjati z drugimi državami, kajti dejstvo je, da je v Sloveniji podeželje izjemno poseljeno. Dejstvo je, da imamo tudi izrazito razdrobljeno strukturo kmetijskih površin, kar onemogoča, da bi imeli učinkovite varovalne pasove, kamor gensko spremenjeni organizmi ne bi posegli. Dejstvo je tudi, da smo, ko smo vstopali v okvir Evropske unije, približno eno tretjino celotne površine države opredelili kot okoljsko varovano območje v režimu Nature 2000, torej bi bilo tudi nekako kontradiktorno, če bi danes ravnali drugače, kot smo leta 2004.

Treba je tudi poudariti, da v teh prizadevanjih Slovenija nikakor ni osamljena, in dejstvo je, da tudi vse več drugih evropskih držav ravna podobno kot upam, da bomo ravnali danes tudi v našem Državnem zboru, zato je seveda zelo pomembno, da se zavedamo tudi vseh postopkov, ki bodo sledili po sprejemu te odločitve danes v Državnem zboru, kajti dejstvo je, da je Evropska agencija za varnost hrane že odobrila 59 različnih sort rastlin za uvoz v Evropsko unijo. Torej je možno, da se mnogo gensko spremenjenih rastlin vendarle pripelje in znajde tudi v Sloveniji, zato ni nepomembno, da vendarle poskušamo prisluhniti tudi znanosti, tisti, ki skrbi za zdravje ljudi. Ena od teh je zagotovo tudi Martina Bavec iz mariborske Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede, ki pravi: "Vse te sorte, tudi koruza Monsanto 810, ki je dovoljena v Evropi, so odporne na herbicide, zlasti na aktivno snov glifosat. Po številnih epidemioloških študijah pa lahko že nizki odmerki glifosata predstavljajo veliko zdravstveno tveganje, med drugim delujejo kot hormonski motilci, dokazali so rakotvornost, ogrozi lahko tudi zarodek." Zdravje ljudi je torej ključno za nadaljnji uspešen razvoj Slovenije in če bomo v temu pogledu postali odvisni od multinacionalk, bodo zagotovo narekovali, koliko med nami bo lahko zdravih, koliko pa pač ne. In to je nekaj, kar je zagotovo pravzaprav zastrašujoče spoznanje.

Zato v poslanski skupini menimo, da bo ključno v nadaljevanju ozaveščanje ljudi, potrošnikov, da je varneje kupovati lokalno predelano hrano, v kateri ni gensko spremenjenih organizmov. Hkrati pa je seveda treba domačim pridelovalcem hrane omogočiti, da bodo konkurenčni na trgu in da bodo lahko tudi v svoji perspektivi proizvajali neoporečno hrano in s tem tudi zagotavljali dolgoročno zdravo prehranjevanje in seveda tudi potem boljše počutje ljudi v Sloveniji.

Ena od teh nalog, da se to uvede tudi na širšem področju Evropske unije, je zagotovo tudi naloga

našega Ministrstva za kmetijstvo, da to poskuša udejanjiti tudi znotraj Evropske unije. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Združena levica, zanjo Miha Kordiš.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Hvala za besedo.

Zakon o omejevanju ali prepovedi gensko spremenjenih rastlin v slovenski pravni red prenaša določbe evropske direktive, ki državam omogoča prepoved ali omejitev pridelave gensko spremenjenih rastlin na celotnem ozemlju ali delu ozemlja. Predlog zakona določba vrsto ukrepov, ki jih lahko Slovenija sprejme za omejitev ali prepoved pridelave gensko spremenjenih rastlin, pogoje in postopke za njihovo sprejetje in odpravo, pristojni organ, način sporočanja Evropski komisiji in državam članicam o sprejetih odločitvah v zvezi z omejitvijo ali prepovedjo pridelave gensko spremenjenih rastlin, imenovanje komisije za presojo razlogov za omejitev ali prepoved pridelave gensko spremenjenih rastlin ter njene naloge in pristojnosti.

Čedalje večji delež rastlin, ki se uporabljajo v kmetijski industriji, je danes patentno zaščiten s strani multinacionalnih korporacij. Ta problem je še zaostren v primeru gensko spremenjenih rastlin, ki so trenutno na voljo na trgu in se gojijo za prehrano ljudi in ali živali. Problem monopoliziranja semenskega trga ter manjšanja samooskrbe in raznovrstnosti kultur, ki izhajajo iz patentnega sistema, ni treba posebej izpostavljati. Za večino patentno zaščitenih izdelkov morajo kmetje vsako leto na novo kupovati seme od korporacij. S tem se ustvarja nadzor nad reproduktivnim materialom in spravlja kmete v podrejen položaj v odnosu do dobaviteljev semen. Korporacije grede lahko velikokrat tako daleč, da tožijo kmete, ki si seme za naslednjo setev pridelajo sami. Vse to postavlja kmete v popolno odvisnost, najsi jim je to všeč ali ne. V nasprotju s tem pa se socialisti zavzemamo za prosto izmenjavo razmnoževalnega materiala in neomejeno pravico do izboljševanja kmetijskih sort in pasem v skupno dobro.

V Poslanski skupini Združene levice zagovarjamo trajnostno kmetijstvo. Kmetovanje pod privatno, tržno, profitno taktirko pa ogroža ravnotežen razvoj kmetijstva v ekonomskem, socialnem in okoljskem smislu ter je nezdružljivo z integriranim in ekološkim kmetijstvom, zato bomo v Poslanski skupini Združene levice prenos direktive podprli. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Nove Slovenije - krščanskih demokratov, zanjo gospod Jožef Horvat.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Hvala za besedo, gospod predsednik. Spoštovane kolegice,

spoštovani kolegi, spoštovana gospa državna sekretarka!

Zelena genska tehnologija je novo razvojno poglavje in nas postavlja pred nove in velike izzive. Zato morajo biti po mnenju krščanskih demokratov pred vsako odločitvijo o uvedbi gensko spremenjenih organizmov vse posledice skrbno pretehtane. Pri uvedbi gensko spremenjenih organizmov je treba natančno oceniti vsa tveganja za biotsko raznovrstnost in vse negativne vplive na človeško prehrano.

Slovenija je z dokaj naravno ekstenzivno pridelavo hrane v prednosti in jo je po našem mnenju treba izkoristiti. Naša država je že v strategiji razvoja slovenskega kmetijstva iz leta 1993 kot ključni cilj opredelila, da bo v danih razmerah svoje prednosti izkoristila zlasti v okolju prijaznih oblikah kmetovanja. To je lahko velika spodbuda in potencial za razvoj slovenskega kmetijstva, ki lahko svojo tržno nišo najde ravno v ponudbi ekološko pridelane hrane. Krščanski demokrati pa v zvezi s tem opozarjamo tudi na vprašanje doseganja višje stopnje samooskrbe, ki je trenutno zaskrbljujoče nizka.

Podpiramo take spremembe evropske in nacionalne zakonodaje, ki bodo natančneje določale pogoje za uporabo gensko spremenjenih organizmov in zagotavljale temeljito obveščanje potrošnikov. Živila, ki vsebujejo gensko spremenjene organizme, morajo biti dosledno označena. Predlog zakona, ki ga obravnavamo, bo omogočil, da Republika Slovenija lahko omeji ali prepove pridelavo določene gensko spremenjene rastline na delu ozemlja ali pa na celotnem ozemlju. Omejitev ali prepoved pridelave gensko spremenjenih rastlin se lahko na podlagi predloga zakona sprejme z ukrepom geografske izključitve Republike Slovenije iz dovoljenja za pridelavo določene gensko spremenjene rastline ali skupine gensko spremenjenih rastlin ali s prepovedjo pridelave določene gensko spremenjene rastline ali skupine gensko spremenjenih rastlin. Krščanski demokrati podpiramo odločitev predlagatelja, da se ne uvede generalna prepoved, ampak se v zakonu omogoči pravna podlaga za odločitev o geografski izključitvi ali prepovedi pridelave gensko spremenjenih rastlin. Ocenjujemo, da zakon v predlagani obliki omogoča dovolj zaščite slovenskim pridelovalcem, da lahko sami pridelujejo semena. Še posebej so tu pomembne avtohtone in stare sorte, saj skušajo nekatere globalne multinacionalne družbe v funkciji dobička monopolizirati svoj položaj s ponudbo patentiranih gensko spremenjenih semen ter s fitofarmaceutskimi sredstvi, ki jih je treba zanje uporabljati, pod grožnjo odškodninskih tožb proti tistim, ki se ne bi predredili njihovim poslovnim načrtom.

Na drugi strani pa predlog zakona omogoča svobodno odločitev države glede pridelovanja določene gensko spremenjene rastline in po našem mnenju omogoča nadaljnje raziskave in razvoj tega področja, ki je po našem trdnem

prepričanju pomembno v luči vprašanja možnosti pridelave dovolj hrane za globalno prebivalstvo.

Zaradi vsega navedenega bomo poslanci Nove Slovenije Predlog zakona o omejevanju ali prepovedi pridelave gensko spremenjenih rastlin podpri.

PRESEDENIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Stranke modernega centra, zanjo gospa Vesna Vervega.

VESNA VERVEGA (PS SMC): Hvala lepa. Spoštovani predsednik, državna sekretarka, kolegice in kolegi!

Zakon, ki ga danes sprejemamo, pomeni korak bližje k uresničevanju operativnega cilja, ki je zapisan v Resoluciji o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 – Zagotovimo.si hrano za jutri, to je prepoved gojenja gensko spremenjenih rastlin. Izpostavila bom samo nekaj izhodišč, ki govorijo v prid sprejetju zakona, ki ga v Poslanski skupini Stranke modernega centra podpiramo.

Splošno javno mnenje o gensko spremenjenih organizmih je odklonilno. Najbolj nasprotujejo genskemu spreminjanju živali, sledi uporaba gensko spremenjenih organizmov za krmo živali in za prehrano ljudi. V Sloveniji se je že leta 2007 79 občin opredelilo, da na svojem ozemlju ne želijo pridelovati gensko spremenjenih rastlin. Prepoved pridelave gensko spremenjenih rastlin onemogoča medsebojno nenamerno oplojevanje gensko spremenjenih z običajnimi rastlinami in tako ne ogroža ekološkega kmetovanja. V Sloveniji imamo namreč nekaj več kot 3 tisoč 200 ekoloških kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 4,6 % kmetij v Sloveniji z nekaj več kot 41 tisoč hektarjev kmetijskih zemljišč v uporabi.

Države članice, ki bodo zakonsko uredile možnost za omejitev ali prepoved pridelave gensko spremenjenih rastlin, morajo kljub vsemu dovoliti tranzit teh organizmov čez svoje območje. Pri tem je bistvenega pomena, da se bo z uveljavitvijo zakona povečal nadzor nad tranzitom in seveda nad uvozom semen v državo. Slovenija uvaža semensko koruzo in druga semena, kar predstavlja potencialno možnost kontaminacije semen z gensko spremenjenimi semeni. Tako se bo zaščitilo pridelovalce in potrošnike.

Pridelava gensko spremenjenih rastlin predstavlja potencialno tveganje za človeško zdravje in okolje zaradi nizke stopnje raziskanosti določenih učinkov. Danes prevladujeta dve gensko spremenjeni dodani lastnosti. To je odpornost proti herbicidu glifosat, za zatiranje plevela in sposobnost proizvodnje naravnega insekticida. Leta 2013 je v okviru evropske mreže znanstvenikov za družbeno in okoljsko odgovornost nastala izjava, ki se ji je do 20. januarja 2015 pridružilo 313 neodvisnih

znanstvenikov. Izjava se glasi: "Ni znanstvenega konsenza o varnosti gensko spremenjenih organizmov."

Nenazadnje je eden od pomembnejših razlogov proti pridelavi gensko spremenjenih organizmov to, da pridelava le-teh predstavlja podporo slabi kmetijski praksi, ki v imenu znanosti in multinacionalk ustvarja dobiček. Kmetje so prisiljeni tako patentirana semena kupovati vsako leto.

V Poslanski skupini Modernega centra ocenjujemo, da je Predlog zakona o omejevanju ali prepovedi pridelave gensko spremenjenih rastlin nujen, saj omogoča zagotavljanje pogojev za ohranitev slovenskega kmetijstva in povečanja samooskrbe. Hvala.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina SDS, zanjo gospod Zvonko Lah.

ZVONKO LAH (PS SDS): Spoštovani predsednik, državna sekretarka, kolegice in kolegi!

V Slovenski demokratični stranki bomo Predlog zakona o omejevanju ali prepovedi gensko spremenjenih organizmov podprli, saj ta zakon v naš pravni red prenaša evropsko direktivo, ki je pričela veljati 2. aprila, ki daje tudi določeno prehodno obdobje šestih mesecev, v katerem lahko države omejijo pridelavo gensko spremenjenih organizmov, ki že imajo dovoljenje ali pa so v postopku za pridobitev dovoljenja. Zato je skrajni čas, da ta mesec to sprejmemo, in upam, da bo Vlada določila komisijo, ki bo uspešna pri tem, da bomo prepovedali gensko spremenjene organizme oziroma pridelavo tudi pri nas. Slovensko kmetijstvo je namreč zaradi svoje majhnosti in zaradi svojih danosti, kjer je približno tri četrtine kmetijske zemlje na področju z omejenimi dejavniki kmetovanja, predvsem so to gorske kmetije, ter zaradi zemljiške in parcelne razdrobljenosti še toliko bolj občutljivo za vnos gensko spremenjenih organizmov, saj nimamo možnosti določiti nekih varstvenih pasov, ker so parcele tako majhne in druga ob drugi.

Po drugi strani je zaskrbljujoča tudi naša samooskrba, saj imamo tako nizko samooskrbo, da nam že ogrožajo neko prehransko suverenost, kjer bi morali imeti samooskrbo vsaj 80 ali 85 %, vendar je zdaj bistveno nižja.

Ker evropska kmetijska politika le dovoljuje gojenje oziroma pridelavo gensko spremenjenih rastlin, smo v Slovenski demokratični stranki v skrbeh, da bodo taki pridelki prihajali v Slovenijo in jih bodo kmetje uporabljali pri reji živine in da bo to težko kontrolirati. Po drugi strani pa doma pridelana krma ne bo konkurenčna in nam bo prehranska oskrba samo še padala.

Skrbi nas tudi nov trgovinski sporazum med Evropo in Ameriko, saj vemo, da so standardi glede varnosti hrane v Ameriki dosti nižji kot pri

nas, da ima tam vsebnost pesticidov oziroma fitofarmaceutskih sredstev v hrani dosti višje meje kot na sploh v Evropi in tudi pri nas. S tem, ko bo ta sporazum sprejet, se bojimo, da bodo ti normativi preneseni tudi v evropsko kmetijsko politiko in s tem še toliko bolj ogrožali konkurenčnost našega kmetijstva. Zato v Slovenski demokratični stranki poudarjamo, da se je treba bistveno bolj usmeriti na lokalno pridelano hrano, saj bo samo tako lokalno pridelana hrana zagotavlja neko prehransko varnost, da bomo vedeli, kakšno hrano kupujemo in uživamo.

V Slovenski demokratični stranki upamo, da bo Vlada uspešna pri določanju te komisije in da bo komisija uspešna, da bo čim več teh gensko spremenjenih organizmov prepovedala v Sloveniji. Če ne na določenih področjih, pa za nekatere tudi na celotnem področju države.

Še enkrat, mi bomo ta zakon podprli, bilo bi pa boljše, da bi ga bistveno prej, ne pa da lovimo zadnji čas na izredni seji. Hvala.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Končali smo s predstavitvijo stališč poslanskih skupin. Ker amandmaji k dopolnjenemu predlogu zakona niso bili vloženi, zaključujem drugo obravnavo predloga zakona in prehajamo na odločanje o predlogu zakona.

Obveščam vas, da me Zakonodajno-pravna služba oziroma Vlada nista opozorili, da bi bil zaradi amandmajev sprejetih na matičnem delovnem telesu predlog zakona neuskladen. Poslanke in poslance prosim, da preverite delovanje glasovalnih naprav.

Glasujemo. Navzočih je 64 poslank in poslancev, za je glasovalo 64, proti nihče.

(Za je glasovalo 64.) (Proti nihče.)

Ugotavljam, da je zakon sprejet. S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Prehajamo na **3. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA OBRAVNAVO MANDATNO-VOLILNIH ZADEV.**

Prehajamo na obravnavo **Sklepa o ugotovitvi prenehanja funkcije predsednika Odbora za obrambo.**

Poslancu Petru Vilfanu je s 17. julijem 2015 prenehalo članstvo v Poslanski skupini Zavezništvo Alenke Bratušek, zato se Državni zbor na podlagi 200., 201. in 112. člena Poslovnika Državnega zbora seznanil z naslednjim sklepom: Prvič, ugotovi se, da je poslancu Petru Vilfanu prenehalo članstvo v Poslanski skupini Zavezništvo Alenke Bratušek. Zaradi prenehanja članstva Poslanski skupini Zavezništvo Alenke Bratušek poslancu Petru Vilfanu preneha funkcija predsednika Odbora za obrambo. Drugič, poslancu preneha funkcija z dnem seznanitve na seji Državnega zbora.

Prehajamo na obravnavo **Sklepa o ugotovitvi prenehanja funkcije predstavnice Odbora za izobraževanje, znanost, šport in mladino.**

Poslanki mag. Mirjam Bon Klanjšček je z 9. septembrom 2015 zaradi prenehanja Poslanske

skupine Zavezništvo Alenke Bratušek prenehalo članstvo v Poslanski skupini Zavezništvo Alenke Bratušek. Zato se Državni zbor na podlagi 200., 201. in 112 člena Poslovnika Državnega zbora seznanil z naslednjim sklepom: Prvič, ugotovi se, da je poslanka mag. Mirjam Bon Klanjšček prenehala članstvo v Poslanski skupini Zavezništvo Alenke Bratušek zaradi prenehanja poslanske skupine Zavezništvo Alenke Bratušek. Zaradi prenehanja Poslanske skupine Zavezništvo Alenke Bratušek mag. Mirjam Bon Klanjšček preneha funkcija predsednice Odbora za izobraževanje, znanost, šport in mladino. Drugič, Poslanka preneha funkcija z dnem seznanitve na seji Državnega zbora.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda ter tudi 18. izredno sejo Državnega zbora.

Članice in člani Odbora za zunanjo politiko obveščam, da se bo 29. seja odbora pričela ob 16. uri v Velikem salonu. Hvala.

Seja se je končala 16. septembra 2015 ob 15.41.

INDEKS GOVORNIKOV

B

BRECELJ, TINA	9, 28, 47
BREZNIK, FRANC	25

D

DIMIC, IVA	17, 52
DOBOVŠEK, DR. BOJAN	18, 45

G

GÖNCZ, DR. LÁSZLÓ	33
GORENAK, DR. VINKO	11, 43, 46, 51

H

HAINZ, PRIMOŽ	50
HORVAT, JOŽEF	32, 54

I

IRGL, EVA	6, 21, 31, 32, 48
-----------------	-------------------

K

KOPMAJER, BENEDIKT	53
KORDIŠ, MIHA	16, 54
KORENJAK KRAMAR, KSENIJA	37
KOTNIK POROPAT, MARJANA	14, 30, 32
KOZLOVIČ, MAG. LILIJANA	44

L

LAH, ZVONKO	56
-------------------	----

M

MAHNIČ, ŽAN	36
MURGEL, DR. JASNA	20, 45, 50
MURŠIČ, MAG. BOJANA	21, 25, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 45

N

NEMEC, MATJAŽ	8, 15
---------------------	-------

P

POJBIČ, MARIJAN	39
-----------------------	----

S

STRNIŠA, MAG. TANJA	51
---------------------------	----

Š

ŠKOBERNE, JAN	41
---------------------	----

T

TANKO, JOŽE	14, 34
-------------------	--------

V

VEBER, JANKO	43, 53
VERVEGA, VESNA	55
VRTOVEC, JERNEJ	38

Z

ZORČIČ, IGOR..... 40, 47

LEGENDA

- PS SMC – Poslanska skupina Stranke modernega centra**
- PS SDS – Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke**
- PS DeSUS – Poslanska skupina Demokratične stranke upokojencev Slovenije**
- PS SD – Poslanska skupina Socialnih demokratov**
- PS ZL – Poslanska skupina Združena levica**
- PS NSi – Poslanska skupina Nove Slovenije**
- PS IMNS – Poslanska skupina italijanske in madžarske narodne skupnosti**
- PS NP – Poslanska skupina nepovezanih poslancev**
- NeP – Nepovezani poslanec**